

MASTEROPPGAVE

Emnekode: SO330S

Navn: Andreas Mathisen

Master I samfunnsvitenskap med fordypning i Internasjonale Relasjoner

Hvordan vil Kinas vekst påvirke den internasjonale ordenen og verdensfreden?

Dato: 18.05.2022

Totalt antall sider: 90

Forord

Denne perioden med oppgaveskriving har vært en lærerik og innholdsrik periode. Jeg vil takke min veileder Torbjørn Pedersen for hjelpen og gode konstruktive tilbakemeldinger underveis.

Målet med masteroppgaven var å lære noe nytt og ta med denne kunnskapen videre.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	1
1.1 Formål.....	1
1.2 Problemstilling.....	2
1.3 Oppgavens skisse.....	2
1.4 Hvordan ble Kina så mektig?	4
2. Metode.....	6
2.1 Litteraturstudie.....	6
2.2 Litteratursøk.....	6
2.3 Kildekritikk.....	7
3. Teorier.....	8
3.1 Neorealismen og struktur.....	8
3.2 Maktforskyvningsteorien (Power Transition Theory)	11
3.2.1 Maktforskyvningsteoriens syn på makt.....	12
3.3 Neoliberalismen.....	15
3.3.1 Neoliberalismens syn på makt og struktur.....	16
3.3.2 Mål og bidrag.....	16
3.3.3 Gjensidig avhengighet.....	17
3.3.4 Gjensidig avhengighet og makt.....	18
4. Dagens struktur i det internasjonale systemet og den liberale ordenen.....	20
4.1 Er Kina en status quo eller revisjonistisk stat?	25
4.1.1 Maktforskyvningsteorien.....	25
4.1.2 Neoliberalismen.....	25
4.1.3 Samarbeid mer lønnsomt.....	26
4.1.4 Kinesiske militæret: er ambisjonene øket, eller fortsatt begrenset?.....	27
4.2. Er det sannsynlig at Kina vil forsøke å lage en ny orden? I så fall, hvordan?.....	29
4.2.1 En ny kinesisk orden.....	33
4.2.2 En modifisert liberal orden.....	34
4.2.3 En forhandlet orden.....	35

4.2.4 Hvilken orden er mest realistisk?.....	36
5. Thucydides felle er reell, men kan den begrenses?	40
5.1 Maktskifter og usikkerhet i relasjonene mellom USA og Kina.....	40
5.1.2 Usikkerheten skaper fare for krig.....	42
5.1.3 Hvilke strategier kan brukes for å minske Thucydides felle.....	44
5.1.4 Amerikansk utenrikspolitikk i Øst-Asia, og kinesiske signaler om samarbeid...45	
5.1.5 Bedre tider for Kina under Biden administrasjonen?.....	49
5.2 Taiwan konflikten og hvorfor den oppsto.....	50
5.2.1 Hvorfor er Taiwan strategisk viktig?.....	52
5.2.2 hvorfor har Kina inntatt en mer selvhevdende posisjon mot Taiwan den siste tiden?.....	54
5.3 Derfor kommer ikke Kina til å invadere Taiwan.....	55
5.3.1 President Xi's politiske interesser.....	55
5.3.2 En vanskelig militær invasjon.....	57
5.3.3 Internasjonale komplikasjoner for Kina.....	57
5.3.4 Forsvarsnettverket til Taiwan.....	58
5.3.5 Taiwans økonomi og forsyningskjeder.....	59
5.4 Hvorfor er det fare for en invasjon av Taiwan?.....	61
5.4.1 Nasjonalisme og sikkerhet.....	62
5.4.2 Så hva vil dette si for Taiwan?.....	64
5.4.3 USAs mål i Asia og relasjonen til Taiwan.....	64
5.4.4 Taiwan har muligheter, men vil de lykkes?	68
5.4.5 Ønsketenkning for USA og deres allierte?.....	69
5.5 Kinas implikasjoner og lærdommer av den russiske invasjonen av Ukraina.....	70
5.5.1 Militære beregninger.....	71
5.5.2 Økonomisk nedfall?	72
5.5.3 Fremtiden til Xi – stabilitet en nøkkel.....	73
5.5.4 Hva er Kinas standpunkt i forhold til krigen?.....	74
6. Konklusjon.....	75
Litteraturliste.....	79

1. Innledning

Et status quo Kina som bredt støtter den internasjonale ordenen og arbeider mot stabilitet og velstand, kan bidra til å bevare en stabil internasjonal orden, til tross for at Beijing ofte er uenig med USA. Et revisjonistisk Kina som underminerer mange av ordenens institusjoner og erstatter dem med sinosentriske alternativer, presser suverenitetskrav selv ved risiko om krig, kan føre til at ordenen kollapser og bli en krig mellom USA og Kina. Kinas standpunkt til den liberale ordenen blir derfor helt sentralt for ordenenes fremtid.

Det er fortsatt usikkert hva Beijing vil gjøre i fremtiden. Kinesiske ledere har sagt i offisielle uttalelser at de støtter internasjonale institusjoner, men motstander av vestlige liberale og demokratiske verdier. Som andre mektige stater, vil Kinas ledere forsøke å bruke landets økende innflytelse til å endre regler for å tjene deres egne interesser, og endre reglene som ikke gjør det.

En av de største farene for internasjonal sikkerhet utenom Ukraina krisen, er muligheten for en militær konflikt mellom Kina og Taiwan som kan lede til en krig mellom USA og Kina. “We make no promise to renounce the use of force and reserve the option of taking all necessary means.” (Kuo, 2019, 2 januar). Beijing sier en gjenforening må skje og er uungåelig i fremtiden. Et hvert forsøk på uavhengighet fra Taiwans side, vil bli slått ned på med makt.

Taiwan problemet har stadig blitt mer fremtredende de siste årene. Washington har forsøkt å styrke Taiwans status ved å «oppgradere» relasjonen deres til Taipei. I respons, har Beijing intensifisert deres diplomatiske og militære press på Taipei for å avskrekke Taiwan og USA. Som et resultat, har disse interaksjonene blitt fanget i en farlig spiral, noe som gjør en militær konfrontasjon, og til og med en hegemonisk krig et stadig økende scenario.

Spørsmålet er om dette kan avverges.

1.1 Formål

Kina fortsetter å vokse, og innflytelsen til Beijing i det internasjonale systemet vil fortsette å øke i fremtiden. Det virker derfor spennende å gå dypere ned i litteraturen for å undersøke hvordan Kina vil forholde seg til den internasjonale ordenen. Er Beijing mer status quo, eller vil de forsøke å endre systemet? Det snakkes mye om en potensiell storkonflikt mellom Kina

og Taiwan i fremtiden der USA fort kan bli innblandet. Hva taler for det og hva taler ikke for det? Dette er dagsaktuelle spørsmål jeg ønsker å få mer innsikt i.

1.2 Problemstilling

Problemstillingen i denne oppgaven er: Hvordan vil Kinas vekst påvirke den internasjonale ordenen og verdensfreden?

For å svare på dette vil jeg stille to underspørsmål:

- Hvordan påvirker Kinas økonomiske vekst den globale strukturen og den internasjonale ordenen?

- Hvordan påvirker Kinas vekst utsiktene for en krig?

Avgrensningen i denne oppgaven vil være å forholde meg til Taiwan konflikten.

1.3 Oppgavens skisse

Oppgaven består av fem kapitler der første del av oppgaven blir presentert, problemstilling og oppgavens oppbygging, samt en kort del om Kinas vekt frem til idag. I kapittel to vil det bli forklart hvilken metode som blir brukt i oppgaven. Kapittel tre er teoridelen og består av følgende teorier: neorealismen, maktforskyvningsteorien og neoliberalismen. Årsaken til at disse teoriene ble valgt er for å få forskjellige perspektiver og vinklinger på oppgaven. I internasjonale relasjoner er det ikke noe fasitsvar på hva som er rett og galt. Derfor er det greit å kunne se situasjoner fra ulike vinkler. Neorealismen setter for eksempel maktbalanse i sentrum, der en likevekt av makt mellom stormaktene vil beholde freden, mens maktforskyvningsteorien mener at dersom det er en likevekt av makt, utgjør dette en fare for krig. Ettersom Kina er på vei til å ta igjen USA, mener denne teorien at det blir en fare for krig. Neoliberalismen på den andre siden hevder krig og konflikt kan unngås ved hjelp av institusjoners innflytelse og den gjensidige avhengigheten.

I kapittel fire vil det først bli forklart hvordan dagens struktur i det internasjonale systemet forandrer seg fra en unipolar struktur til en mer bipolar struktur som gjør at den vestlige ordenen kommer under press. I løpet av de siste årene har den liberale ordenen fått mange utfordringer og trues på flere kanter. Mearsheimer hevder den liberale ordenen var dømt til å gå under, mens Ikenberry innrømmer at den liberale ordenen er i krise, men det er lys i enden

av tunnelen for ordenen.

Videre vil det bli gått i dybden og diskutert om Kina er en status quo nasjon eller om de er mer av den revisjonistiske typen. Dette kan virke komplekst da det blir argumentert for at Kina er status quo på noen områder, mens de er revisjonistiske på andre. Dette vil bli gjort hovedsakelig i lys av maktforskyvningsteorien og neoliberalismen for å få ulike perspektiver. Til tross for revisjonistiske holdninger på enkelte områder, virker det risikabelt for Kina å utfordre dagens status quo. På den avsluttende delen av del to vil det bli stilt spørsmål om Kina vil forsøke å lage en ny orden. Her presenteres tre ulike ordener: en ny kinesisk orden, en modifisert liberal orden, eller en forhandlet orden. Ut ifra hva som blir diskutert virker en forhandlet orden som det mest rasjonelle alternativet.

I kapittel fem blir det diskutert Kina og utsiktene til (hegemonisk) krig der Taiwan er den store testen. Det blir begynt med å forklare hvorfor Thucydides felle er en fare mellom USA og Kina, men hvordan den kan begrenses. Her blir det forklart at det er usikkerheten hos den nedgående hegemonen som gjør denne situasjonen så farlig. For å unngå en krig kan hegemonen innføre forsikringsstrategier mot utfordreren, og utfordreren kan sende tilstrekkelige samarbeidssignaler. Dersom den nedgående hegemon er sikker på at utfordreren har fiendtlige intensjoner, og målene er helt uforenelige, er det stor sjanse for en krig.

Videre blir det forklart litt av bakgrunnen for konflikten mellom Kina og Taiwan, hvorfor Taiwan er en strategisk viktig posisjon og hvorfor Kina er blitt mer selvhevdende den siste tiden. Det vil bli diskutert hvorfor Kina ikke kommer til å invadere ved hjelp av neoliberalismen. Motsatt vil det også bli diskutert hvorfor Kina kommer til å invadere Taiwan, dette vil bli gjort ved hjelp av neorealismen.

Til tross for at siste del av kapittelet er ganske fersk informasjon, vil det bli sett på hvilke lærdommer Kina kan ha tilegnet seg ved Russlands invasjon av Ukraina.

I avslutningsdelen blir det gjort en oppsummering av oppgavens essens der det kommer en konklusjon over hva som virker mest sannsynlig.

1.4 Hvordan ble Kina så mektig?

Ingen land har vokst seg så mektig og raskt som det Kina har gjort på bare noen tiår. Dette kan spores tilbake til Deng Xiaoping. Deng sitt program «åpne opp og reform» i 1978 er et avgjørende punkt i moderne Kinas historie (Friedberg, 2018, S.3). Mao Zedong døde i 1976 og de kinesiske myndighetene bestemte seg for å avslutte den sovjetiske økonomistilen ved gradvise reformer. Det ble et større fokus på markedskreftene og dypere integrasjon inn i den globale økonomien istedenfor isolasjonen med omverdenen. Kinas beslutning om integrering inn i verden har vært en stor suksess og gjort landet til en regional og global stormakt med stor innflytelse på hva som skjer i verden.

Den økonomiske reformen på slutten av 1970 tallet la grunnlaget for veksten Kina har hatt de siste tiårene. Frigjøringen av næringslivet og handelsbarrierer har derfor ført til kraftig vekst. Ved at markedskreftene ble sluppet løs, istedenfor at alt skal sentraliseres og kontrolleres, har hatt mye å si for hvordan Kina klarte å skape en levedyktig industri noe de hadde slitt med tidligere. Siden reformene kom på banen har Kinas økonomi vokst betydelig raskere enn før reformene. Fra 1979 til 2018, har Kinas årlige GDP (bruttonasjonalprodukt) snittet på 9,5% (EveryCRSReport, 2019). Dette betyr at Kina har klart å doble økonomien sin hvert åttende år. Denne veksten har for øvrig dempet seg og i 2020 var Kinas årlige GDP på 2.3% (mye pga. Covid-19 pandemien) (The World Bank), og ifølge IMF (det internasjonale pengesfondet), vil Kinas GDP gå ned ytterligere til rundt 5,5 i 2024 (EveryCRSReport, 2019).

Mye av Kinas økonomiske vekst kan forklares med to faktorer: store investeringer av staten selv, utenlandske investeringer, og rask produktivitetsvekst (EverCRSReport, 2019). Disse gikk hånd i hånd da økonomiske reformer førte til mer effektivitet i økonomien, noe som økte produksjonen og økte ressursene for videre investeringer i økonomien.

Med Kinas medlemskap i WTO (verdens handelsorganisasjon) i 2001 økte akselerasjonen mer og de gikk på et enormt handelsoverskudd med mer eksport enn import. Tilstrømmingen av utenlandsk investering og teknologi, kombinert med «evig» billig arbeidskraft transformerte den jordbruksbaserte økonomien til en global eksport og produksjonsstormakt (Friedberg, 2018, S.14). Mens økonomien til landet vokste, så økte også etterspørselen etter varer, ressurser og råmaterialer fra alle deler av verden, inkludert USA.

Med sin «going out»-policy i 2001, har kinesiske statseide bedrifter med støtte fra kinesiske banker kjøpt opp store oljefelt, miner, høyteknologiske bedrifter osv. Dette har ført til at de får mer innflytelse og minsker avhengigheten av andre stater.

Ved at Kina har vokst seg så store, så kan de bruke handel og investering til å presse andre stater. De har gått fra å være «stille i gangen» til å legge press på andre stater med økonomiske instrumenter for å endre andre sine preferanser og policy (Friedberg, 2018, S.22). Med bakgrunnen av finanskrisen noe Kina håndterte bedre enn mange stater siden den kinesiske stat kom inn med store summer. Vestens prospekt for videre vekst ble svekket, noe som skapte muligheter for Kina til å hevde seg selv i det internasjonale systemet.

Faktorene over har vært noe av grunnlaget for hvordan Kina operer slik de gjør idag ved at de kan true andre stater eller selskaper for å endre atferden deres dersom de ikke får det på sine premisser. De oversetter altså rikdommen sin til makt. For eksempel etter Liu Xiaobo fikk Nobels fredspris i 2010, så halverte Kina importen av fisk fra Norge (Friedberg, 2018, S.24).

Når Kina fortsatte og utvikle seg og andre utviklingsland har gjort det samme, har strukturen i det globale systemet startet å forandre seg.

Spørsmålet nå er om Kina enten aksepterer og assimilerer seg inn i det internasjonale systemet under vestlig ledelse, eller om de bruker sine egne økonomiske ressurser for å søke etter forandringer, og for å bringe et system som er mer fordelaktig for kinesiske interesser.

2. Metode

I denne delen vil det bli gjort rede for hvilken metode som er blitt brukt, fremgangsmåten for å finne artikler og hvordan artiklene har blitt undersøkt. Metoden er et nyttig hjelpemiddel for å samle inn informasjonen som trengs for å kunne svare på problemstillingen (Dalland, 2020, S.54).

2.1 Litteraturstudie

En litteraturstudie er en teoretisk oppgave som bygger på kunnskap og data som allerede eksisterer (Dalland, 2020). Målet med en litteraturstudie er å oppsummere kunnskap som omhandler et bestemt emne på en mest mulig objektiv måte. Det vil bli utført et tradisjonelt litteraturstudie for å kunne få en bred forståelse og oversikt over feltet. Dersom det hadde vært et systematisk litteraturstudie, ville det vært et smalt tema og fokus. I denne oppgaven er det ikke det siden målet er å se på helheten og det store bilde.

For å svare på oppgaven vil det bli systematisert kunnskap fra ulike kilder. Dette betyr at det blir samlet inn litteratur, for så å gå kritisk igjennom den. Det har blitt brukt hovedsakelig fagartikler og pensumbøker for å svare på problemstillingen.

Som de fleste metoder, vil det være fordeler og ulemper. Fordeler i litteraturstudier er teoretiske perspektiver, oppsummering av kunnskap, man kan få ny kunnskap siden det er et stort utvalg, man kan få et helhetsbilde istedenfor bare en brikke, også trenger man ikke direkte tilgang på respondenter siden andre forskere har gjort dette fra før. Ulempene med litteraturstudier er at man er i en posisjon der man må bruke litteratur som allerede finnes, du kan ikke alltid få egen vinkling på oppgaven da man er avhengig av vinklingen forfatteren har brukt, og lete etter bekræftelser på det man allerede tror og da er man derfor villig til å overse de resultatene man ikke er enig i. (Dalland, 2020). Et eksempel på dette er at man blar i innholdsfortegnelser for å finne ut at ens mening er sann, noe som kan gjøre at man ikke får med seg de motstridende argumentene. Det er derfor viktig at man tillater flere synspunkter i en litteraturstudie som har motstridende argumenter.

2.2 Litteratursøk

Databasene som er blitt brukt for å finne relevante artikler er i hovedsak Oria og Google Scholar. Årsaken til at disse ble brukt for å finne litteratur, er fordi disse databasene gir gode og brede utvalg til å finne forskjellige fagartikler som man kan sammenligne for å finne ut av

hvem som egner seg best for oppgaven. Søkestrategien som ble utført var å starte bredt med bakgrunn og problemstillingen i oppgaven og snevre inn etter hvert.

Avgrensningsfunksjonene som ble brukt er at artiklene må ikke være for gamle slik at de inneholder informasjon som ikke er oppdatert nok i forhold til dagens bilde. Teorier i denne sammenheng er et unntak da det ikke er noen store endringer ved de som er brukt. For å finne relevant litteratur ble aktuelle ord og korte setninger tastet inn i Oria og Google Scholar. Søkeord som ble gjengangere var: neorealism, neoliberalism, power transition theory, Thucydides trap, China, Taiwan. Emneord fra andre artikler ble brukt for videre søking. Uten dette ville det blitt vanskelig å finne flere fagartikler som har vært relevant for oppgaven.

2.3 Kildekritikk

Kildekritikk i en litteraturstudie er viktig fordi man kan da være sikker på at informasjonen som er hentet inn er riktig. Store deler av informasjonen som er innhentet kommer fra faglige tidsskrifter, fagbøker og forskere. Kildekritikk innebærer at man vurderer og karakteriserer litteraturen man finner (Dalland, 2020, S.152). Det er viktig at kildene som blir brukt er relevant for problemstillingen. Det er også blitt vurdert kildens gyldighet, hvem som er forfatteren, målet med teksten, hvilken form for tekst det er og hvem teksten henvender seg til (Dalland, 2020, S.153). Når artikler ble funnet, ble sammendraget eller abstract lest først for å finne ut om artikkelen er relevant og besvarer spørsmålene for problemstillingen i oppgaven. Når en relevant fagartikkel ble funnet, var det også naturlig å undersøke dens gyldighet, undersøke forfatterens bakgrunn, som for eksempel å søke etter hvor forfatterens faglige tyngdepunkt ligger, noe som er med på å styrke litteraturen som er funnet. Hvor artikkelen ble publisert er også tatt hensyn til. Det er blitt valgt å ta gamle artikler også siden disse er like relevante idag, samtidig som det kommer fra prominente forskere som er kjent for deres teori. Det utgjør derfor en tyngde å bruke disse i oppgaven.

En svakhet med noe av litteraturen er at ikke alle kildene kommer fra fagpersoner og forskere, men andre som siterer dem. Dette er blitt brukt for å få oppdatert informasjon og andre vinklinger. For å sjekke gyldigheten av disse kildene, er de blitt dobbeltsjekkset med andre sammenlignbare kilder.

3. Teorier

Studiet av internasjonal politikk har flere ulike teoritradisjoner, som alle forsøker å forklare utfall og hendelser på den internasjonale arenaen. På en svært forenklet måte kan man si de to største teoritradisjonene er realismen, som kort mener stater søker etter makt og sikkerhet hvor faren for krig og konflikt alltid er en realitet, mens den liberalistiske tradisjonen fokuserer på elementer som gjensidig avhengighet mellom stater, spredningen av demokrati og institusjonelle institusjoner.

3.1 Neorealismen og struktur

Neorealismen inngår i realisme tradisjonen, og kjernen i realismen er makt. Stater er opptatt av å øke sin egen makt over andre og det internasjonale systemet blir sett på som en maktkamp mellom suverene stater. Siden vi lever i et anarki, så mener realister som Kenneth Waltz at dersom fred og stabilitet skal bli et faktum, må det være en maktbalansene mellom de sterkeste statene i det internasjonale systemet (Waltz, 2000). Anarki betyr for øvrig at det ikke eksisterer en overordnet myndighet (Deudney, Ikenberry, 1999, S.183). En endring kan føre til konflikter og krig, noe som betyr at man bør være forberedt. Thomas Hobbes mente krig kan oppstå når som helst, og man er i en konstant «state of war», der statenes suverenitet aldri var garantert (Viotti & Kauppi, 2012, S.47). Mearsheimer mener det derfor er viktig å være forberedt, siden man aldri kan vite hva andre sine intensjoner er (Mearsheimer, 2007, S.74). Et hvert land bør derfor bygge opp et sterkt militær og en robust økonomi. Videre presiserer Mearsheimer at det militære er det viktigste når det gjelder andre stater, og man sikrer seg selv ved å være sterkere enn de andre statene. Siden dette er noe alle søker etter, kan et sikkerhetsdilemma utvikles, som da fører til en rustningsspiral. Sikkerhetsdilemmaet går kort ut på at når en stat rustner opp, vil det føre til en usikkerhet blant andre stater. For eksempel ser stat A på stat B som en trussel noe som gjør at stat A rustner opp mot stat B. Stat B legger merke til opprustningen og rustner seg opp for å beskytte seg selv. Stat A får mistanken sin bekreftet og fortsetter å ruste opp. Eksempel på dette var under den kalde krigen mellom USA og Sovjetunionen (Viotti & Kauppi, 2012, S.72).

Fra slutten av andre verdenskrig og frem til idag snakker man gjerne om den klassiske realismen og neorealismen. For den klassiske realismen, med Hans Morgenthau i spissen som mente at konflikt og krig mellom stater er en naturlig effekt ved at det ligger i menneskets natur å søke etter makt og egeninteresser (Viotti & Kauppi, 2012, S.67). Denne retningen var

den dominerende teorien frem mot den kalde krigens slutt der neorealismen tok over. En av neorealismens fremste talsmenn Waltz, er en av de viktigste teoretikerne som videreutviklet ideene til Morgenthau og fokuserte på interaksjonene mellom statene i systemet, i et forsøk på å forklare internasjonal politikk.

Waltz bruker tre forskjellige nivåer når han beskriver atferden til en stat. Dette gjør han på individ, stat og systemnivå. Han mener det er vanskelig å forutsi atferden til stater på individ og statsnivå, noe som betyr at man må fokusere på systemnivået. Waltz hevder at strukturen i systemet, som vil si maktfordelingen mellom de forskjellige aktørene, er ansett som det viktigste for hvordan stater opptrer. Selv om statene er juridisk like, så varierer de i størrelse og kapasitet. Kapasitetsfordelingen eller maktfordelingen gjør at det blir strukturelle begrensninger for de ulike statene. Stater som har mye makt, har større spillerom til rådighet enn hva stater med lite makt har (Waltz, 1988, S.618).

Waltz observerte også at stater oppfører seg ganske likt uavhengig av de interne forholdene i statene. Det som forklarer staters oppførsel er samfunnets anarkiske struktur, ikke staters interne forhold.

Men hva er egentlig struktur? «Structure is a set of overarching principles, rules, roles, and constraints that bind actors together into a larger system» (Pearson, u. å.). Det menes altså aktører er organisert, først og fremst hvordan makten er fordelt.

For Waltz, er stater de viktigste elementene innenfor det internasjonale systemet. Andre aktører som internasjonale organisasjoner og multinasjonale korporasjoner, blir ikke sett på som like betydningsfulle som statene i systemet (Waltz, 2000). Det betyr ikke at disse aktørene ikke har en påvirkningskraft på hvordan stater opptrer i det internasjonale samfunnet. Hvilken rolle stater har innenfor det anarkiske systemet avhenger av mengden av makt de har. Waltz (2000) hevder at stater i et anarkisk system følger en strategi der de forsøker å balansere andre, noe som vil si at stater balanserer mot andre stater de tror kan true deres sikkerhet. Målet til statene er å skape høyest mulig sikkerhet de kan, og bevare status quo. Stater søker altså ikke etter å dominere for og dominere. Dette kan anses som defensiv realisme noe som er en viktig forskjell mellom neorealismen og den klassiske realismen. John Mearsheimer mener derimot at den beste måten for en stat å overleve i et anarki, er å ta fordel av andre stater, dominere systemet og øke makten på deres bekostning (Mearsheimer, 2007, S.81).

Thucydides felle er en av de mest kjente begrepene innenfor realismetradisjonen og et av hovedelementene innenfor Thucydides felle er at nedgående stater havner i en uhåndterlig posisjon med et usikkerhetsmoment over de fremtidige intensjonene til stater i vekst. Siden den nedgående staten ikke kan være sikker på hvordan den fremvoksende staten vil bruke sin makt i fremtiden, har den nedgående staten insentiver til å sette i gang forebyggende tiltak, selv krig for å hindre eller forsinke maktskiftet. Dette kan også skje selv om den fremvoksende staten har vært samarbeidsvillig, noe som betyr at en forebyggende krig ofte er uunngåelig når store maktskifter er et faktum (Allison, 2015).

Det er ikke bare makt som er viktig, men også relasjonene mellom statene. De fleste landene i verden er svake når man sammenligner med stormaktene Kina og USA. Waltz (2000, S.19) hevder et mindre land kan øke sin makt og hevde sin rolle i det internasjonale systemet og strukturen hvis de for eksempel er medlem i NATO. Men Waltz mener til tross for at internasjonale institusjoner er viktige, overgår de ikke statene (Waltz, 2000, S. 20). Grunnen til dette er at institusjonene er formet etter statenes interesser, samtidig som de er svakere. Det betyr ikke at de er ubetydelige, for de kan påvirke maktfordelingen i det internasjonale systemet, og derfor påvirke strukturen. Systemet og strukturen som befinner seg er først og fremst formet av supermakter, men også andre sterke stater.

Hvilken struktur systemet har, kommer an på hvordan maktfordelingen er og hvor mange stormakter som eksisterer i det. Med store endringer av strukturen, kan det bli konsekvenser for internasjonal stabilitet og fred. Modelski hevdet at store endringer og maktforskyvninger har utløst alle store krigene fra starten av 1500 tallet (Modelski, 1978, S.217).

Det er flere ulike typer strukturer. Hvordan struktur det er, avhenger av maktfordelingen og hvor mange stormakter som eksisterer:

I en multipolar struktur innenfor det internasjonale systemet, så finner man tre eller flere stormakter som balanserer hverandre (Mearsheimer, 2007, S.78). Et eksempel på denne strukturen finner man i Europa før den første verdenskrigen. Her var det ikke en eller to stater som klarte å dominere de andre.

Når verdenskrigene var slutt, så fikk vi en forandring av strukturen til å bli et bipolar system mellom USA og Sovjetunionen under den kalde krigen. Det som kjennetegner dette, er når to stormakter balanserer mot hverandre. Waltz hevder dette er den mest stabile formen (Waltz, 2000).

I den unipolare strukturen har man en hegemon som dominerer hele det internasjonale systemet. En hegemon er for øvrig en som har en dominerende posisjon i hele systemet. Den unipolare formen blir sett på som den minst stabile formen sett med realistiske briller. Andre stater vil søke etter mer makt for å kunne balansere mot hegemonen i systemet siden de svake statene er bekymret for hva supermakten kan gjøre i fremtiden (Waltz, 2000, S.18). For å få bedre innsikt over hvilken struktur man er i, er det derfor viktig å se på fordelingen mellom stormaktene siden aktørene som nevnt er de viktigste av hvilken som helst struktur.

3.2 Maktforskyvningsteorien (Power Transition Theory)

Maktforskyvningsteorien ble først presentert i 1968 av Organski, og ble senere utdypet i *The War Ledger* av Organski og Kugler i 1980. Kort forklart, så forsøker teorien å forklare når man kan forvente at en stormaktskrig kan oppstå. I denne delen skal jeg presentere:

- Teoriens essens
- Hvordan teorien definerer begrepet makt
- Sammenlikne dette med neorealismen når det kommer til maktfordeling og internasjonal stabilitet.
- Om det er en årsakssammenheng mellom makt og konflikt.
- Hvilken side som er forventet til å starte en konflikt, og hvorfor det er slik.

Organski (1980) hevder at når det er en ganske lik fordeling når det kommer til det militære, økonomiske og politiske mellom rivalene, så øker sjansen for krig. Fred er derfor best bevart når det er en ubalanse av kapabiliteter og makt mellom stater. Det er vanlig at staten som er aggressiv kommer fra en liten gruppe som er misfornøyde, men sterke stater. Det er også vanlig at det er den antatt svakere parten istedenfor den sterke makten vil være den aggressive parten.

3.2.1 Maktforskyvningsteoriens syn på makt

Teorien har et materialistisk syn på makt. Denne «håndgripelige» makten er for eksempel motsatt av konstruktivismen, som mener ideene er sentrale (Viotti, Kauppi, 2012, S. 277). Til forskjell fra neorealismen, distanserer maktforskyvningsteorien seg fra disse retningene om hvordan makt former strukturen og dynamikken i det internasjonale systemet.

Den klassiske realisten Morgenthau definerer makt ved at man har kontroll over andre menneskers sinn og handlinger (Guzzini, 2020). Organski mente makt var evnen til en nasjon å kontrollere andre nasjoners handlinger til sine egne behov (Organski, 1980, S.30). Disse teoriene har en likhet, men de har forskjellig fokus på ulike nivåanalyser. Den klassiske realismen fokuserer i større grad på individets handlinger, mens maktforskyvningsteorien fokuserer mer på det nasjonale og systemiske nivået. Neorealismen fokuserer også på det systemiske nivået, men de vektlegger også den økonomiske fordelingen og spesielt de militære kapabilitetene som en sentral del for å forklare systemets struktur. Det samme kan sies om den offensive formen for neorealismen, der krig og makt er nært knyttet til hverandre. Organski forsøker å forklare hvordan internasjonale ordener går under gjennom krig. Han hevder at mektige og fornøyde stater foretrekker å opprettholde den internasjonale ordenen som den er, mens svake og misfornøyde stater foretrekker å utfordre den dominerende makten etter hvert som de blir sterkere mot den. Konsekvensen av dette er at det blir et sammenstøt mellom den dominerende makten og den fremvoksende utfordrerens siden avstanden i kapabilitetene til den dominerende makten og den fremvoksende makten stadig blir likere.

Når Organski formulerte maktforskyvningsteorien, spådde han fremveksten av Kina, og hvilken påvirkning dette ville ha for den globale stabiliteten og den internasjonale sikkerheten. En god stund før Kina begynte sin store utvikling, forklarte Organski hvordan dynamikken i den potensielle maktforskyvningskrigen mellom USA som en nedgående hegemon, og Kina som utfordrer i det internasjonale systemet. Han mente at fremveksten til Kina ville komme basert på intern utvikling (Organski, 1980, S.21).

De to viktigste observasjonene for Organski sin teori er at en stats makt stammer fra interne utviklinger siden hovedkilden til makt ligger innenfor ens egne grenser. Det andre punktet som er viktig er at det internasjonale systemet er formet av hegemonen. En maktforskyvning er et faktum når en utfordrer som er i vekst overgår den dominerende makten. Risikoen for militære konfrontasjoner øker når maktgapet mellom den dominerende og utfordrer nasjonen utvikler seg i et raskt tempo siden dette «forstyrrer» ordenen som har eksistert, og dette fører til at begge parter ikke er forberedt på maktskiftet. Derfor er sannsynligheten for krig størst når maktskifter er i ferd med å skje.

Man antar at disse forskyvningene er voldelige, men de kan også være fredelige som de var da USA overtok for Storbritannia (Modelski, 1978, S.224). Grunnen til at overganger kan være fredelige, er fordi utfordrerens ikke er misfornøyd med den globale ordenen. I andre

tilfeller kan maktforskyvninger skape krig når en stormakt ikke er tilfreds, noe Tyskland ikke var da de utfordret Storbritannia.

En sentral del av maktforskyvnings-teorien er systemets stabilitet. Samme som den hegemoniske stabilitetsteorien, mener begge at perioder med stabilitet og vedlikehold av det internasjonale systemet, er tilfellet når det er en hegemonisk dominans og en overvekt av makt fra hegemonens side. Dette synet deles også av liberale ideer som også mener at asymmetriske forhold er mer stabile. Utfordringer mot ordenen vil føre til ustabilitet også for neoliberalismen. Organski hevder det ikke bare er maktfordelingen som har noe å si i det internasjonale systemet, men også relasjonene mellom den dominante staten og utfordreren har en viktig rolle for om det blir en storkrig eller ikke (Organski, 1980, S.25).

Både hos Mearsheimer, Gilpin og Modelski finner man sterke pessimistiske spekulasjoner ved at en hegemonisk krig mellom den nedgående hegemonen, og utfordreren eventuelt vil skje, og at den raskt voksende utfordreren vil bli den nye lederen, der hegemonen endrer den nye ordene etter egne preferanser. Organski mener derimot at det er muligheter til å manøvrere seg unna for den nedgående hegemonen og deres allierte, og derfor unngå en storkrig (Organski, 1980, S.18). Gilpin og Modelski argumenterer for at fremveksten og nedgangen av stormakter med en potensiell storkrig, vil i dette tilfellet gjøre at et voksende Kina før eller siden vil forsøke å overta USA som hegemon. Det forventes derfor en stor konflikt der Kina vil forsøke å overvinne den nedgående hegemonen, men det er ikke gitt hvem som kommer seirende ut av denne.

Organski hevder derimot at det er veier for fredelig maktoverføring mellom hegemonen og utfordreren. Hegemonen kan også forsøke å forlenge dens periode over utfordreren slik at de blir forsinket, eller ikke tør å utfordre hegemonens ledelse lenger. Allianser kan derfor ses på som en viktig mekanisme siden dette kan avskrekke utfordreren, samtidig som det kan tippe maktfordelingen i hegemonens favør igjen. Waltz hevder at sjansen for krig blir mindre sannsynlig når kostnadene blir så store eller overstiger mulige gevinster man ikke har garanti for (Waltz, 1988, S.622). En ujevn maktfordeling til fordel for hegemonen vil støtte opp under fred, mens lik maktfordeling vil bety konflikt og krig, men utfordreren vil som oftest være svakere enn hegemonen og dens partnere (Organski, 1980, S.18).

Likheten eller ulikheten i makt mellom den nedgående hegemonen og utfordreren, og misnøyen til utfordreren med status quo, er blant de viktigste faktorene for Organski siden det er med på å bestemme konsekvensene av maktforskyvningen (Organski, 1980). Til forskjell, så mener Waltz at maktbalanse ved gjensidig avskrekkelse vil føre til stabilitet og ro mellom statene. Organski mener derimot at dersom det er en likhet i makt og hvis utfordreren vil endre de internasjonale spillereglene mellom statene, kan dette føre til en storkrig (Organski, 1980, S.19). Derfor avhenger resultatet av en maktovergang, om utfordreren har en status quo eller revisjonistisk agenda. Både maktforskyvningsteorien og liberale teoretikere som Keohane er enige om at et vedlikehold av en maktovervekt for hegemonen, vil sannsynlig hindre en storkrig blant stormaktene, mens balansering vil virke destabiliserende (Keohane, 2005).

Hvis en voksende stormakt er misfornøyd mot hegemonen, mener Organski at den voksende makten vil være initiativtakeren til krig og konflikt (Organski, 1980, S.19). Forsvareren av systemet starter ikke krigen siden de er tilfredse med status quo. Her kan vi se en klar tendens til at dominerende stormakter har en status quo holdning, mens voksende nasjoner som ikke er tilfreds med ordenen har en revisjonistisk tilnærming.

Hegemonen vil forsøke å hindre en eskalering og unngå krig, men dersom det blir krig, så hevder Organski at utfordreren oftere går mot nederlag enn seier siden de vanligvis har mindre og svakere allianser enn hegemonen (Organski, 1980, S.19). Men han hevder man ikke bør legge for stor vekt på allianser da dette ikke er en realistisk metode over tid for å hindre truende endringer i fordelingen av makt på den internasjonale arenaen. Grunnen for dette er fordi det er så store forskjeller mellom store og små stater (Organski, 1980, S.25).

Organski mener at dersom hegemonen klarer å dempe utfordrerens nivå av misnøye med status quo, så kan det forbedre sjansene for at en maktforskyvnings-konflikt ikke oppstår (Organski, 1980, S. 39).

I denne delen har jeg forklart hva maktforskyvnings-teorien er og dens synspunkter om maktskifter i internasjonal politikk. Misfornøyde utfordrere og forskjellig vekstrater er blant de to viktigste variablene som forklarer om det blir krig. Jeg har sett på teoriens syn på makt, samtidig som det er blitt sett på forholdet mellom maktforskyvningsteorien, neorealismen og forholdet mellom maktforskyvninger og konflikter. I neste del skal jeg forsøke å gjøre det samme når det kommer til den liberale institusjonalistiske tilnærmingen.

3.3 Neoliberalismen

Neoliberalismen, i likhet med maktbalanseteorien opererer også på et systemisk nivå. De deler også et likt syn på at man må se makt i et materialistisk syn med målinger av kapabiliteter som militære utgifter og bruttonasjonalprodukt (GDP) for å se på statens makt. Til forskjell så legger neoliberalister til andre problemstillinger og variabler over hva som påvirker relasjonene mellom stormakter.

Jeg vil gjøre rede for hva neoliberalismen er, hvordan neoliberalister ser på makt, hva gjensidig avhengighet innebærer og institusjoners rolle.

Teorien stammer fra liberalismen som vektlegger frihet, like muligheter, beskyttelsen av individets rettigheter og minst mulig innblanding fra staten.

Fokuset for neoliberalismen ligger på hvilken påvirkning institusjoner har for stater og andre aktørers interesser og handlinger i internasjonal politikk, samtidig om hvordan mellomstatlig samarbeid og en økende institusjonalisering av internasjonal politikk bidrar til å løse ulike problemer i et internasjonalt anarkisk system (Spindler, 2013, S.148). Med hensyn til etablering av slike mellomstatlige institusjoner, er disse «løsninger» til problematikken til anarkiet, noe som er motsatt til de tidlige ideene i den neorealistske retningen der maktpolitikk og maktbalanse er de beste løsningene for å ha stabile mellomstatlige relasjoner. Teorien er også opptatt av økonomisk frihet og fri handel. Immanuel Kant hevdet at fred blir utviklet og opprettholdt når stater handler med hverandre (Claes, Hveem, Tranøy, 2017, S.32).

3.3.1 Neoliberalismens syn på makt og struktur

Makt kan defineres som evnen til å få andre aktører til å gjøre noe de ellers ikke ville ha gjort, og ha kontroll over hva som skjer (Spindler, 2013, S.145).

Neoliberalismen og neorealismen er enige i at de grunnleggende problemene til makt, interesser og rasjonalitet blant aktørene er kjernebrikkene i en teori når det kommer til internasjonal politikk. I neorealismen, er interessene til stater «gitt» og utfallene i internasjonal politikk er bestemt av den samlede fordelingen av makt mellom stater.

For Keohane, så skaper den neorealistske konseptualiseringen av makt og struktur problemer for å kunne forklare utfall i internasjonal politikk og spådommer over hva som kan skje.

Keohane hevder at maktkonseptet må være mer modifisert enn det neorealisterne tilbyr. Det må derfor bli en separering av makt-ressursene etter problemområder (Spindler, 2013, S.6). Problemområder i internasjonal politikk vil si at man deler de opp i sikkerhet, frihet, velferd og miljøpolitikk for eksempel. Ved å splitte disse områdene opp, betyr det at man går vekk fra neorealismens konsept som et område, som for øvrig er dominert av sikkerhetshensyn. For Keohane, utgjør ulike problemområder forskjellige måter å handle på (Spindler, 2013, S. 146).

Konseptet struktur som Waltz har utviklet vil forbli et viktig utgangspunkt, men spørsmålet Keohane stiller seg, er hvor mye bør konseptet av strukturen i systemet inkludere? Han er overbevist om at konseptet trenger mer innhold og kompleksitet. For å løse dette må strukturen modifiseres og inkludere forklarings-faktorer som mangler i Waltz sitt konsept av struktur, som er andre elementer i det internasjonale systemet. Keohane fremhever faktorene Waltz ikke vektlegger eller ignorerer, som er internasjonal og økonomisk gjensidig avhengighet og viktigheten til internasjonale institusjoner (Spindler, 2013, S. 144).

Ved å modifisere neorealisterne antagelser om at stater søker å maksimere makten sin, muliggjør det å ta i betraktning andre konkurrerende mål stater har i internasjonal politikk (Spindler, 2013, S.146).

3.3.2 Mål og bidrag

Keohanes mål var å bygge videre på strukturen Waltz hadde utviklet for å kunne forklare utfall i den internasjonale politikken.

Keohane mener at kjerneproblemer til anarkiet kan reduseres gjennom gjensidig avhengighet og en institusjonalisering av internasjonalt samarbeid (Spindler, 2013, S.148).

Keohane mener at neoliberalismen bidrar til en bedre forståelse av hvordan man skal bygge internasjonale institusjoner og oppnå samarbeid. Han er også ganske sikker på at internasjonale institusjoner og samarbeid reduserer følgene av anarkiet samtidig som det bringer stabilitet og fred i det internasjonale systemet (Spindler, 2013, S.148). Keohane mener at de politiske implikasjonene av neoliberalismen gjør at man trenger å opprette nye internasjonale regimer eller institusjoner som er utenfor nasjonalstaten, samtidig at det må skje endringer i suverenitetsprinsippet (Spindler, 2013, S.149).

3.3.3 Gjensidig avhengighet

For å forklare hva neoliberalismen går ut på, er man nødt til å inkludere konseptet gjensidig avhengighet.

Begrepet ble utviklet i boken *Power and Interdependence* av Keohane og Nye i 1977 og blir sett på som et strukturelt bidrag i det internasjonale systemet som justerer neorealismenes argument. Ifølge Keohane var hovedmålet til neoliberalismen å modifisere neorealismen for å passe den moderne tiden bedre. Han bruker et eksempel fra 1970 tallet for å forklare at gjensidig avhengighet kan slå ut begge veier. På 1970 tallet sto den vestlige sivilisasjonen overfor to oljepris-sjokk som førte til store økonomiske kriser. Krisene viste at høyt nivå av gjensidig avhengighet blant de integrerte nasjonene førte til spørsmålsteget og konflikter over hva som var den riktige tilnærmingen til hvordan man skulle håndtere krisene. Erfaringen med at unilaterale, altså nasjonale tilnærminger for å løse krisen hadde liten virkning når man var koblet sammen og avhengige av hverandre (Spindler, 2013, S. 150). Det var ellers på denne tiden at de globale økonomiske foraene der man etablerte koordinasjon for økonomien ble opprettet, som G7 samarbeidet.

Keohane kritiserte derfor neorealismen siden teorien ikke var tilstrekkelig nok til å holde følge med den moderne tiden. Keohane og Nye mente derfor at en unilateral leder, altså ledet av et land under forhold der man var avhengig av hverandre, var lite sannsynlig til å være en effektiv strategi (Spindler, 2013, S. 150).

Gjensidig avhengighet er knyttet opp mot det politiske siden det skaper kostnader. Med kostnader menes det at denne avhengigheten begrenser man handlingsrommet til uavhengige stater. Nasjoners politiske handlingsmål som for eksempel sikkerhet, økonomi og velferd er avhengig av at alle aktørene er på samme «bølgelengde» innenfor dette avhengighetsforholdet. I denne sammenheng er det også ofte uklart hvor linja over hva som er internasjonal og nasjonal politikk. Antagelsen om at det er et hierarki der militære saker dominerer over økonomiske er avvist her, noe som står sterkt i realismen (Mearsheimer, 2007). Gjensidig avhengighet blir spesielt kostbart når en stat i et avhengighetsforhold blir sårbar. Sårbarhet kan ses på som en svakhet, eller et område du er utsatt for risiko. Man har derfor manglende evne til å motstå effektene av motparten.

3.3.4 Gjensidig avhengighet og makt

Som sagt, så er både neorealismen og neoliberalismen basert på antagelsen om at stater er rasjonelle aktører og gjør valg deretter som passer deres kostnad-nytte beregninger. Keohane

mener at gjensidig avhengighet begrenser autonomien til stater og deres handlingsrom (Spindler, 2013, S.152). Det er greit å presisere at felles avhengigheter i problemområder er ikke nødvendigvis symmetriske. Asymmetriske avhengighetsforhold blir derfor en viktig kilde til makt. Det vil altså si at en stat som produserer et produkt som et land trenger, kan gjøre at dette skape sårbarhet overfor landet som produserer. Landet som produserer, kan derfor sette vilkårene. Dette kan minnes om et uttrykk som brukes i realismen: de sterke gjør som de vil, mens de svake gjør som de må.

Utfordringer med gjensidig avhengighet er at stater kan forsøke å manipulere det internasjonale systemet til deres egne interesser og nytte. Regjeringer fra enkeltstater kan forsøke å dra fordel fra internasjonalt samarbeid og utveksling, samtidig som de prøver å beholde så mye autonomi som mulig. En annen utfordring som kan ligne litt er gratispassasjer begrepet som går ut på at man enkelt sagt er en gratis passasjer og nyter de kollektive godene uten å ha bidratt med kostnadene. Dersom flere stater velger denne strategien, blir dette et kollektivt problem. Siste utfordring jeg skal nevne her er at det kan være en utfordring å opprettholde og utvikle en felles gunstig plattform som består av samarbeid når konkurrerende stater forsøker å manipulere systemet til deres egen nytte (Spindler, 2013, S.153).

Det å føre en strategi med unilaterale handlinger under forhold der man er avhengig av hverandre er sjelden smart og nyttefullt og flesteparten er enige om at internasjonale institusjoner og samarbeid er den beste veien å gå for å oppnå politiske mål.

Usikkerhet og uforutsigbarhet er noe som kan hemme samarbeid. For å motvirke dette og redusere denne usikkerheten, er informasjon en viktig faktor i verdenspolitikken. Derfor er internasjonale institusjoner så viktige siden de kan være med å påvirke internasjonal politikk når de for eksempel bidrar med informasjon, noe som kan redusere usikkerheten.

Under gjensidig avhengighet, får militær makt en mindre rolle. Under disse forholdene er statene rasjonelle og har en sterk interesse for å opprettholde samarbeid og fred. I stedet for å søke etter og øke sin makt, fokuseres det på absolutte gevinster. Dette er det motsatte av realistisk tankegang som er mer opptatt av relative gevinster der det er viktig at motparten ikke vinner mer enn en selv, altså et merkantilistisk perspektiv. Neoliberalister ser på samarbeid som en vinn-vinn-situasjon for å løse de internasjonale problemene.

Til slutt så vil stabilt samarbeid dyrke mer gjensidig avhengighet samtidig som det vil styrke institusjoner i den internasjonale politikken. Keohane mener det vil bli en endring av anarkiet, men det vil fortsatt eksistere som en del av det internasjonale systemet, men i deres langsiktige syn, vil anarkiet utvikle seg til et «regulert anarki» (Spindler, 2013, S. 154).

4. Dagens struktur i det internasjonale systemet og den liberale ordenen

Det å forklare hvilken struktur som eksisterer idag kan være vanskelig å forklare da det er mange forskjellige meninger om dette. Det internasjonale systemet går igjennom en periode med fundamentale endringer. Ifølge Modelski har den USA ledende ordenen eksistert siden den første verdenskrigen. Denne ordenen vil gå under på 2020 tallet ifølge Modelski, siden en syklus varer i gjennomsnitt i 100 år. Unntaket her er Storbritannia (Modelski, 1978, S.217). Det er ikke mange år siden at det var en bred enighet om at unipolaritet kom til å vare lenge. Ifølge Waltz har denne tiden eksistert i en kort periode da denne strukturen har forandret seg fra et unipolart system der USA styrte, til at vi nå er på vei tilbake til der stormakter kjemper om makt og prestisje på verdensarenaen igjen (Waltz, 2000, S.18).

Det er ganske velkjent at det pågår en maktforskyvning fra vest til øst. USA har tapt seg som den sterkeste supermakten de var siden slutten av den kalde krigen, mens Kina har gradvis økt sin relative makt. Waltz hevder at en av grunnene til at den unipolare tiden varer så kort, er fordi den dominerende makten tar på seg for mange kostbare oppgaver og ansvar utenfor sitt eget territorium noe som svekker dem i det lange løpet (Waltz, 2000, S.18). Et godt eksempel på dette er den 20 år lange og kostbare Irak-krigen, som også har svekket omdømmet til USA.

Med Kinas vekst så kan man argumentere for at dagens system går fra en unipolar struktur til en bipolar struktur der USA er en pol, mens Kina er den andre polen. Den økonomiske veksten til Kina påvirker verdenshandelen og politikken i stor grad, og er regnet som den nest største økonomien i verden bak USA. Styrkeforholdet blir stadig mindre ved at Kina har kontinuerlig ekspandert sin økonomiske og politiske innflytelse, noe som gjør at styrkeforholdet blir mindre. Økonomisk styrke og teknologisk utvikling transformerer også disse godene til militær makt.

Eksempelvis var USA den største handelspartneren for 127 stater og regioner i 2006, mens for Kina var dette tallet på 70. I 2011 derimot, var Kina den største handelspartneren for 124 stater og regioner, mens tallet for USA var på 76 (Dong, 2017, S.102). Kina var den eneste store økonomien som vokste i 2020, og mange stiller spørsmål om korona-pandemien gjør at Kina vil gå forbi USA i GDP innen tiåret (Cheng & Lee, 2021).

Verden har blitt dominert av en vestlige liberal orden i flere tiår. USA og deres allierte etablerte en internasjonal orden som baserte seg på økonomisk åpenhet, demokrati, sikkerhetssamarbeid og multilaterale institusjoner etter den kalde krigen. USA ble den hegemoniske lederen i en unipolar struktur der de formet systemet, spredte demokrati og

«riktige» verdier. Japan og den europeiske union (EU) var nøkkelpartnere og en rekke stater fra Øst-Asia, Øst-Europa og Sør-Amerika ble mer demokratiske og integrerte i verdensøkonomien etter den kalde krigen (Ikenberry, 2018, S.7). Ulike institusjoner ble mer og mer omfattende og verdens handelsorganisasjon (WTO) ble opprettet i 1995. Det var lite som talte for at denne prosessen skulle bremse. Selv om USAs posisjon har blitt svakere, har de fortsatt en stor innflytelse i systemet, men ikke like stor som da de var ene og alene supermakten.

Dagens liberale orden omtales av mange å være i en krise. Mearsheimer er blant disse som hevder denne ordenen er dømt til å gå under fra starten av på grunnlag av en rekke faktorer (Mearsheimer, 2019, S.7). Ifølge Mearsheimer, har den liberale ordenen møtt stor motstand på grunnlag av nasjonalisme og selvstyre. Den liberale ordenen kaller på å delegere beslutningstaking til internasjonale institusjoner, fri flyt av folk over grenser, nasjonalidentiteten og grensene blir mer porøse. Den nasjonale identiteten og suvereniteten settes høyt av store deler av befolkningen (Mearsheimer, 2019, S.42). Dette har også skapt politiske problemer innenfor de liberale statene. Mearsheimer hevder «hyperglobaliseringen» som er integrert i den liberale ordenen, skaper økonomiske problemer blant lavt-inntektene og middelklassen i liberale demokratier (Mearsheimer, 2019, S.1). Den liberale ordenen akselererte Kinas fremvekst, noe som har transformert systemet vekk fra et unipolart system, samtidig som han mener en liberal orden kun er mulig under unipolaritet.

Fra 1900 tallet og frem til idag, har den liberale ordenen vært igjennom kriser og katastrofer som muligens har vært verre enn den man står i nå.

Ikenberry hevder fremtiden til den liberale ordenen avhenger av USA og Europas evner til å lede og støtte ordenen (Ikenberry, 2019, S.22). Dette igjen avhenger om disse demokratiene kan opprettholde stabiliteten som trengs. Statene er avhengig av legitimitet og evnen til å finne løsninger på dagens utfordringer som for eksempel økonomisk ulikhet, lav tillitt til politikere og splittelse blant folket.

Ikenberry mener USA og deres allierte må utvide og bygge om en koalisjon av stater som er villige til å samarbeide innenfor en endret global liberal orden. USA kan ikke bare basere seg på den gamle koalisjonen av vesten og Japan for at den liberale ordenen skal blomstre igjen. USA og vesten er nødt til å få med seg en bredere del av verden, noe som kan bli vanskelig

med så mange ulikheter (Ikenberry, 2019, S.23).

Alternativene til den liberale ordenen er få og lite ønskelig, og Ikenberry mener de beste nyhetene for den liberale ordenen er at langt flere mennesker vil ta skade dersom en liberal orden forsvinner, enn ved at den eksisterer. I dag er det ikke noe passende ideologisk alternativ til den liberale ordenen og USAs største utfordrer, Kina har ingen modell resten av verden finner passende.

Ikenberry mener verdiene, interessene og de felles sårbarhetene som drev fremgangen og spredningen av den liberale ordenen, fortsatt er med oss, og vil overleve så lenge de liberale demokratiene overlever (Ikenberry, 2019, S.23).

Man kan argumentere for at vesten er i en prosess der de mister samholdet sitt. Vesten blir ofte omtalt for å ikke være den samme som den var for 20 år siden da en prosess med intern disintegrasjon har utviklet seg det siste tiåret. Trump truet for eksempel med å gjøre en slutt på USA som leder av den liberale verdensordenen (Ikenberry, 2018, S.7). Selv om Trump ikke er president lenger, så har han inspirert andre ledere i den vestlige verden som Brasils president Bolsonaro og Ungarns statsminister Orban med sin karismatiske stil og retorikk. Trump var også skeptisk til den liberale orden, noe som fikk konsekvenser for allianser, institusjoner og internasjonale avtaler som Parisavtalen. Trump administrasjonen trakk også USA ut av INF traktaten som omhandler kjernefysiske våpen med middels rekkevidde (Bugos, 2019). Et annet eksempel er Trump administrasjonen trakk USA ut av Iranavtalen i 2018. (Robinson, 2022).

(Maclsaac og Duclos, 2020) mener det er et skifte fra åpen handel, multilateralisme og sikkerhetssamarbeid til mer nasjonalisme, proteksjonisme og økende stormakts-rivalisering. En rekke tariffertilført av både USA og Kina truer den globale økonomiske integrasjonen. Proteksjonistisk retorikk truer et allerede sårbart handelssystem der misnøyen stiger (Maclsaac, Duclos, 2020). Dette er ikke bare begrenset til handel siden det amerikanske hegemoniet utfordres, noe som kan signalisere om økonomisk uforutsigbarhet, som da kan eskalere til en konflikt.

I 2016 bestemte folket i Storbritannia seg for å gå ut av EU, og usikkerheten i Europa har økt med årene der demokratiet er på vei tilbake da legitimiteten stadig blir svakere (Csaky, 2020, S.2). Dette åpner opp for autoritære holdninger med nasjonalister i mange land.

I den europeiske unionen har det utviklet seg skillelinjer blant statene. Man har det utviklede

nord og vest som er høyt utviklet og der beslutningene tas, mot sør og øst som er mindre utviklet og høyere ulikhet. Hvordan man skulle håndtere flyktningkrisen og migrasjon er kanskje den mest splittede politiske saken innenfor unionen. Men demokrati-krisen i spesielt Ungarn og Polen, men også andre land, skaper splittelse. Fremveksten av anti-europeiske partier, høyreving populistiske partier, nasjonalistiske bevegelser, mens også populistiske venstrepartier truer konsensusen av innenriks politikk mot midten av det politiske spekteret (Krause, 2017, S.7). Beslutningstaking i både innenriks og utenriks har vært basert på felles forståelse og kompromisser i mange tiår for å oppnå felles mål. Trenden viser at dette er blitt vanskeligere, også i andre vestlige land som USA. Det er ikke mange land igjen i unionen der det er et klart flertall av folket som fortsatt støtter integrasjon (Krause, 2017, S,7).

Andre faktorer som undergravde den liberale ordenen, var at antallet stater økte, mange av disse som ble integrert inn i systemet hadde andre synspunkter og meninger om hvordan verden skulle styres. Dette gjorde at disse statene tok mer plass i systemet. Det ble vanskeligere å samarbeide og bli enig om hvordan man skulle løse nye utfordringer når de ulike delene av verden har ulikt styresett og utviklingsnivå. Det mest dagsaktuelle eksempelet må være utfordringen til klimautslipp. Hvem skal kutte og hvem skal betale? Dette har skapt utfordringer, i tillegg til at ikke-vestlige stater søker en større rolle innenfor den liberale ordenen, noe som tærer på den liberale internasjonale ordenen (Ikenberry, 2018, S. 20).

Da finanskrisen inntraff i 2008, oppsto det en økende økonomisk usikkerhet og stagnasjon noe som for øvrig rammet hele verden. Men mange vestlige land hadde store problemer lenge etter selve krisen. Legitimiteten til den liberale ordenen har ikke styrket seg ved at stadig flere arbeidsplasser forsvinner ut av landene, samtidig som de rike blir rikere. Mistilliten og forakten for politikere og myndighetene i mange vestlige land har skutt i været, er faktorer som kan forklare hvorfor den sosiale uroen har økt (Bøås, Sending, 2021).

Polariseringen innenriks er også en markant faktor. I USA har vi sett en økende polarisering mellom partiene demokratene og republikanerne, noe som også har delt hele befolkningen i to. En slik polarisering i den politiske debatten har ført til en svekkelse for myndighetene da det blir vanskeligere å passere reformer og liten vilje til å finne en felles plattform (Krause, 2017, S.7).

Den økonomiske og teknologiske overvekten den vestlige verden hadde, har også flyttet seg østover. Europas relative andel i den globale økonomien fortsetter å synke. Selv om USA og EU fortsatt har nesten 50% av globalt bruttonasjonalprodukt, (60% med Japan, Australia og

Canada) så var det en tid der disse sto for 80% av den globale økonomien og kunne bestemme de økonomiske «reglene» (Krause, 2017, S.8).

Den siste tiden har det også blitt utfordringer i forholdet mellom Europa og USA når det kommer til byrdefordeling, handel og sikkerhet. Kanskje i større grad etter Trump ble president da han stadig vekk kritiserte at europeiske stater ikke betalte nok for eget forsvar. USA ser også i større grad mot Øst enn de gjorde, da Kina har etablert seg som utfordreren til USA. Dette gjør at Europa må ta sikkerheten i egne hender overfor et mer selvhevdende Russland. Det er mange som ser til Tyskland som en lederrolle, og Angela Merkel sa at gamle allianser ikke kan tas for gitt, og europeerne må kjempe for egne interesser (Kruse, 2017).

Det er derfor mye som tyder på at den unipolare perioden der USA dominerte både på det militæret og økonomiske områder ser, eller har sett sine siste dager. Den globale makten flyttes mer mot øst og blir mer delt. Det er derfor en grunn til å se det internasjonale systemet som et mer bipolar system der USA og Kina er de to største polene i verden. Uansett så kan man ikke utelukke at verden kan endre struktur i fremtiden å få en mer multipolar struktur med aktører som EU, Russland eller andre oppe med USA og Kina. Ut ifra dagens situasjon, er både USA og Kina langt foran de andre aktørene når det kommer til både det økonomiske, militære og den politiske innflytelsen.

4.1 Er Kina en status quo eller en revisjonistisk stat?

I denne delen skal det diskuteres om Kina er en status quo eller en revisjonistisk stat. Det vil også bli undersøkt om det er sannsynlig at Kina lager en ny orden, og hvordan orden dette kan eventuelt bli.

4.1.1 Maktforskyvningsteorien

Kinas økende makt og innflytelse globalt har fått mye oppmerksomhet, spesielt om et sterkt Kina vil være en status quo eller en revisjonistisk stat. Organski hevder som nevnt det er muligheter for at en stormakt som vokser, er misfornøyd og utfordrer den eksisterende internasjonale ordenen. Historien forteller oss nettopp det at store strukturelle endringer går sjeldent etter «boka». Helt tilbake fra Thucydides tid har man sett farene når stater går

igjennom en sterkt rask økning og rask avtaking der en stat forsøker å få en hegemonisk status, mens motparten prøver å opprettholde den (Schweller, Randall, Xiaoyu, 2011, S.41).

Som nevnt, er det større stabilitet når det er en ujevn balanse av makt i det internasjonale systemet ifølge Organski. Han mener også at viktigheten av alliansedannelse er liten, mens intern utvikling som sosioøkonomisk og politisk utvikling er viktig (Organski, 1980, S.21). Ut ifra disse punktene, så kan man anta at ulike vekstrate mellom USA og Kina, kan føre til større risiko for konflikter mellom partene, samtidig som Kinas vekst baserer seg hovedsakelig på interne tiltak istedenfor alliansedannelser utenfor sine grenser. For at det Kinesiske kommunist partiet skal opprettholde kontroll over staten, ressursene og innbyggerne, er de nødt til å levere en fortsettelse av økonomisk utvikling. Utvikling opprettholder legitimiteten til regimet noe som fører til en økning av konflikt mellom Kina og USA da Kinas makt øker mer enn USAs makt øker ifølge denne teorien.

Organski antar også at graden av misnøye vil øke når den nærmer seg hegemonen. Kina vil forsøke å sikre seg en plass i det internasjonale samfunnet på et nivå i forhold til makten de har, mens USA ikke er villig til å dele på fordelene av hvordan styringen av det internasjonale systemet de selv etablerte. Hvis Kina skal endre verdensordenen og få den plassen de «fortjener», så må de være over USA ifølge dette perspektivet.

4.1.2 Neoliberalismen

Hegemoniske overganger må ikke nødvendigvis utvikle seg i samme retning som Gilpin, Modelski og andre hevder. Når nye stater blir akseptert og godtatt, så har disse statene et incentiv til å integrere seg og bli fornøyd med ordenen de er i så langt man har en positiv vekst og utvikling. Et eksempel på dette kan være Kinas «inngang» til den vestlige verden.

I en verden som er knyttet og gjensidig avhengig av hverandre på ulike områder som økonomi og sikkerhet, har Kina incentiver til å berolige og forsikre andre om at de har gode intensjoner siden det øker deres økonomiske vekst. For Kina, vil en aggressiv politikk oftest være lite produktiv, noe som skaper regional ustabilitet samtidig som det gjør at spesielt nabolandene trekkes nærmere mot USA. Derfor vil revisjonistiske holdninger som avviser multilateralisme, ikke tjene Kinas økonomiske utvikling, forhold til naboland og tilknytningene til de vestlige økonomiene. Kinas vekst og økning er derfor avhengig av en status quo holdning siden vekst og stabilitet hører sammen. Ikenberry (2008) spør et viktig

spørsmål; hvorfor vil Kina utfordre en orden som hverken diskriminerer og er åpen mot markeder de har tjent stort på? Et forsøk på å endre spillereglene vil bli ganske vanskelig siden det ville møtt stor motstand ikke bare fra USA, men også resten av den liberale verdenen. Dette med allianser er noe maktforskyvningsteorien for øvrig ikke legger noe særlig fokus på da de heller fokuserer på interne utviklinger. En ny «kald krig» med handelskriger er noe som ville hatt store konsekvenser for alle parter. Med tanke på at Kina er så tilknyttet den globale økonomien og USA, så ville stormaktene vært i et gjensidig destruktivt forhold.

Det finnes flere måter å undersøke om Kina er en fornøyd eller misfornøyd stormakt. Et eksempel på dette er deltakelsen i mellomstatlige organisasjoner (IGO) som FN, sikkerhetsrådet, klimaavtaler, ratifikasjoner av internasjonale avtaler osv. Kina kan for øvrig ses på som en aktiv deltaker når det kommer til blant annet mellomstatlige organisasjoner og økningen i fredsbevarende operasjoner (Paszak, 2020). Et annet eksempel er å se på hvordan forholdet og tonene er mellom Washington og Beijing og hvor deres ståsted er på forskjellige saker og problemer.

For å finne ut om Kina er en status quo eller en revisjonistisk stat, vil jeg analysere hvordan de har utviklet seg fra 1990 tallet og frem til idag for så å se på mulige trender i fremtiden.

4.1.3 Samarbeid mer lønnsomt

Fra spesielt midten av 1990 tallet og utover, har Kina som sagt økt sin makt på flere områder i forhold til den ledende verdensmakten USA. Et spørsmål det er verdt å stille seg er om det har blitt økende spenninger og konflikter mellom verdensmaktene som Organski sin teori hevder det blir. Vi burde altså forvente at spenningene vil øke siden maktgapet har blitt mindre.

Etter den kalde krigens slutt, ble ikke USA sett på som en militær trussel for Kina, men USAs innflytelse spredte seg i regionen etter Sovjetunionens oppløsning. Innflytelsen og demokratiet gikk utover det kinesiske regimets sikkerhet, samtidig som at dette hadde en innflytelse på Taiwan, som er et av Kinas viktigste nasjonale interesser. Med en sterk vekst førte Kina en aggressiv utenrikspolitikk. Deres status til Taiwan og ulike territoriale krav i Sør-Kina havet, gjorde at det ble en frykt spesielt blant nabostatene, men også for USA med tanke på deres interesser i regionen. Selv om Kina ble mye sterkere både militært og økonomisk på 90 tallet, satt denne strategien en brems på sin egen sikkerhet og vekst. Dette

førte blant annet til at Japan kom nærmere USA for å balansere Kinas oppgang.

Det viste seg derfor at Kina tjente mer på å være innenfor systemet siden dette ikke isolerte dem fra omverdenen, og hjalp dem med å fremme sine nasjonale interesser. Selv om det var spenninger som USAs bombing av Kinas ambassade i Belgrade, så var det ikke noe annet lønnsomt alternativ enn å bare ha et konstruktivt forhold til USA for og kunne videreføre deres modernisering og utvikling.

4.1.4 Kinesiske militæret: er ambisjonene øket, eller fortsatt begrenset?

Statusen til Taiwan og Kinas territorielle tvister blir sett på som de mest kritiske sakene i Øst-Asia. (Council on Foreign Relations, 2021).

USAs posisjon om Taiwan har ikke forandret seg til tross for Kinas vekst. Taiwan står høyest på agendaen til regimets prioriteter. Selv om det ligger endel prestisje i potten, er mye av saken basert på statens suverenitet og sikkerhet. Både Taiwan og Kinas økonomier er gjensidige avhengige av hverandre, men Kina er veldig sensitive til Taiwans politiske meninger og handlinger noe som har ført til at det har blitt større fokus på relative gevinster istedenfor absolutte gevinster (Goldstein, 2020). Med dette blir sjansen for Taiwans endelige mål om en formell uavhengighet stadig mindre ettersom Kina fortsetter å vokse og får mer makt, samtidig som man kan stille seg spørsmål om USA kommer Taiwan til unnsetning dersom det ble en kinesisk militær intervensjon mot Taiwan. Med tanke på utfordrerens potensiale vekst og oppfatningen av at de har tiden på sin side, samtidig som hegemonens internasjonale omdømme står på spill hvis de ikke reagerer på utfordrerens handlinger. Man kan derfor argumentere for at maktforskyvnings perspektivet forklarer hvorfor en mulig krig kan bryte ut.

Det er nylige signaler om at Kina kan være på vei mot en mer selvhevdende posisjon. Man kan si at USA og Kina nøytraliserer hverandre når det kommer til kjernefysiske kapabiliteter. Men kinas militære går igjennom store reformer samtidig som myndighetene bruker mer på militæret enn de noen gang har gjort (Maizland, 2020). Kinas investeringer i marinen og oppgraderinger i flyvåpenet har ført til ulike tolkninger av hvorfor dette skjer. Noen mener dette bare er en politisk funksjon, altså vise den nasjonalistiske stoltheten og øke myndighetenes legitimitet overfor folket. Andre hevder moderniseringen av militæret er noe som er nødvendig når økonomien vokser. Siden Kina er avhengig av eksterne markeder, er de

nødt til å sikre sine interesser.

Uansett, så har Kinas marine ambisjoner gjort USA engstelige, siden de tror at deres kjerneinteresser stadig blir utfordret noe de ikke har kjent på tidligere. Så godt som alle nabolandene i regionen krever suverenitet i havområdet. Press innenriks gjør at det stadig blir en tøffere tone og økende spenning i regionen, og det har vært en rekke anledninger hvor Kina har vist sitt militære nærvær. Resultatet av dette er at de andre statene i regionen ser mot USA for støtte (Bratberg, 2019).

USA står på sitt at navigasjonsfriheten ikke må krenkes. Uttalelsen kom etter Beijing oppdaterte sine maritime forskrifter der de krever at noen bestemte utenlandske fartøy må rapportere skipet og last-informasjon når de kommer inn i kinesisk territorialfarvann. Dette gjelder også for nedsenkbare fartøyer, skip med kjernefysiske våpen og skip som frakter farlig last som olje og gass (Heydarian, 2021). Stormaktene anklager hverandre ofte for provoserende oppførsel og øke spenningene i regionen ved å ha militære øvelser. Et eksempel på dette er at Beijing sendte krigsskip nær Japans farvann rett etter en øvelse utført av Tokyo som inkluderte USA, Storbritannia og Nederland.

USAs navigasjonsfrihet-operasjoner (FONOP) i regionen blir ofte sett på som en metode til å utfordre Kinas aggresjon i havet på og vedlikeholde normene. Når den kinesiske marinen utfordrer disse operasjonene, kan manøvreringer på nært hold øke sjansen for eskalasjoner og ulykker. For eksempel i 2018 eskalerte en situasjon da amerikanske og kinesiske fartøy var nær en konfrontasjon utenfor Spratly-øyene. Kina har plassert ut omfattende militære utstyr og styrker i området samtidig som USA har sendt flere ganger militære fartøy mot disse øyene. Den amerikanske jageren USS Decatur ble for eksempel møtt av kinesiske fartøy for å eskortere dem vekk. Fartøyene var kun 40 meter unna hverandre noe som fort kunne ført til en kollisjon. Xi Jinping uttalte seg etter hendelsen at kinesiske styrker vil fortsatt være til stede i området (Bratberg, 2019).

Et annet eksempel på Beijings aggresjon er at dersom Taiwan blir uavhengig, så blir det krig. Uavhengighet er ingen mulighet for dem. Kinesiske militærfly har i rekordtall flydd innenfor Taiwans grenser den siste tiden og Xi Jinping har lovet å gjenforene øyen, om dette blir med militært bruk er ikke utelukket.

Med Kinas økende nasjonale selvhevdelse, vil slike uttalelser og handlinger fortsette å oppstå og dette kan argumenteres for er en av de viktigste grunnene til mulige konfrontasjoner eller konflikter med USA og deres allierte i fremtiden.

4.2 Er det sannsynlig at Kina vil forsøke å lage en ny orden? I så fall, hvordan?

Hegemoniske ordener baserer seg på både ideer og materielle faktorer. Selv om svake stater ikke kan konfrontere hegemonen direkte, så kan man delegitimere hegemonen gjennom hverdagslig motstand og promotere alternative ordener. USA forandret verdenspolitikken med suksessfulle ideer som at kapitalismen er bedre enn sosialismen, og demokratiet er bedre enn et diktatur.

Den siste tiden har voksende ikke-vestlige makter uttrykt at de ikke har helt like syn på hvordan verden bør styres. Stadig flere utenfor Washington tror ikke lenger på at et alternativ til den USA ledende ordenen betyr kaos (Schweller, Randall, Xiaoyu, 2011, S.54).

Mearsheimer (2007) hevder når Kina blir mer mektig samtidig som USAs posisjon blir svakere, er to ting sannsynlig: Kina vil forsøke å bruke sin voksende innflytelse for å endre institusjoner og regler til fordel for deres interesser, og andre stater i systemet vil se Kina som en voksende trussel (Ikenberry, 2008, S.23). Resultatet av disse utviklingene vil ifølge Mearsheimer, bli mistro, spenninger og konflikter noe som er typiske elementer innenfor maktforskyvningsteorien.

Ikenberry med andre, hevder at fremveksten til Kina ikke nødvendigvis trenger å utløse en hegemonisk krig. Den amerikanske og kinesiske maktforskyvningen kan bli annerledes enn overgangene i fortiden siden Kina står overfor en internasjonal orden som er helt annerledes enn hva fremvoksende stater konfronterte i fortiden. En av grunnene til hvorfor det blir vanskelig å endre den internasjonale ordenen er fordi Kina møter ikke bare USA, men et vestlig orientert system som er åpent, regelbasert og integrert. Den kjernefysiske tidsalder har gjort at krig mellom stormakter er lite sannsynlig, noe som eliminerer et sterkt verktøy for fremvoksende makter til å velte det internasjonale systemet med makt.

Idag, har Kina full tilgang og kan utvikle seg innenfor dette systemet. Kina vil fortsette å vokse, men den vestlige ordenen kan fortsette å leve så lenge den styres riktig (Ikenberry, 2008, S.24). Dersom USA ønsker å bevare dette lederskapet, må de styrke institusjonene og

reglene som underbygger ordenen noe som gjør det lettere å bli med og vanskeligere å være utenfor. Under Trump administrasjonen var dette truende da Trump stadig kritiserte institusjonene innenfor denne ordenen. Det er derfor viktig å gjøre disse «røttene» dype som mulig og gi Kina insentiver for integrasjon istedenfor desintegrasjon.

Opp igjennom historien er faren reell når maktforskyvninger oppstår, men det er som sagt ikke alle maktforskyvninger som skaper krig. Eksempelet her er da USA tok over for Storbritannia uten konflikt. Et annet eksempel er at Japans økonomi vokste fra 5% til 60% av USAs GDP på starten av 1990 tallet, og som kjent, så utfordret ikke Japan den eksisterende ordenen (Ikenberry, 2008, S.27).

Dette viser at det er ulike typer for maktforskyvninger. Flere stater har sett deres geopolitiske innflytelse og økonomi vokse og har fortsatt innrettet seg til den eksisterende ordenen. Andre har utfordret ordenen og søkt etter endringer. Noen maktoverganger har ført til et brudd med den gamle ordenen og skapt en ny, mens andre maktoverganger har brakt med seg små endringer til det globale systemet. Det er derfor ikke noe fasitsvar på hva som kan skje, og en maktovergang trenger derfor ikke å ende med en krig. Hvordan fremvoksende staters nivå av misnøye med ordenen er, spiller derfor en stor rolle for hvordan maktforskyvninger utfolder seg.

Den USA ledende ordenen er også unik ved at den har vært mer liberal enn imperial, samtidig som den er legitim, lett tilgjengelig og vedvarende. Institusjonene og reglene har som sagt dype røtter innenfor demokrati og kapitalisme, samtidig som den er ekspansiv med støttespillere fra store deler av verden. Den vestlige ordenen er kapabel til å skape stor økonomisk vekst og makt, samtidig som det signaliseres tilbakeholdenhet. Dette gjør det vanskelig å velte ordenen.

To av de viktigste elementene Ikenberry never som er viktige for denne ordenens suksess og lange levetid er: for det første, til forskjell fra imperier fra fortiden, er den vestlige ordenen bygget rundt normer og regler for et åpent marked og ikke-diskriminering. Dette skaper forutsetninger for voksende stater til å utvikle seg økonomisk, men også politisk innenfor dette systemet. Barrierene for økonomisk deltakelse er lav, mens de mulige fordelene er store. Som kjent, har Kina hatt en massiv økonomisk fortjeneste ved å operere innenfor dette åpne markedssystemet.

For det andre, tidligere ordener har hatt en tendens til å være dominert av en stat. Statene

innenfor den nåværende vestlige ordenen inkluderer en koalisjon rundt USA, noe som er forskjellig fra tidligere. Statene innenfor systemet er ikke alltid enige, men det er ofte «gi og ta» når det kommer til økonomi, sikkerhet og politikk (Ikenberry, 2008, S.30). I maktforskyvninger er det typisk at det står mellom to stater, en fremvoksende og en nedgående hegemon. Ordenen vil da falle så fort maktforskyvningen har skjedd. Men med den nåværende ordenen der store deler av demokratiske og kapitalistiske stater står sammen, noe som resulterer i en geopolitisk makt, gjør dette at det tipper i den nåværende ordenens favør ifølge Ikenberry (Ikenberry, 2008, S.30).

Det nye internasjonale økonomiske miljøet har endret seg og er drevet av gjensidig avhengighet noe som er sentralt innenfor institusjonalismen. Kinesiske ledere forstår at globalisering har endret det økonomiske miljøet, og de forstår at de trenger sterke og velstående partnere for at de skal lykkes selv.

For USA, er en sunn kinesisk økonomi bra for USA og resten av verden. Den globale økonomien har skapt økonomiske relasjoner som er forskjellig fra fortiden, noe som gjør politiske institusjoner i denne ordenen mektigere da det vil bli store tap ved å gå til krig mot hverandre.

En av de viktigste egenskapene for den vestlige ordenen er at de har en god kapasitet til å tilpasse seg fremvoksende makter. Nye deltakere i systemet har sjansen til å oppnå status og muligheter til å være blant de som styrer systemet.

Den vestlige ordenens sterke rammer for institusjoner og regler har gjort at Kina har «omfavnet» enkelte regler og institusjoner for defensive mål som å beskytte egen suverenitet og økonomiske interesser, samtidig som de forsikrer andre om sine fredfulle intensjoner ved å involvere seg i regionale og globale organisasjoner.

Det som skiller Kina fra andre globale makter, er at de ikke bare «vokser opp» innenfor den «institusjonelle» tiden som er langt mer utviklet enn tidligere, men Beijing bruker også disse institusjonene for å utvikle eget land til å få en global maktstatus (Ikenberry, 2008, S.32).

Statlig makt og økonomisk vekst henger sammen, og Kina er fullt klar over at ingen stat idag kan utvikle seg uten å være integrert innenfor det globaliserte systemet. Dersom ønsket er å bli en global makt, er veien til dette gjennom den vestlige ordenen.

Ved å være utenfor det globale systemet, har man ikke den beskyttelsen til WTO sine multilaterale handelsprinsipper og tvisteløsninger som kan beskytte f Kina mot proteksjonisme og diskriminering, noe fremvoksende stater ofte har blitt møtt med.

Kinas fremvekst trenger derfor ikke å lede til en stor konflikt med USA over globalt lederskap. Den vestlige ordenen har muligheten til å gjøre et maktskifte om til en fredfull endring på USAs premisser. Ikenberry hevder dette kun vil skje dersom USA styrker den eksisterende ordenen. Flere innenfor Trump administrasjonen var direkte fiendtlig til multilaterale, regelbaserte systemet USA selv har skapt. Dette er farlig og svekker bare USAs posisjon internasjonalt. Kina fortsetter å vokse, og det er derfor i USAs beste interesse å bestemme seg for hva slags orden de vil det skal være.

Det er derfor i USAs beste interesse å investere i denne ordenen og oppfordre til samarbeid, integrasjon og tilbakeholdenhet. Jo dypere røttene til institusjoner er, og hvor fordelene er mer utbredt, jo mer sannsynlig er det at fremvoksende stater vil sikre sine interesser gjennom integrasjon istedenfor gjennom krig og konflikt (Ikenberry, 2008, S.34).

For den liberale ordenen, er det viktig at den er åpen og regelbasert. Grunnen til det er for å gjøre det vanskeligere for at det blir en rekke bilaterale avtaler. Hvis dette skjer, har Kina en mulighet til å bygge egne bilaterale samarbeid noe som kan resultere i et internasjonalt samfunn der USA og Kina konkurrerer. Det blir derfor viktig for USA å integrere fremvoksende stater i viktige globale institusjoner. Det er også viktig at ikke bare Kina, men andre land som India, Brasil og andre får plass ved bordet der beslutninger tas.

Dersom Kina forsøker å utfordre den nåværende ordenen har de en større oppgave i vente enn og bare konfrontere USA så lenge den vestlige ordenen står sterkt. Mearsheimer (2014) hevder nettopp dette, at Kina eventuelt vil stå opp mot USA, men da mener Ikenberry at de må stå opp mot hele ordenen de har tjent så mye på og samtidig ha et alternativ til den USA ledende ordenen noe de ikke har idag (Ikenberry, 2018).

Den unipolare tidsalderen vil forsvinne, og USAs dominans vil eventuelt bli mindre. Derfor er det viktig for Washington å stille seg spørsmålet: hvilken internasjonal orden vil USA foretrekke når de er i en svakere posisjon? Det er derfor i USAs interesse å gjøre ordenen så institusjonalisert at Kina ikke har andre muligheter enn å bli et fullverdig medlem av ordenen. Det USA ledende systemet kan derfor forbli den dominerende ordenen i fremtiden.

Schweller, Randall og Xiaoyu presenterer tre alternative ordener: en ny kinesisk orden, en modifisert liberal orden, eller en forhandlet orden. Dette er tre ulike ordener som utfordrer USAs hegemoni på forskjellige måter.

- 1). Kina kan gå inn for delegitimering der de har et konkurrerende syn om hvordan verden bør struktureres.
- 2). Være en støttespiller for den eksisterende ordenen der man arbeider innenfor de nåværende reglene og bidra økonomisk med sin rettferdige andel.
- 3). Unngå noen av sine internasjonale forpliktelser, fokus på intern utvikling, bidra selektivt til global styring og søken etter å innføre deres visjon om den globale ordenen gradvis.

4.2.1 En ny kinesisk orden

Det finnes ambisiøse og kontroversielle talsmenn innenfor Kina som har en visjon om en ny kinesisk orden som hevder at kinesiske tradisjoner har bedre løsninger enn den nåværende ordenen har for å håndtere dagens verdensproblemer. USAs hegemoni har tapt sin internasjonale legitimitet, de politiske og økonomiske systemene til Kina øker sin legitimitet og viser at de har grunnlaget for en bedre sosial modell for verden (Schweller, Randall, Xiaoyu, 2011, S. 56). Målet med denne visjonen er å undergrave legitimiteten til USAs hegemoni i en omfattende grad. Denne visjonen har flere likhetstrekk med maktforskyvningsteorien. Dersom Kina skal velte den nåværende ordenen, så må de lykkes med nye alternative ideer for store deler av verden som den liberale ordenen har hatt suksess med. Visjoner om en ny kinesisk orden avviser at vestlige ideer og kultur er overlegne i forhold til resten av verden.

Visjonen hevder også at USAs hegemoni er en for omfattende og motstridende modell i global politikk. Washington er ofte i krig i fredens navn noe som skader konseptet om fred. Denne visjonen mener at en av hovedpunktene for USA er å dominere på bakgrunn av å maksimere deres interesser og makt. De tilbyr derfor ingen orden som tjener interessene til alle verdens mennesker (Schweller, Randall, Xiaoyu, 2011, S. 56). Makter på vei opp viser ofte hvorfor sine visjoner er bedre og universelle til verdens problemer.

Med en ny kinesisk orden, er det tvilsomt at demokratiet blir som det er nå. Beijing mener moderne demokratier ikke tjener interessene og verdiene til majoriteten av verdens befolkning

(Schweller, Randall, Xiaoyu, 2011, S. 57). Det argumenteres derfor for at Kina bør utvikle nye politiske institusjoner med trekk fra kinesiske tradisjoner for å bygge et effektivt ikke-vestlige byråkrati og rettsvesen.

Det er også usikkert med tanke på de økonomiske ideene som kapitalismen og sosialismen, om en ny orden vil endre på det grunnleggende bak kapitalismen. Det som er sikkert, er at staten har et kollektivt styresett der de vektlegger sosial rettferdighet og kollektiv velferd.

4.2.2 En modifisert liberal orden

Dette er en orden som fortsetter den liberale ordenen, noe Kina har tjent stort på. Det som kjennetegner denne ordenen er at stormaktene er status quo orientert, verdsetter global og regional stabilitet, villige til strategiske kompromisser og avtaler, fortsetter veien med integrasjon mot en samlet verden. Alle stormaktene er sammen innenfor regionale og globale styringsstrukturer. Det er også en verden uten spesielt store ideologiske skiller og konflikter der alle statene er dypt integrert innenfor et enhetlig system som styres av lov og orden som er organisert av internasjonale institusjoner. Når man ser på Kinas ekstreme vekst, så vil denne overgangen fra det unipolare systemet til et bipolar eller multipolart system der nye og gamle makter finner måter å bygge en felles ledelse av systemet på. Det kan derfor antas at det blir en fredfull overgang der USA mister sin rolle som hegemon.

Det finnes flere implikasjoner for Kina dersom de skal ha en stor rolle i dette fremtidige systemet. I en modifisert liberal orden kan man anta at demokrati og menneskerettigheter som er fra vesten, er universelle normer. Kina må derfor forandre sitt ståsted til disse punktene for å kunne bli respektert i det internasjonale samfunnet (Schweller, Randall, Xiaoyu, 2011, S. 58). Kina har som sagt tjent stort på å være under den USA ledende ordenen, noe de fleste stater anser som en legitim orden siden alle i systemet som er villig til å investere i det og respektere reglene. Under denne ordenen har Kina fått muligheten til å øke makten sin og blitt en mer respektert stat. Beijing bør derfor være en vesentlig deltaker i internasjonale regimer og organisasjoner, samtidig som de har et godt og imøtekommende forhold til Washington og resten av vesten.

Det er ofte snakk om hvordan man skal håndtere Kinas fremgang, så er det flere kinesiske teoretikere som er bekymret for konsekvensene for Kina og resten av verden med USA i nedgangstid. Selv om USA skulle gå mot en nedgang, så vil de fortsatt forsvare sine

kjerneinteresser og egen sikkerhet, men heller dele på ansvaret på mindre viktigere områder med andre voksende makter. Det vil derfor være fornuftig for Kina og ikke utfordre kjerneinteressene til USA, men heller forsøke å øke Beijings makt og prestisje på mindre viktigere områder. På denne måten kan et Kina i fremvekst bli ikke bare en av de viktigste aktørene av den «ene verden», men den viktigste (Schweller, Randall, Xiaoyu, 2011, S. 59).

Liberale økonomiske ideer som handel, en markedsøkonomi, og økonomisk globalisering er nøkkelen til Kinas suksess. Visjonen om en modifisert liberal orden for Kinas del er basert på den raske veksten som er et resultat av innenrikske markedsdrevne reformer og omfavnelsen av globaliseringen.

4.2.3 En forhandlet orden

En forhandlet orden er en mellomting av de to ordenene beskrevet over. Dette er kanskje den mest realistiske ordenen i overgangsfasen fra unipolaritet.

En power diffusion prosess vil generere et internasjonalt system der stater ikke har kapasiteter til å endre systemet. Ingen stater eller grupper vil da ha kontroll. Både maktforskyvningsteorien og power diffusion theory er enige om at samlet makt vil spre seg over tid, men de er uenige om konsekvensene for hvordan den uunngåelige prosessen vil skje. Organski mener det vil bli en storkrig og deretter en systemendring, mens power diffusion theory mener det vil bli fred og mer kontinuitet i systemet enn endringer (Schweller, Randall, Xiaoyu, 2011, S. 60). Power diffusion theory forventer ikke at voksende makter vil bli missfornøye utfordrere. Istedenfor å styrte den nåværende ordenen, så er ikke voksende makter så interessert i å lede den eksisterende ordenen. Det er langt mer å foretrekke at den nedgående hegemonen betaler kostnadene for denne ordenen, mens de er en «gratispassasjer».

Dersom spenninger oppstår mellom unipolare stater og voksende stater, vil det være på grunnlag av dette. Den nedgående hegemonen forventer at statene som vokser skal bidra mer, mens de voksende statene prøver å minske sine ansvarsområder. Den nedgående hegemonen kan bli frustrert over at deres konkurrenter opptrer som gratispassasjerer, at de til slutt trekker seg mer tilbake slik at ingen stater eller grupper leder det internasjonale systemet.

En kritikk til Organski sin teori, er at et fremvoksende Kina gjør det bedre enn alle andre under den nåværende ordenen. Hvorfor skal Kina forsøke å velte denne ordenen og hvorfor skal de velge en enormt kostbar og usikker krig for å ødelegge en orden som de har tjent så

mye på, for å erstatte den med en uprøvd orden de må betale kostnadene for å opprettholde? Gjennom tidene har prestisjen ofte betydd mest når stormakter hadde betydelige materielle konflikter, uenigheter over regler og forventningene over at de vil avgjøre sine uenigheter ved å kjempe mot hverandre. Konflikter og forventninger til denne typen er for det meste fraværende idag og noe man ikke forventer i fremtiden (Schweller, Randall, Xiaoyu, 2011, S. 61). I dag er det vanskeligere å komme unna med slik oppførsel da det er en liberal konsensus som eksisterer samtidig som majoriteten av verden tolererer ikke slik oppførsel, og vil derfor antakelig danne en koalisjon mot aggressoren.

4.2.4 Hvilken orden er mest realistisk?

For Kina vil en forhandlet orden støtte en forsikringsstrategi der dem unngår å havne i direkte konfrontasjon med USA samtidig som Beijing har muligheten til å bygge videre gunstige forhold til å forme en verdensorden i det lange løpet (Xinbo, 2018). Dette er en strategi med flere likhetstegn på hva de gjør idag. Denne tilnærmingen hverken avviser den vestlige kulturen selv om den er kritisk til mye av den, samtidig at de kinesiske verdiene og ideene eksisterer. Kina promoterer heller en orden der man lever fredfullt sammen med ulikheter og er anerkjent av USA og resten av verden som å være annerledes, men legitim. Denne ordenen avviser at kinesiske ideer er universelle og en alternativ modell som konfronterer vestlige ideer direkte.

For det andre så avviser ikke denne ordenen legitimiteten til USAs hegemoni. I stedet for så kritiserer Kina den USA ledende ordenen ved å bruke demokrati mot USA for deres handlinger. For eksempel har det liberale demokratiet vært en kjernebrikke for Washington både innenriks og utenriks. USA blir gjerne kritisert av Kina for deres motsetninger når det kommer til dette. Et eksempel på dette finner man i innenrikspolitikken der USA har «checks and balances» for å verne om rettsikkerheten og demokratiet, mens i den internasjonale politikken så hevdes det at de søker å bevare sin dominerende status slik at de kan handle uten noen store begrensninger. Beijing er derfor kritiske til hvordan USA kan påta seg rollen som politiet, dommer og aktor i en «demokratisk» orden.

Schweller, Randall og Xiaoyu hevder at fremtiden til Kina, som andre fremvoksende makter har gjort igjennom tidene, (feks USA da Storbritannia var den sterkeste) vil forsøke å gjøre sine nye globale ansvarligheter og obligasjoner så små som mulig. Med tanke på farten på det

økonomiske «mirakelet», kan Kina forvente å møte på utfordringer når de går fra en regional til en global stormakt.

Kinas potensiale er stort, men deres innenrikske fallgruver er betydelige. For eksempel har Kina en raskt aldrende befolkning i tillegg til at de har hatt en ett-barns politikk for å hindre at befolkningen vokser. Et av de viktigste spørsmålene Beijing står overfor, er deres politiske stabilitet og hvordan man håndterer globale nedgangstider. Uansett så er Kina et sterkt land utenfor sine grenser, men mer sårbare innenriks. Det er derfor antakelig at Beijing vil være forsiktige med å ta på seg for store internasjonale ansvarsområder (Xuetong, 2018). Istedenfor kan de velge å fokusere på innenrikske oppgaver og gunstige internasjonale avtaler for dem selv, samtidig som de vil forsøke å minske de globale byrdene sine så mye som mulig, noe USA vil vise misnøye til.

Ifølge Schweller, Randall og Xiaoyu vil USA oppfordre Kina til å innta en større global rolle og vil ikke se på Kinas økende innflytelse som en trussel på USAs hegemoni og interesser så lenge de ikke truer deres kjerneinteresser. I dette scenarioet vil USA la Kina få mer prestisje, men de forventer i retur at Beijing tar på seg større internasjonale ansvarligheter. Prestisjen har sin pris og denne «handelen» er viktig for å forstå forholdet mellom den nedgående hegemonen og den voksende makten. Denne «handelen» er noe Organski sin teori ikke legger noe spesielt fokus på da teorien forventer at alle fremvoksende makter søker etter prestisje i forhold til deres relative makt i kapabiliteter, og disse uoppfylte kravene utfordrerer har for prestisje, er det som utløser hegemoniske kriger.

Er det slik at de fremvoksende utfordrerne alltid krever økende prestisje, slik som maktforskyvningsteorien hevder (Layne, 2018)?

Hvis man tar eksempelet fra forrige hegemoniske overgangen som startet på 1930 tallet der Storbritannia var truet for fare på flere kanter, samtidig som de var for svake til å forsvare sine interesser og lede det internasjonale systemet, så skjønnte de at tiden deres var over. USA krevde i overkant med prestisje, samtidig som de ikke var villig til å betale prisen med de globale ansvarsene og obligasjonene de måtte betale som lederen.

Når man ser på dette eksempelet, så kan man trekke flere likhetstegn under forrige hegemoni overgang. USA klager over at Kina forventer mer prestisje, men er ikke interessert i å ta større ansvar for de globale forpliktelsene globale ledere forventes å ta (Schweller, Randall, Xiaoyu, 2011, S. 63). Gjennom tidene er trenden at fremvoksende utfordrerer krever høyere status, men er mindre villig til å ta på seg større ansvar og byrder.

Det var forventet at Kina skulle spille en større rolle på den globale arenaen da finanskrisen i 2008 inntraff, men dette ble ikke tilfellet. Men Kina startet med å utforske de geopolitiske implikasjonene finanskrisen forårsaket. For eksempel fikk Beijings internasjonale status et løft, samtidig som de fikk en bekreftelse for sin økonomiske modell, spesielt hos utviklingsland.

I tiden etter den kalde krigen, så har den amerikanske modellen blitt sett på som den eneste veien til økonomisk fremgang og velstand. Den kinesiske modellen har den siste tiden vist seg som et alternativ til den amerikanske modellen. Selv om den kinesiske modellen ses på som et alternativ, så er den langt fra perfekt siden den har utfordringer som økende inntektsforskjeller, korrupsjon og miljøskadene forurensning. Uansett så har denne modellen overlevd to finanskriser (Asiatiske finanskrisen 1998-1999 og finanskrisen i 2008-2009), samtidig som landet har hatt tre tiår med høy økonomisk vekst, noe som viser dens styrke (Schweller, Randall, Xiaoyu, 2011, S. 63). I motsetning til Washington, så skryter ikke Beijing av sin modell og presser den på andre, men den økte appellen til den kinesiske erfaringen vil definitivt styrke Kinas internasjonale status og øke dens innflytelse på andre utviklingsland.

For øyeblikket er ikke Kinas politiske elite forberedt på at landet plutselig skal være en sentral profil på den internasjonale arenaen. Det virker derfor som at de ikke er tilhenger for å endre den globale statusen og ta på seg ansvarligheter samtidig understreker Kina at de er et utviklingsland, og bør derfor ikke ta på seg nye og uønskede ansvarligheter. På FNs generalforsamling i 2010 anbefalte den tidligere kinesiske statsministeren Wen Jiabo verden om å se «det ekte Kina» som ikke er en supermakt, men bare et utviklingsland som er begrenset av mangler på ressurser, energi og miljøproblemer. (Schweller, Randall, Xiaoyu, 2011, S. 64). Spørsmålet er om dette kan være en strategi for Kina ved å «kjøpe tid og ligge lavt» til de blir store nok.

For at en maktbalanse skal oppstå mot USA, uansett hva som er Kinas delegitimeringsmetoder, så må Washingtons styre bli sett på som en fare mot sikkerheten og rikdommen til andre stormakter. Et eksempel på dette er under Pax Britannica der de andre europeiske statene formet en kontinental allianse og samlet deres sjømakt som en motvekt til det britiske styrets sjø og produksjonskraft.

I lys av hva som er argumentert for, så er en forhandlet orden noe man kan trekke flest likhetstrekk med hvordan situasjonen er i dag, men også i nærmeste fremtid. Dette er på grunnlag av at dersom Kina er i store konflikter med USA, så har de ikke de gunstige forholdene til å bygge videre på slik de har hatt de siste tiårene.

Konsensusen internasjonalt er at USA sin makt blir svakere, men det betyr ikke at legitimiteten deres og den internasjonale ordenen til idag har blitt alvorlig svekket noe man ser ved at Beijing avviser ikke den vestlige ordenen selv om de kritiserer den. Enhver utfordrer som forsøker å gjenopprette maktbalanse dynamikken, er det en forutsetning at man må ha en alternativ orden som andre stormakter er tilfreds med og mener er bedre. For øyeblikket virker det ikke som at Kina har dette på plass. Beijing virker heller ikke interessert i å ta på seg mer internasjonalt ansvar som er kostbart, samtidig som overgangen fra regional til global stormakt kan være utfordrende og kostbart. Med uttalelsene til for eksempel Jiabo og andre, så virker det ikke som at Kina er klare for en ny kinesisk orden, og ser det heller mest fornuftig å leve fredfullt sammen med ulike synspunkter i en forhandlet orden.

5. Thucydides felle er reell, men kan den begrenses?

I denne delen skal jeg diskutere hvordan USA og Kina kan redusere sjansene for å falle for «Thucydides felle».

5.1.1 Maktskifter og usikkerhet i relasjonene mellom USA og Kina

Når en fremvoksende makt truer med å erstatte den nåværende supermakten, har det ofte historisk sett endt opp med krig. Fremveksten til Kina har skapt en stor debatt innenfor akademiske miljøer der mange stiller seg spørsmålet om det er uunngåelig med en konflikt mellom et Kina i vekst, og et USA i nedgang?

Allison argumenterer for at det nåværende maktskiftet mellom Kina og USA kan produsere en krig gjennom fenomenet «Thucydides trap». Thucydides felle er drevet av at det er et forpliktelsesproblem, altså: når staten i vekst og i nedgang har interessekonflikter, vil ikke staten i vekst ha kredibilitet til å forplikte seg til avtaler i nåtiden, siden deres økende kapabiliteter vil tillate dem til å reforhandle mer gunstige vilkår i fremtiden. Derfor kan den nedgående staten som vet den møter en stat i vekst med uforenlige mål tenke at det er rasjonelt å velge en forebyggende krig i nåtiden siden de enda har en maktfordel istedenfor å la en stat i vekst bli sterkere og gradvis endre den internasjonale ordenen på bekostning av den nedgående staten (Allison, 2015).

Allison mener at kinesiske og amerikanske mål er motstridende. Med disse forutsetningene, kombinert med et betydelig maktskifte, vil Thucydides felle være en betydelig fare.

Forpliktelsesproblemer kan produsere forebyggende kriger når en nedgående stat er usikker på intensjonene til motparten (Yoder, 2019, S.88). Konklusjonen på dette er på grunnlag av at denne usikkerheten er uhåndterlig. Dersom den nedgående staten ikke kan skaffe nok informasjon over hvordan staten i vekst vil bruke sin makt i fremtiden, kan den nedgående hegemonen ha insentiver til å starte en forebyggende krig for å hindre eller forsinke maktskiftet selv om utfordreren har opptrådd som samarbeidsvillig. Argumentet her tilsier at forebyggende kriger ofte er uunngåelige under store maktskifter selv mellom rasjonelle stater med felles mål, siden den nedgående staten kan angripe en vennlig stat ut av frykt for at de er fiendtlig. Det er imidlertid verdt å merke seg at denne problemstillingen gjelder kun når den fremvoksende makten og den nedgående staten har for ulike syn på hvordan den internasjonale ordenen skal være. Hvis disse to har nokså felles mål og synspunkter, så vil ikke den nedgående makten ofre mye ved å tillate at den fremvoksende makten får mer

innflytelse. Denne vennlige «utfordrer» vil bruke sin makt til å opprettholde ordenen som eksisterer.

Store mengder av litteraturen om Kina-USA relasjoner på den andre siden hevder denne antagelsen langt ifra er et sikkert utfall. I løpet av Kinas vekst er det mye uenigheter over hva som er Kinas intensjoner og preferanser når det kommer til den internasjonale ordenen. Ikenberry er en av de mest fremtredende talerørene for at en storkrig ikke vil være tilfellet (Owen, 2019).

Det finnes ulike måter for å unngå en fullskala krig. Staten i vekst kan sende signaler om villighet til å samarbeide som er troverdige nok til å fraråde en usikker nedgående stat om en forebyggende krig. Slike kriger bør bare skje dersom utfordrerer åpenlyst ikke er samarbeidsvillig og revisjonistiske handlinger som viser intensjonene til utfordrerer ikke er vennlig. Derfor kan man argumentere for at det er en Thucydides felle med tanke på USAs usikkerhet angående Kinas intensjoner, men den er ikke like alvorlig som Allison beskriver det.

Hvordan utfordrerens signaler blir sett på for den nedgående stat er altså svært viktig, om de enten er troverdige eller ikke. En metode nedgående stater kan fremkalle slike signaler over intensjonene til motparten er å opprette forsikringsstrategier som går ut på begrensning. Forsikringsstrategier i denne sammenheng rangerer alt fra fullstendig tilpasning og aksept for en fremvoksende makt til intens balansering med drastiske midler for å begrense motparten. Ulike metoder for dette er allianser for å balansere, økonomiske sanksjoner, konstruksjon av institusjoner som favoriserer den nedgående makt (Yoder, 2019, S.89). Når en fiendtlig makt forventer at det vil komme begrensninger selv om de samarbeider, vil de ha færre insentiver til å sende uærlige samarbeidssignaler. Den nedgående maktens begrensninger vil heller gjøre at fiendtlige fremvoksende makter viser sine mål og tar revisjonistiske handlinger for å få deres foretrukne orden. Derfor vil samarbeid til tross for begrensninger være en mer troverdig måte å vise for en fremvoksende makt at de virkelig er vennlig og deler den nedgående maktens hovedmål for den internasjonale ordenen.

Denne logikken har ikke vært brukt blant amerikanske beslutningstakere på utenrikspolitikk eller teoretikere på Kina-USA relasjoner i fortiden. På det økonomiske området, har USA hatt en strategi om ubetinget samarbeid for de to første tiårene i Kinas store vekst. Om denne strategien var feil eller ikke kan diskuteres, men totalt fravær av forsikringsstrategier fra USAs part, bør ses på at kinesisk samarbeid ikke er like troverdig. Dersom Kina har

revisjonistiske intensjoner, har de derfor sterke insentiver til å gi en feilaktig fremstilling så lenge det gir en fortsettelse av det gode samarbeidet som har skapt de store gevinstene (Yoder, 2019, S.90).

Den tidligere Trump administrasjonen hadde økonomiske begrensinger på Kina siden administrasjonen hadde antagelser over Kinas intensjoner, noe som gir kredibilitet til Beijings samarbeid på det institusjonelle og økonomiske området. Ved at Kina fortsetter å forsvare en regelbasert liberal økonomisk orden selv under Trumps økonomiske begrensinger, viser dette mer troverdige signaler for at Kina har vennlige intensjoner enn tiden før der det var betingelsesløst samarbeid fra USAs side.

5.1.2 Usikkerheten skaper fare for krig

Hva bør den nedgående hegemonen gjøre når de er usikre på om målene til den fremvoksende makten er for ulike med ens egne? Dette er situasjonen mellom USA og Kina, noe som vil bli diskutert nedenfor.

Konflikt kan oppstå selv mellom stater som har felles mål og enigheter siden på grunn av mistillit over andres intensjoner som nevnt. En kombinasjon av maktskifte og usikkerhet i tillegg til problemer med forpliktelser, kan dette utvikle seg til å bli en farlig status. Det er mulig den nedgående hegemonen ikke er villig til å ta sjansen på et samarbeid med den fremvoksende makten hvis konsekvensene av dette veier mer enn fordelene av samarbeid med en vennlig stat. Istedenfor er det fare for å starte en forebyggende konflikt. Det finnes alltid en sannsynlighet om at den fremvoksende staten er vennlig, noe som gjør at det er en mulighet for en «tragisk» konflikt mellom stater som egentlig har nokså like oppfatninger.

Dersom usikkerheten over en fremvoksende makt ikke kan overvinnes eller dempes, er muligheten for krig til stede under store maktskifter, selv mellom rasjonelle stater som har endel til felles.

I sin artikkel «War as a Commitment Problem», argumenterer Powell for at dette ofte er tilfellet siden store maktskifter skaper betydelige utfordringer til fremvoksende staters kredibilitet og samarbeidssignaler (Powell, 2006). Usikkerheten og intensjonene overfor andre er uløselige og nedgående stater må derfor anta det verste utfallet over intensjonene til fremvoksende stater. Grunnen til dette er fordi fiendtlige stater har gode grunner til å gi en feilaktig fremstilling av deres intensjoner når de er svake. Dette gjøres ved å etterligne

vennlige staters samarbeidsatferd og unngår å utfordre den internasjonale ordenen. Kostnadene ved å utfordre ordenen med en gang oppveies ved å unngå motstand fra den nedgående hegemonen og heller forsøke å utfordre under mer gunstige vilkår i fremtiden der maktforholdet er jevnet ut (Yoder, 2019, S.91).

Når det er sannsynlig at samarbeidssignaler blir både sendt av vennlige og fiendtlige voksende makter, er ikke disse signalene alltid troverdige, og den nedgående hegemonen bør derfor være skeptisk over de fremtidige intensjonene til fremvoksende stater. Dette forverrer sikkerhetsdilemmaet, (når en stats sikkerhet øker, kan det føre til at andrestater frykter for egen sikkerhet og tar til samme tiltak som kan føre til spenninger og eskaleringer) og gir den nedgående stat grunner til å ta preventive handlinger mot fremvoksende makter til tross for samarbeidsatferd.

Disse troverdighetsproblemene under maktskifter passer rett inn i Kina-USA relasjonene siden det er en betydelig usikkerhet over hva som er Kinas intensjoner. Khoo, Smith & Shambaugh (2005, S.205) hevder at det er mulig Kina bare oppfører seg og fører en fredfull politikk for å styrke seg til å konfrontere USA i fremtiden. Man kan derfor ikke vite så mye om Kinas fremtidige intensjoner da de har få insentiver til å være aggressive nå.

På den andre siden finnes det ulike mekanismer der stater med felles mål kan sende troverdige signaler om deres intensjoner. Mange vestlige teoretikere siden 1990 tallet og utover, blant annet Steinfield & O'Hanlon (2015) mener at det er høy troverdighet over Kinas samarbeidsvilje og hevder Kina er en «status quo» stat som vil bidra til opprettholdelse av den liberale ordenen til tross for deres vekst. Forskjellene og uenighetene må være svært store dersom en krig skal oppstå. Med tanke på noen av utfordringene med den kinesiske økonomien, er en rolig global orden i høy grad å foretrekke når Beijing skal løse disse (Taylor, I. & Cheng, 2022). Men som Mearsheimer (2007) hevder, er denne optimismen ikke sikker da stater tenker på seg selv og maksimeringen av makt, og når det gjelder store maktskifter siden fremvoksende makter har gode grunner til å gi en feilaktig fremstilling.

5.1.3 Hvilke strategier kan brukes for å minske Thucydides felle?

Når en nedgående hegemon hverken igangsetter en forebyggende krig eller er helt imøtekommende mot fremvoksende makter under store maktskifter med usikkerhet, vedtar de en moderat begrensingsstrategi mot samarbeidsvillige stater som sagt. Denne forsikringsstrategien reduserer den sårbare posisjonen en nedgående stat har ved å redusere

den fremvoksende statens gevinster. Som kjent, blir troverdigheten til fremvoksende stater økende ved bruk av denne strategien, noe som gjør den nedgående staten mindre usikker på at de har fiendtlige intensjoner. Dette både minsker usikkerheten og sårbarheten ved at den nedgående staten har færre insentiver til å eskalere over en allerede begrensingsstrategi, og gjør at sjansen for en forebyggende krig er liten så lenge man er sikker på at det er en vennlig stat.

Hva er det som gjør at slike forsikringsstrategier øker kredibiliteten til en fremvoksende stats signaler om samarbeid?

Det overordnede er at den nedgående statens begrensning på den fremvoksende staten reduserer insentivene for en fiendtlig stat å gi en feilaktig fremstilling av sine intensjoner. Når en fiendtlig stat antar at det vil oppstå begrensninger til tross for at de samarbeider, har de færre grunner til å sende signaler om samarbeid da dette koster i forhold til utfordrerens sin og kan redusere makten sin. Den fremvoksende makten må derfor «tape» for å vise at de ikke er fiendtlige. Dette gjør at samarbeid blir mindre attraktivt, og derfor mindre sannsynlig at fiendtlige stater fører denne strategien. Flere fiendtlige stater ville gitt en feilaktig fremstilling av intensjonene deres dersom det ikke hadde vært noen form for begrensninger og forsikringer. For en fiendtlig stat er det derfor mer rasjonelt å utføre revisjonistiske handlinger fort dersom de påføres begrensninger av den nedgående staten istedenfor å fortsette en uønsket status quo de taper på (Yoder, 2019, S.93). Det er derfor samarbeid til tross for begrensninger sender troverdige signaler om en fremvoksende makt er vennlig siden det er mindre sannsynlig at en fiendtlig stat vil akseptere en slik status.

Vennlige stater bør alltid sende signaler om samarbeid, selv om de forventer å få visse begrensninger. Dette er på grunn av at revisjonistiske handlinger er uønsket for vennlige stater som foretrekker den internasjonale ordenen slik den nedgående staten gjør. Vennlige stater er også klar over at revisjonistiske holdninger kan føre til en eskalasjon fra en middels begrensning til en omfattende begrensning, mens med samarbeid vil man unngå dette. Vennlige stater vil derfor skille seg ut fra fiendtlige stater siden de vil mest sannsynlig sende færre signaler om samarbeid.

Det er uansett viktig å nevne at den nedgående stats begrensingsstrategier demper insentivene for fiendtlige stater til å gi en feilaktig fremstilling av deres intensjoner, men det eliminerer dem ikke helt. Signalene om samarbeid er derfor ikke fullstendig troverdige, og

man kan aldri være helt sikker. Men dersom det er positive signaler om samarbeid, gir dette den nedgående staten nok informasjon til å opprettholde en moderat begrensning istedenfor å eskalere til en total begrensning eller forebyggende krig.

Kort oppsummert er Thucydides felle en realitet, men den er begrenset. Det er naturlig at store maktskifter skaper konkurranse, og det er liten sjanse for eskalasjon til forebyggende krig så lenge den fremvoksende staten viser signaler om samarbeid og er enig i det meste med den nedgående staten når det kommer til den internasjonale ordenen. Full begrensning eller forebyggende krig er bare mulig dersom den nedgående staten er sikker på at den fremvoksende statens preferanser er helt uforenelig med ens egne (Yoder, 2019, S.94).

Denne diskusjonen sier derfor følgende at på tidlig 2000 tallet burde USA forsikret seg mot Kinas vekst ved å begrense dem til tross for et høyt nivå av samarbeid. I møte med amerikansk begrensning burde Kinas signaler om samarbeid blitt møtt med en betydelig troverdighet, men det burde alltid være en viss usikkerhet blant beslutningstakere fra USA. Kortsiktig er det ikke sikkert begrensingsstrategier er gunstig med tanke på tapte gevinster fra samarbeidet med Kina og kostnadene ved å begrense dem. Med neorealister briller er dette kostnader man må leve med siden statens overlevelse og sikkerhet står i sentrum. Med tanke på fraværet av amerikansk begrensning, burde lederne se at samarbeidssignalene til et Kina i vekst ikke har høy troverdighet og derfor opprettholdt en usikkerhet om intensjonene deres.

Selv om Thucydides felle ikke produserer forebyggende konflikter i og for seg, så kan man ikke utelukke at en fullskala begrensning eller krig mellom Kina og USA kan fortsatt skje med tanke på ikke-rasjonelle mekanismer som faller utenfra det som er diskutert. Det blir derfor diskutert i neste del hva dette kan innebære og om de kinesiske signalene er troverdige eller ikke.

5.1.4 Amerikansk utenrikspolitikk i Øst-Asia, og kinesiske signaler om samarbeid

USA har hatt ulike strategier til Kina på ulike områder og endret seg over tid. På territoriale og militære områder har USA hatt en begrensingsstrategi og Kina har svart med å følge revisjonistiske mål. Dette har gjort at Washington har oppdatert sine meninger over at Kinas interesser i forhold til disse problemområdene er uforenelig med USA sine interesser. Men på områder som det økonomiske og institusjonelle, har USA ført en politikk som har bidratt stort

til Kinas vekst uten noen restriksjoner inntil nylig da det ble innført begrensninger som sanksjoner. Amerikanske beslutningstakere tok tidligere Kinas samarbeid innen den amerikansk-ledende ordenen som troverdige signaler om at Kina hadde vennlige intensjoner (Goldstein, 2020). Dersom man går ut ifra argumentasjonen overfor så burde de ikke ha gjort dette, men heller innført en begrensningsstrategi mye tidligere, eller hatt sterke tvil over troverdigheten til samarbeids-signalene Kina hadde. En styrke for Kinas troverdighet over at de er vennlig er deres støtte mot den liberale internasjonale ordenen til tross for den tidligere Trump administrasjonens økonomiske begrensning i form av sanksjoner.

Det har vært en langvarig enighet blant eksperter over at det bør være en politikk bestående av militær forsikring/begrensning og fri økonomisk samarbeid uten noen begrensninger rettet mot Kina. Thomas Christensen mener USA må opprettholde en tilstrekkelig makt og besluttsomhet i Øst-Asia for å avskrekke Beijing fra aggresjon eller tvang, samtidig som de må betrygge Kina over at meningen med amerikanske styrker og allianser ikke er for å holde Kina nede. Videre sier Christensen at samarbeid med sine naboer og resten av verden, vil akselerere Kinas vei til stormakts status (Yoder, 2019, S.96). På regionale sikkerhet i Øst-Asia, har USA lenge hatt en begrensningsstrategi mot Kina. Denne strategien ble forsterket i 2009 med Obamas Administrasjon «pivot» to Asia, noe som økte det amerikanske militærets tilstedeværelse i regionen samtidig som det ble styrket, nettopp for å redusere maktutøvelsen til Kinas økende militære kapabiliteter (Lieberthal, 2011).

Beijing tolker dette som at USA har som hensikt til å forbli en hegemon og hindre Kina fra å vokse så sterke til å utfordre USA på det militære området i det minste (Nathan, Scobell, 2016). Denne anerkjennelsen har redusert Kinas insentiver til å gi en feilaktig fremstilling på sine militære og territoriale krav, noe som har vist deres revisjonistiske standpunkter på regionale spørsmål. Siden starten av «pivot to Asia» i 2009, har Kina blitt mer selvhevdende når det kommer til sine territoriale krav i Sør-Kina havet, til tross for beroligelse til nabostater over fredfulle forhandlinger (Kwon, 2019, S.62-63). Man kan derfor si at disse handlingene har gjort at Washington har oppdatert at Kinas preferanser i forhold til Sør-Kina havet er uforenelig med USA sine.

På andre områder som det økonomiske, har USA historisk sett ikke hatt en begrensningsstrategi mot Kina og har heller integrert dem inn i den internasjonale ordenen, selv med så store vekstrater de hadde på 1990-2000 tallet. Ut ifra hva som er diskutert

tidligere, så burde USA ha gode grunner til å føre forsikringsstrategier mot Kinas vekst med tanke på hvor mektige USA var over Kina og den mulige veksten Beijing ville få dersom de fikk gjøre som de ville.

Den amerikanske politikken mot Kina har vært helt motsatt av politikken mot Sovjetunionen der USA var aktiv for å isolere og ødelegge økonomien til Sovjetunionen med sterke restriksjoner på handel og investeringer.

Ingen har gjort mer for Kinas vekst enn hva USA har gjort, samtidig som de har heller ikke begrenset Kinas økende innflytelse innenfor internasjonale institusjoner som IMF, (Internasjonale pengefondet) og i stor grad akseptert Kinas initiativer på egne institusjoner som den asiatiske infrastrukturbanken (AIIB).

Som nevnt, fraværet av økonomisk og institusjonell forsikring av USA, hadde et Kina i vekst gode grunner til å opprettholde et høyt nivå av samarbeid selv om de har eventuelle revisjonistiske intensjoner. Integrering og overholdelse av reglene innenfor den eksisterende internasjonale ordenen med et høyt nivå av gjensidig økonomisk avhengighet med USA og deres allierte er noe Kina startet med på 1990 tallet, og er noe de har tjent stort på.

Kina hadde et bredt samarbeid innenfor status quo ordenen noe som kan argumenteres for at det var drevet av deres insentiver for å unngå amerikansk begrensning, samtidig som de antok at dette ville bli møtt med et samarbeid de vil tjene godt på. Deng Xiaopings kjente sitat «Keep a low profile, and accomplish something» (Dong, 2017, S.106). Dette kan ses på som en tydelig annerkjennelse av at et fremvoksende Kina har insentiver til å gi en feilaktig fremstilling av intensjonene deres, men det betyr ikke at de faktisk gjør dette. Kinas samarbeidssignaler over denne tidsperioden gjorde at de hadde liten troverdighet med tanke på det ikke var noen balansering mot dem.

Til tross for den brå veksten til Kina, tolker store deler av litteraturen over Kinas politikk som samarbeidsvillig og troverdig, samtidig som deres preferanser i stor grad er forenelig med den internasjonale ordenen og at Beijings intensjoner er sannsynligvis vennlige (Ikenberry, 2008).

Ingen balansering mot Kinas bratteste vekstfase ga de som kjent gode grunner til å skjule eventuelle revisjonistiske ambisjoner. Dette reduserte troverdigheten på samarbeidet deres, og burde oppfordret amerikanske beslutningstakere til å være mer kritisk og usikker på Kinas holdninger i forhold til det økonomiske og institusjonelle aspektet.

De senere årene har flere beslutningstakere og teoretikere som Allison (2015) uttrykt seg i større grad over at han er ganske sikker på at Kinas intensjoner er uforenelig og fiendtlig. Dette synspunktet er noe som sto sterkt innenfor Trump administrasjonen.

Denne selvsikre pessimismen baserer seg på flere elementer, men den har noen hull. Det er mange antagelser over at intensjonene til autoritære stater som Kina er fiendtlige og uforenelig til amerikanske interesser på bakgrunn av den anarkiske strukturen i det internasjonale systemet og skaper et sikkerhetsdilemma med null-sum konkurranse for makt (Mearsheimer, 2014, S. 18). Mearsheimer hevder at hovedmålet for en stat er å overleve, samtidig som han mener at USA må gjøre alt de kan for å svekke Kinas vekst. Å havne i en storkonflikt virker derfor ikke rasjonelt dersom statens hovedmål noe Kirshner er uenig i og har tilbakevist i sin kritikk av Mearsheimers offensive realisme (Kirshner, 2010, S.64-65). Allison mener forskjellige amerikanske og kinesiske regimetyper og politiske verdier kan tyde på at de har uforenelige preferanser for den internasjonale ordenen (Allison, 2015). Dette er uansett langt fra sikkert da det godt kan hende Kina vil foretrekke å opprettholde status quo ordenen de har tjent stort på (Ikenberry, 2008).

Til tross for en bred enighet over at Kina tidligere har gitt en feilaktig fremstilling av deres mål på ulike territorielle spørsmål, har ikke Kina handlet revisjonistisk i forhold til normer og regler til den liberale internasjonale ordenen selv om de har blitt mer mektig (Chan, Hu, He, 2018). Kinas selvsikkerhet i det nye århundret er omtrent bare begrenset til Sør-Kina havet og Taiwan, og strekker seg ikke videre innenfor den internasjonale ordenen. Man bør derfor være klar over dette før man generaliserer de maritime tvistene til hele utenrikspolitikken til Kina. Utenrikspolitikken til stater kan varieres fra område til område, og disse utvikler seg over tid. Derfor kan stater være en forsvarer av status quo og la store områder være uendret, mens det kan være en revisjonistisk agenda på andre områder (Chan, Hu, He, 2018).

Kort oppsummert, på enkelte problemområder som territorielle uenigheter i Øst-Asia og menneskerettigheter, har Kina og USA tydelige interessekonflikter. Dette betyr uansett ikke at USA og Kina ikke er enige og kan samarbeide på andre felt. For eksempel er det mye som tyder på at statene er enige om den globale økonomiske ordenen og den internasjonale styringsstrukturen. Men mye av dette avhenger av signalene Kina sender på ulike områder og om disse er troverdige, noe som igjen avhenger av amerikanske begrensninger mot Kina.

Spesielt på det økonomiske område, har Kina opprettholdt og økt sin støtte for institusjoner og regler noe som beskriver status quo, og fortsettelsen for å være en forkjemper for økonomisk liberalisering til tross for amerikansk lederskap som har vært ustabil. Med Kinas nye initiativer som AIIB og BRI, samtidig som deres økte innflytelse i andre institusjoner, har så langt styrket de eksisterende normene og reglene i den USA ledende ordenen istedenfor å utfordre dem (Paradise, 2016, S.157). Det er verdt å merke seg igjen at dette samarbeidet betyr ikke at Kinas intensjoner i fremtiden er vennlig på dette området. Men til forskjell fra de territorielle spørsmålene der Kina virker mer selvhevdende, er Kinas intensjoner på de institusjonelle og økonomiske områdene fortsatt usikkert hva deres intensjoner er.

5.1.5 Bedre tider for Kina under Biden administrasjonen?

Den tidligere Trump administrasjonen tegnet et mangelfullt bilde med feilaktige forutsetninger der de uttrykte med selvsikkerhet at Kinas intensjoner er fiendtlige. Ifølge USAs nasjonale sikkerhetsstrategi fra 2017, er Kina en revisjonistisk stat som ønsker å forandre verden helt fra USAs interesser og verdier. Beijing ønsker også å fjerne USA fra den Indo-pasifiske regionen, utvide rekkevidden på sin statsdrevne økonomiske modell og endre regionen i sitt favør i tillegg til å fjerne amerikansk sikkerhet (Tangredi, 2019).

Administrasjonen iverksatte derfor økonomiske begrensinger mot Kina.

Dette gjorde at Trump administrasjonen fikk en forsikringsstrategi som ga en betydelig troverdighet til Kinas institusjonelle og økonomiske samarbeid. Men denne forsikringsstrategien er etter alt å tro at den var drevet av noe grunnløs pessimisme over intensjonene til Beijing. I den grad Kina fortsatte å forsvare en liberal regelbasert økonomisk orden i møte med Trump administrasjonens begrensingsstrategier, gjorde at Kinas signaler om vennlige intensjoner ble mer troverdige enn hva det var før under et ubegrenset samarbeid og uten noen forsikringsstrategier. Dersom Trump hadde blitt gjenvalgt for presidentskapet er det lite som tyder på at det hadde blitt en positiv oppdatering over administrasjonens tro på Kinas vennlige intensjoner selv om de hadde fortsatt sitt samarbeid innenfor den eksisterende ordenen. Man kan derfor si at den forrige administrasjonen brukte begrensingsstrategier på bakgrunn av meninger over at Kina var fiendtlig, istedenfor å bruke disse strategiene på bakgrunn av usikkerhet. Dette kan bety at hvis Thucydides felle skaper en forebyggende krig mellom USA og et vennlig Kina, vil det ikke bli på bakgrunn av usikkerhet, men heller fordi

amerikanske ledere ikke oppdaterer troen deres rasjonelt over potensiale samarbeidssignaler Kina sender og istedenfor feilaktig antar at intensjonene er fiendtlige (Yoder, 2019, S.101).

Med den nye Biden administrasjonen var det stort fokus på hans brudd med forgjengeren der blant annet utmelding fra WTO ble stoppet, innmeldelse i Parisavtalen igjen og en stans av byggingen av muren mot Mexico. Dette taler for at Biden administrasjonen verdsetter institusjoner og samarbeid i større grad enn den forrige administrasjonen.

Mange var spente for tilnærmingen mot Kina, men foreløpig har dette området vist seg å ha større kontinuitet enn endringer (Feinberg, 2021).

5.2 Taiwan-konflikten og hvorfor den oppsto

I denne delen av oppgaven skal jeg forklare bakgrunnen for konflikten, hvorfor Taiwan er strategisk viktig, og hvorfor Kina har inntatt en mer selvhevdende posisjon i den siste tiden.

“The historical task of the complete reunification of the motherland must be fulfilled and will definitely be fulfilled.” (CNBC, 2021)

For mer enn 70 år, har Kina og Taiwan unngått konfrontasjoner. Kina og Taiwan har vært separert siden 1949, da den kinesiske borgerkrigen som begynte i 1927, endte med seier for kommunistene, mens nasjonalistene flyktet til Taiwan (Mastro, 2021, S.1).

Taiwan er en øy som er separert fra Kina ved taiwanstredet og har blitt styrt uavhengig fra fastlands Kina siden. I Taiwan, har de egne demokratiske valgte representanter og består av over 23 millioner mennesker.

Selv om det har vært spenninger mellom partene i lang tid, har det aldri vært en krig. De siste 10-15 årene har relasjonene mellom partene vært relativt stabile. I håp om å overtale det taiwanske folket over fordelene ved å bli gjenforent, har Kina fulgt en langvarig strategi over fredfull gjenforening der det økonomiske, kulturelle og sosiale relasjonene styrkes mellom partene. Kina hevder Taiwan er en del av Kina og anerkjenner ikke den valgte regjeringen. Dette har skapt en politisk spenning i regionen over lang tid og Beijing lover å forene øyen med fastlandet omsider (Maizland, 2021).

I 2005 vedtok Kina en lov kalt «anti-løsrivelse» på bekostning av bekymringen til det internasjonale samfunnet. Dette formaliserte Beijings muligheter til å bruke militære midler

mot Taiwan der de sier «det er bare et Kina i verden. Både fastlandet og Taiwan tilhører et Kina» og lover å gjøre det som trengs for å oppnå en fredfull gjenforening (Embassy of the people's Republic of China in the United States of America, 2005). Dette har ikke overraskende, økt spenningene og krisen mellom partene.

Et århundre med ydmykelse for Kina blir sett på som en av de svakeste periodene til statens lange historie. Dannelse av et bilde som viser styrke har blitt en læresetning for den kinesiske utenrikspolitikken, noe den fortsatt opprettholder idag. Kinas vei til fredfull gjenforening oppsto ved opprettelsen av et «gjenforeningsråd» for begge parter på 1990 tallet. Tidlig på 2000 tallet oppsto det komplikasjoner med gjenforeningssamtalene strandet. Kinas forsøk på å bryte «et land, to systemer» prinsippet i Hong Kong styrket oppfatningen om kompromissløshet over interessene til Taiwan.

To av hovedgrunnene til at forholdene mellom partene har forverret seg de siste årene er først og fremst ved at president Xi forsøker å styrke sin politiske posisjon og leder status der han lover en gjenforening uansett hva som trengs. Den andre hovedgrunnen er Taiwans mer dristigere utenrikspolitikk som er styrket av relasjonene til Washington og Tokyo. Det har derfor blitt en rask remilitarisering i regionen av begge sider noe som har fornyet tidligere bekymringer om en mulig invasjon av Taiwan. Eksempler på dette er det økende antallet av PLA (folkets frigjøringshær) jettfly som går inn i Taiwans luftrom sone (Davidson, 2022). Kinas inntrenging i disse sonene blir sett på som en trussel til Taiwans sikkerhet der USAs utenriksminister Anthony Blinken mener dette kan undergrave regional fred og stabilitet (Price, 2021).

Som nevnt tidligere er ikke USA like dominerende nå som før da de hadde en klar militær overlegenhet over Kina, noe som betydde at amerikanske kapabiliteter var mer troverdige før når det kom til avskrekkelse. Et eksempel på dette er i 1950 da tidligere president Harry Truman grep inn med den syvende flåte mellom Kinas fastland og Taiwan for å «nøytralisere» streket og avskrekke Kina fra et angrep mot Taiwan (McKinney, Harris, 2021, S.25). 40 år senere og daværende president Bill Clinton sendte to carrier strike grupper til regionen for å vise USAs militære overlegenhet og kapabiliteter overfor Kina, noe som overbeviste Beijing over at de trengte store investeringer i anti-skip ballistiske missiler.

I dag har de derimot vanskeligheter med å utføre slike operasjoner som «deterrence by denial», altså at motstanderen ikke blir tillatt muligheten til å oppnå målene sine og derfor

avskrekket til å fortsette planene sine om en krig de ikke kan vinne. For eksempel da Truman sendte den syvende flåte mellom fastlands Kina og Taiwan.

5.2.1 Hvorfor er Taiwan strategisk viktig?

Det er først og fremst et sikkerhetsspørsmål som gjør at Kina vil ha øyen under kontroll. For Beijing, blir Taiwan sett på som en strategisk uvurderlig posisjon i øst-Kina havet. Taiwans plassering hindrer Kina i å ha full kontroll over Sør-Kina havet og utvidelse av sitt sjøbaserte militær østover for å konkurrere mot USA. Dersom Kina skulle få kontroll over Taiwan, vil demokratiet mest sannsynlig forsvinne og Kinas geopolitiske posisjon i Øst-Asia vil bli styrket på bekostning av USA og deres allierte sin posisjon. Dette kan bety at store sjøfartsruter som går inn og ut i Sør-Kina havet vil bli dominert av Kina, noe som da kan sette USA og allierte i en mer sårbar posisjon ved å hindre handel og forsyninger. Dette kan ha konsekvenser for USAs økonomi, handel og ikke minst sikkerhet i Stillehavet.

Taiwan skaper en usikkerhet på den viktige kinesiske kysten. Denne kystlinjen huser majoriteten av befolkningen til landet og har storbyer som Shanghai, Hong Kong og Shenzhen. Disse stedene er en sentral del av Kinas eksportdrevende økonomi. Så mange som 8 av 10 GDP produserende provinsene i Kina ligger langs kysten. Det skiller kun 161 kilometer avstand mellom Taiwans flybase med Kinas fastland, så med andre ord, disse stedene vil være veldig nære dersom det skulle bli konfrontasjoner over stredet (Taylor, 2015). Taiwans missiler og jagerfly kan derfor true store kinesiske kystområder som Hong Kong og Shanghai. Selv om USA støtter Taiwan, er dette en av grunnene til at Washington ikke har solgt noen overlegne jagerfly som F-15 og F-35 siden dette vil provosere Kina i stor grad, samtidig som Washington er engstelig for at slik teknologi skal havne hos Kina.

(Medium.com, 2018).

Som man ser på dette bilde, så hindrer den første øy-kjeden Kinas ekspansjon i stor grad utover i Stillehavet. Dette begrenser Kinas kapabiliteter til å projisere makt og avskrekkelse av potensielle trusler fra motstandere i regionen. Kinas tre store militærhavner i regionen Qingdao, Ningbo og Zhangjiang har alle begrenset tilgang ut mot Stillehavet, noe som gjør at sjørutene kan være enkle mål for fiendtlige styrker. Dersom Kinas marine hadde seilet ut fra Taiwan, ville dette vært mindre observerbart og gjort det vanskeligere for Kinas regionale utfordrere å oppdage dem. Dette gjør at Kina kan utvide sine militære kapabiliteter og sin avskrekkelse samtidig som de gjør det vanskeligere å forutsi deres sjøruter.

Kina og Russlands marine har de siste årene utført i stadig større grad øvelser sammen. (Weitz, 2021). Øvelsen fra 17-23 Oktober mellom partene, sirkulerte hele kysten til Japan og sendte en klar melding til både Tokyo og Washingtons flåte i Yokosuka, at Kina er en potensiell trussel til Japan (White, 2021).

Derfor vil kontroll over den første øy-kjeden der Taiwan er den viktigste parten har store fordeler for begge parter. For å kunne begrense Kina er det helt nødvendig at USA og Japan har kontroll over den første øy-kjeden. Mens for Kina er Taiwan og øyene rundt sentrale for å sikre sine grenser, suverenitet og opprettelsen av en buffersone mellom dens kyst og deres

motstandere.

5.2.2 Hvorfor har Kina inntatt en mer selvhevdende posisjon mot Taiwan den siste tiden?

En av årsakene til dette er siden den militære balansen mellom Taiwan-stredet har forandret seg til Beijings favør. Kinas anti adgang og områdenektelse vil si at militæret har større ressurser til rådighet for å holde amerikanske styrker mer i sjakk enn det de hadde mulighet til før. I en mulig krig, har Kina et sterkt militær med mye skytskraft og avanserte radarsystemer, noe som sannsynligvis vil være nok til å gå seirende ut av en kamp (McKinney, Harris, 2021, S.27). For mer enn to tiår, har det kinesiske militæret bygget seg opp mot et slikt scenario. Fra et kinesisk perspektiv, reduserer disse forberedelsene kostnadene med konflikt over Taiwan. Etter som det kinesiske militæret fortsetter å utvikle seg og skaffer seg større relative fordeler over andre aktører i Øst-Asia, vil kostnadene av slike handlinger fortsette å avta.

På den andre siden, har kostnadene med tilbakeholdenhet begynt å øke for Kina.

Tilbakeholdenhet kan indikere en aksept for status quo, i dette tilfellet en aksept over en lang tid med usikkerhet angående striden over den politiske statusen til Taiwan. Kostandene med tilbakeholdenhet øker for Kina når Taiwan stadig beveger seg lenger unna fastlandet. Dette gjelder spesielt når det kommer til sin nasjonale kjerneidentitet.

Selvhevdelsen til det taiwanske demokratiske partiet og utfordringene/nedgangen til det kinesiske kommunistpartiet er eksempler på dette skiftet (McKinney, Harris, 2021, S.28). En årsak til at Taiwan beveger seg lengere unna Kina kan være når man ser på utviklingen i Hong Kong med tanke på Beijings anti demokratiske holdninger. Det kan derfor være vanskelig å se for seg at Kina og Taiwan blir gjenforent på en fredfull måte noe Xi Jinping mener må skje. Dersom Kina oppfatter at Taiwan ikke har noen interesse for en gjenforening, så er det derfor mulig at de ikke ser noe annet alternativ enn en militær løsning.

Beijing anklager Washington for å oppfordre Taiwan til å bevege seg vekk fra konsensusen i 1992 om «ett Kina med forskjellige tolkninger» (McKinney, Harris, 2021, S.28). Kina ser på USAs trygghetspolitikk som provoserende i økende grad. Tidligere poengterte USA en interesse i å opprettholde status quo mellom stredet, noe Kina anser som en mer aggressiv politikk som plasserer Taiwan under USAs forsvarsansvar slik det var før 1979.

I neste del vil jeg diskutere ulike årsaker til hvorfor Kina ikke vil invadere Taiwan, for så å diskutere årsaker til hvorfor Beijing vil invadere Taiwan.

5.3 Derfor kommer ikke Kina til å invadere Taiwan

Det store spørsmålet alle stiller seg; vil Kina invadere Taiwan hvis det betyr å risikere krig med USA og deres allierte? Tidligere på 2000 tallet var det ganske tydelig at Beijing hadde lite lyst å starte en krig over Taiwan som deres militære ikke kunne vinne. Idag er det derimot et voksende antall fra begge sider som er skeptisk på om Kina kan avskrekkes over et forsøk på gjenforening med bruk av makt over Taiwan. Man hører oftere idag enn før at det er en usikkerhet om USA faktisk kommer Taiwan til unnsetning dersom Kina angriper, samtidig som Beijing blir mer selvsikker på at de kan gå seiret ut i en krig over Taiwan.

Flere av Taiwans støttespillere etterlyser en styrkning av USAs forpliktelser som et svar til Kinas økende selvsikkerhet. Det blir derfor anbefalt at for Washington å vise «strategisk klarhet» i favør for Taiwan, istedenfor tilnærmingen som eksiterer nå; «strategisk tvetydighet» som vil si at både Kina og Taiwan må gjette seg frem til hvordan USA vil handle dersom en invasjon blir tilfellet (McKinney, Harris, 2021, S.23).

Dersom Beijing er overbevist om at et angrep mot Taiwan vil bli møtt med full styrke fra det amerikanske militæret, vil risikoen for krig droppe betraktelig. USA og Taiwan bør ha en felles strategi med store konsekvenser som avskrekkelse for å overbevise Kina om troverdigheten for hva følgene blir. Selv om Kina på kort sikt kan erobre øyen, så bør de langsiktige konsekvensene være større enn hva godene med å erobre Taiwan er. For å gjøre en invasjon mindre attraktivt, bør det være såpass sterke sanksjoner, ikke i form av krig, men av økonomiske, politiske og strategiske kostnader for den invaderende parten. Det vil redusere sjansene for en stormaktskrig i betraktelig.

5.3.1 President Xi's politiske interesser

Den første grunnen til hvorfor Kina ikke vil invadere Taiwan ligger i Xi sine taler og politiske interesser. Han har flere ganger kommet med offentlige trusler, som hans løfte med å gjenforene Taiwan ved å slå ned på ethvert uavhengighetsforsøk eller med de midler som trengs. Slike uttalelser er tegn på forverrede relasjoner, men det trengs ikke nødvendigvis å tolke det med militære hensikter. Dette kan istedenfor ses på som en metode for å skremme

Taiwan og deres allierte siden Taiwan har blitt mer selvsikker og selvhevdende. Det virker uansett ut som en dårlig strategi å informere motstanderen om at en invasjon er på vei. Man kan derfor tolke dette som en fortsettelse av Xi's langvarige propaganda over gjenopplivningen av Kinas omdømme. En økende grad av verbale angrep mot Taiwan kan ses på som en vei å styrke Xi's internasjonale omdømme og samle makten rundt seg. President Xi's propaganda har fokusert på å presentere et bilde av at Kina er et sterkt land, spesielt mot stater utenfor eget territorium. Fremstillingen av kinesiske styrker i heroiske operasjoner som anti piratoperasjoner i Adenbukta, tøffe handelssamtaler med USA, eller Kinas historiske innsats mot Japan under andre verdenskrig er eksempler på måter Xi forsøker å styrke sin legitimitet blant statens innbyggere.

Dersom Xi handler på truslene om å invadere Taiwan, er det en god sjanse for at Xi og hans styre mister følelsen av en uovervinnelighet som er sentralt for deres nasjonale omdømme, både innenfor egne grenser samt internasjonalt.

5.3.2 En vanskelig militær invasjon

Invasjoner er utfordrende i seg selv, amfibiske operasjoner er enda mer krevende. Amfibisk krigføring vil si et angrep på et landbasert mål med militære styrker fra skip og inneholder i en stor grad flere elementer i forhold til andre militære operasjoner. Bruken og utnyttelsen av dette vil være nytt i moderne krigføringshistorie. Dessuten så mangler Kinas marine store kampopplevelser. Det siste var for øvrig slaget i Yalu elven i 1894 (Grant, 2021).

Amfibisk krigføring er allerede en ganske vanskelig metode å drive krigføring på, spesielt i et område som er så spent og som er helt avhengig av plettfri koordinasjon. Ikke nok med det er tidsvinduet for å gjennomføre slike operasjoner ofte knappe og vanskelige da det er ugunstige forhold som tyfoner og sterke tidevannsstrømmer.

Store deler av det taiwanske territoriet er dekket av utfordrende skoger og fjell. Høyden på disse er nesten opp mot 4000 meter høye, noe som reduserer mulige landingssoner i en invasjon. Det er også en selvfølge at maskiner og tropper må kontinuerlig få nye leveranser av deler, ammunisjon, brensel, mat og drikke i en allerede kompleks operasjon. Lenger og komplekse forsyningslinjer øker risikoen drastisk og kan etterlate soldater og maskiner i en utsatt posisjon til fiendtlig angrep.

Ethvert forsøk i dette sterkt omstridte farvannet som dette stredet, utsetter styrkene sine for store tap mot sjømålsmissiler (anti-ship missiler) som er beregnet mot sjømål som fartøyer og sjø-miner, noe som gir forsvareren en betydelig fordel.

5.3.3 Internasjonale komplikasjoner for Kina

Dersom Kina går til krig mot Taiwan, risikerer de å bli isolert fra omverdenen siden de bryter internasjonal lov, noe de også har blitt anklaget å ha gjort i Sør-Kina havet (Kuok, 2019).

Kina har et gjensidig avhengighetsforhold med vesten, og ifølge begge retningene, neorealismen og neoliberalismen, er stater rasjonelle aktører og gjør valg som passer deres kostnad-nytte beregninger. Keohane mener at gjensidig avhengighet begrenser autonomien til stater og deres handlingsrom, noe som vil bety at dette vil begrense Kinas alternativer.

Kina er opptatt av omdømmet sitt og innflytelsen de har overfor andre. Waltz hevder statene er de viktigste elementene i det internasjonale systemet, og andre aktører som internasjonale organisasjoner og institusjoner ikke er like betydningsfulle som statene. Keohane er uenig med Waltz og mener neorealismen ikke er tilstrekkelig nok til å holde følge med den moderne tiden, samtidig som Keohane fremhever viktigheten av internasjonale institusjoner. Her har Kina en viktig kanal til omverdenen for å utøve innflytelse på andre stater og aktører. Ved en invasjonen, risikerer Kina å bli fryst av disse institusjonene. Dette betyr at Beijing ødelegger omdømmet sitt drastisk samtidig som de ikke får være med å forme det internasjonale systemet.

Dette vil forstyrre og svekke den eksportdrevne økonomien i stor grad siden flere av de store markedene går til Europa og USA allierte. Det vil si at Kina vil miste verdifulle økonomiske muligheter, noe som vil skape en økonomisk nedgang for verdens største eksportland.

En ekstern risiko for militære handlinger er forsterket av de politiske realitetene i Øst-Asia. Kina mangler faste og pålitelige allianser i regionen som kan støtte dem opp eller hindre gjengjeldelse fra andre stater når det gjelder en invasjon mot Taiwan. Når man ser på kartet er Russlands stillehavsflåte relativt begrenset i Japanhavet, mens Pakistan og Nord Korea ikke er i stand til maktprojeksjon i Stillehavet, altså kapasitet til å utplassere og opprettholde styrker utenfor eget territorium. Dersom man sammenligner dette med USA, som har brukt flere tiår for å bygge dype militærallianser i regionen, noe som vil si at de kan projisere makt uten noen

trussel mot egen befolkning, kort fortalt; muligheten til å kunne true andre nasjoner og iverksette en politikk ved hjelp av makt i et område langt unna sitt eget territorium.

5.3.4 Forsvarsnettverket til Taiwan

Taiwan har bygget strategiske samarbeid med USA og Japan. Til tross for amerikansk uklarhet og tvetydighet kan oppfattes som ikke helt forpliktet eller innsats på overflaten, er Washington helt klar over den strategiske verdien ved å holde Taiwan, spesielt hvis det blir en konfrontasjon med Kina. President Biden fortsetter å selge militært utstyr og sende amerikanske instruktører for å trene taiwanske styrker, noe den tidligere Trump administrasjon begynte med (Detsch, 2021). Dette signaliserer at forholdet mellom USA og Kina er forverret, samtidig som man ser Washingtons ståsted og forpliktelse til Øst-Asia og deres innflytelse i Stillehavet.

Taiwans forhold med Washington betyr at de har regionale partnere som Sør-Korea, Filipinene, Japan, Australia, India, Singapore og Indonesia. Det som er felles for alle disse, er å balansere Kina i ulik grad. Fellesinteressen blant disse gjør det mulig for USA å utnytte et koalisjonsnettverk, mens Kina er ganske isolert i sin nærhet.

Taiwans forhold til Japan er sentral for å kunne oppnå sin strategiske holdning. Oppfatninger til Kinas selvhevdende ekspansjonisme i Stillehavet, gjorde at Japans posisjon skiftet fra en imøtekommende posisjon helt til slutten av 1990 tallet da de skiftet til en mer proaktiv stilling, altså at de handler i forkant av en fremtidig situasjon. En av hovedbekymringene til Japan er å miste Nansei øygruppen med tanke på spenningen over den første øy-kjeden (Chang, 2021). Hvis Kina får kontroll over disse områdene, kan de da ha mulighet til å opprette baser og utvide sine maktprojeksjons-kapabiliteter. Dersom Kina tar Taiwan, vil disse japanske øyene være under en direkte trussel fra det kinesiske militæret. Derfor har japanske ledere utalt seg offentlig at dersom det blir en militær aggresjon, vil de sende styrker for å hjelpe Taiwan. Hvor stort omfang dette er snakk om og i hvilken grad de vil ta del i Taiwans forsvar er uklart.

5.3.5 Taiwans økonomi og forsyningskjeder

Kanskje en av de største utfordringene for Kina med kampen mot Taiwan er seg selv. Til tross for dagens bilde og historiske strider, og økende avstand mellom styreformene, har Kina og Taiwan utviklet seg til å bli mer sammenvevde økonomier over de siste tiårene. Som et resultat av dette, er de blitt gjensidig avhengige av hverandre for egen vekst og velstand. For Kina, er Taiwan en av de største inntektskildene til utenlandske investeringer. Handel over stredet har fått en økende og viktig inntektskilde for begge stater. For eksempel i 2019 var handelsverdiene mellom dem estimert rundt 150 milliarder dollar (McKinney, Harris, 2021).

Et sterkt eksempel på denne avhengigheten var fra 2020 til 2021 da det var en global halvleder krise (semiconductor). Taiwan regnes som den største produsenten av brikker og halvledere i verden. Det er estimert at Taiwanske selskaper produserer opp mot 84% av verdens mest avanserte brikker under 5 nanometer. Disse brikkene finnes ikke bare i telefoner og datamaskiner, men også i de fleste hvitevarer og biler. Mangelen på denne varen gjorde at de største økonomiene i verden flokket seg mot Taipei for å mate deres egne økonomier siden etterspørselen på elektroniske varer var høy. Kina produserer kun 6% av deres brikkeindustri, mens resten importeres (McKinney, Harris, 2021, S.30). Man kan derfor argumentere for at dette setter Kina i et asymmetrisk avhengighetsforhold som vil si i dette tilfellet, at en stat som produserer et produkt et land trenger. Det vil derfor bli risikabelt og en vanskelig avgjørelse å gå til krig mot Taiwan. Kina er avhengig av teknologisk import fra Taiwan og vesten, og det er antagelig at det blir en blokade på import av teknologi til Kina noe som vil skape en krise i landet. Dette viser bare at gjensidig avhengighet begrenser handlingsrom til stater og autonomien deres, noe Keohane belyser.

Taiwan kan derfor true med å ødelegge dette markedet som Kina er så svært avhengige av hvis Kina truer med krig. Kina er definitivt klar over faren og konsekvensene med å kutte seg fra dette kritiske markedet «bare» for politiske motiv overfor Taiwan.

Selv etter en potensiell krig er over, vil de økonomiske kostnadene relatert til dette vedvare over mange år. Dette problemet kan bli farlig for det kinesiske kommunistpartiet siden legitimiteten til partiet avhenger blant annet av innenriks harmoni og økonomisk vekst. Utfordringen med dette er å gjøre trusselen troverdig for Kina. Beijing må derfor være helt sikre på at Taiwans brikkeindustri vil bli ødelagt dersom en invasjon skjer. Hvis de derimot mistenker at Taipei ikke følger opp med trusselen sin, vil avskrekkingen mislykkes

(McKinney, Harris, 2021, S.30). Et eksempel på at trusselen er troverdig kan være å lage en automatisk mekanisme som blir trigget når en invasjon er bekreftet.

USA bør derfor ta ledelsen i å utvikle troverdige trusler som økonomiske sanksjoner og politisk isolasjon der brikkeindustrien kan spille en stor rolle for kinesiske beslutningstakere når det kommer til konsekvensene av en invasjon.

Washington kan også signalisere om at dersom et angrep skjer, kan dette lede til grønt lys for allierte som Sør-Korea, Japan og Australia til å utvikle atomvåpen. Dersom Kina tror at en invasjon kan føre til at en eller flere stater i nærheten kan utvikle atomvåpen, så kan dette være et effektivt avskrekkelsesmiddel.

Et viktig spørsmål Beijing bør stille seg selv er hvilken plass de vil ha i regionen? Vil de provosere naboer, eller vil de fremme sine ambisjoner om regionalt lederskap og fredfullt samarbeid?

En militær invasjon for Kina over Taiwan innebærer derfor en enorm økonomisk og politisk risiko. En invasjon i dagens politiske miljø vil i høy grad isolere Kina og deres eksportdrevne økonomi. Dette vil føre til en stans av økonomisk vekst eller snu veksten og potensielt true selve eksistensen til styret. Det er derfor viktig å overbevise de kinesiske lederne om at en invasjon vil bli kostbar på flere områder. Strategien bør derfor være å forsøke og gjøre Taiwan til tross av Beijings interesser så uønsket som mulig.

Det er også lite trolig at disse forventede straffene vil fungere som avskrekkelse hvis det er en straff, men hvis de blir kombinert, kan disse vise seg å være effektive. Dersom disse blir brukt sammen og riktig, kan denne avskrekking for straff strategien vise seg at et kinesisk angrep vil være irrasjonelt.

Uansett, så er det vanskelig å se for seg en avspenning spiller ut foreløpig. Taiwan og Kina kommer til å følge nøye med på hverandre ettersom omstendighetene utvikler seg.

Beijing har som sagt andre kjerneinteresser som nasjonal utvikling, internasjonal prestisje, og opprettholdelsen av innenriks stabilitet. Dette er noe som kan trues av en dårlig dømt erobring av Taiwan. Det kinesiske kommunistpartiet har to hoved objekter med en tidsfrist: å bli et moderne sosialistisk land innen 2035 og bli et flott moderne sosialistisk land innen 2049 (McKinney, Harris, 2021, S.33). Med tanke på Kinas interne demografiske, sosiale og

økonomiske utfordringer, vil disse bli vanskelige å oppnå. Men de vil bli nærmest umulige å nå dersom en invasjon av Taiwan finner sted med tanke på konsekvensene som er nevnt.

5.4 Hvorfor er det fare for en invasjon av Taiwan?

En mulig argumentasjon for at det blir en invasjon er at gjenforening med Taiwan er et langsiktig mål for Kina som er motivert av både nasjonalisme og irredentisme (et sterkt ønske om å gjenerobre et lands territorium). Man kan derfor stille spørsmål om Kina vil stoppe opp for å regne på kostnadene og fordelene når de skal ta en avgjørelse om å invadere Taiwan.

John Mearsheimer er overbevist over at dersom Kina fortsetter å vokse, så vil dette ha store konsekvenser for Taiwan. Dette vil ikke skje i nærmeste fremtid ifølge han, men i tiårene som kommer. Grunnen til at dette ikke er tilfellet nå, er siden Kina har ikke en tilstrekkelig militærmakt. Deres kapabiliteter er betraktelig under USAs nivå, og Beijing vil derfor gjøre en stor feil ved å gå inn i konflikt med det amerikanske militæret nå for tiden. Dagens Kina er begrenset til den nåværende ordenen, som fortsatt er i USAs fordel.

Makt er sjelden et statisk begrep. Noe som er diskutert tidligere i maktforskyvningsteorien; hva som skjer i en fremtidig verden der maktbalansen har endret seg. I dette tilfellet en endring mot USA og Taiwan, noe som vil si at Kina kontrollerer mer relativt makt enn de gjør idag og er på omtrent samme nivå militært og økonomisk som USA. Dette vil være en verden der Kina utøver større innflytelse enn idag.

I tråd med Mearsheimer vil Kina forsøke å dominere Asia slik USA dominerer den vestlige verden, som vil si at de vil forsøke å redusere, i beste fall fjerne den amerikanske militære tilstedeværelsen i Asia. USA vil med stor motstand prøve å hindre dette og begrense Kina så mye de kan. Uansett hvilket utfall som vil skje, mener Mearsheimer dette ikke vil være bra for Taiwan og tiden er ikke på deres side (Mearsheimer, 2018).

De fleste av Taiwans innbyggere ønsker at landet deres skal bli uavhengig og en legitim suveren stat i det internasjonale systemet. Xi har advart mot dette og sier at "All people in Taiwan must clearly recognise that Taiwans independence would only bring profound disaster to Taiwan." (Kuo, 2019).

Noe av grunnen til det er at deres identitet har blomstret de siste fem-seks tiårene og skiller seg fra det kinesiske fastlandet. Store deler av befolkningen har derfor liten interesse til å være en del av fastlands Kina (Mastro, 2021, S.2). Dette er uansett ønsketenkning for Taiwan siden de ikke vil få formell uavhengig i nærmeste fremtid. Dette ble som nevnt gjort klart i

anti-løsrivelse loven i 2005 der de sier at de vil gjøre hva som trengs hvis Taiwan går mot uavhengighet. Den beste situasjonen for Taiwan i fremtiden er derfor opprettholdelsen av status quo.

En gjenforening kan skje på ulike måter, kanskje den verste for Taiwan er en gjenforening der betingelsene er diktert av Beijing. Kanskje det beste av det dårlige utfallet er at Taiwan ender opp i en situasjon som Hong Kong har, betydelig selvstyre noe kinesiske ledere viser til «et land, to systemer». Dette er en form som skulle gi en attraktiv mal for en fredelig gjenforening, men Beijings nedslåing på demonstranter i Hong Kong demonstrerte viste hvorfor taiwanere generelt ikke er tilhenger av denne løsningen (Mastro, 2021, S.2).

5.4.1 Nasjonalisme og sikkerhet

Som nevnt tidligere er det to forskjellige synspunkter som leder til gjenforeningen med Taiwan sett med kinesiske øyne: nasjonalisme og sikkerhet.

Nasjonalismepunktet er ganske ukomplisert, det er å gjøre Taiwan endel av fastlandet. For Kinas folk og elite, kan ikke øyen bli en suveren stat siden det er et hellig territorium og vært endel av Kina før. Gjenforening er en av hovedelementene til den kinesiske identiteten, og det er derfor ingen kompromiss på denne saken (Mearsheimer, 2018).

Hvordan legitimiteten til det kinesiske regimet er, avhenger blant annet av statusen til Taiwan. Det siste året har det vært flere truende signaler fra Beijing over at de revurderer deres fredelige tilnærming, og vurderer en militær gjenforening. Kina har blitt mer aggressiv over suvereniteten, og militæret har økt sin aktivitet nær øyen. Et eksempel på det er utføring av 380 inngrep innpå Taiwans luftvern-identifikasjonssone (Mastro, 2021, S.2). I april 2021 sendte Kina sin største flåte inn i denne sonen, noe som tyder på at Beijing ikke forsøker å unngå eskalering til enhver pris. Xi har politiske ambisjoner og har gjort det klart at han har ambisjoner om å løse Taiwan saken og mener Taiwan-spørsmålet ikke bør gå fra generasjon til generasjon (Hille, Shepherd, 2020). Når man ser på alderen til presidenten (69 år), er det derfor ikke usannsynlig at han vil prøve å utrede noe stort før han går av som president. Til forskjell fra sine forgjengere er Xi annerledes over en status quo stilling da han har kalt etter fremgang mot gjenforening, siden legitimiteten hans består av det. I 2019 sa presidenten at gjenforening er nødvendig for å oppnå den «kinesiske drøm» (Mastro, 2021, S.2)

Hvordan vil Kina opptre og handle i Asia ettersom de blir mektigere? For å kunne forutse

hvordan et stadig mektigere Kina vil opptre mot USA og nabostater i denne vinklingen av oppgaven er det nødvendig å se til neorealismen.

Som nevnt tidligere, hevder Mearsheimer at strukturen i det internasjonale systemet gjør at stater må fokusere på egen sikkerhet i forhold til andre stater. Hovedmålet til alle stormakter er å være dominerende overfor alle stater og maksimere sin del av verdensmakten og dominere det internasjonale systemet (Mearsheimer, 2007). Dette betyr at de sterkeste statene forsøker å etablere hegemoni i egen region, mens de presser ut andre rivaler som dominerer andre regioner. Et annet sentralt punkt for Mearsheimer og andre realister er at man kan ikke vite helt sikkerhet hva intensjonene til andre stater er nå og i fremtiden. Andre stater kan ha ondartede intensjoner samtidig som de har betydelige offensive kapabiliteter. Dette gjør at stater frykter hverandre siden det er ingen som kommer å redde dem i et anarkisk system (Mearsheimer, 2108). Den beste måten å overleve i et slikt system på ifølge Mearsheimer, (2007) blir derfor å være så mektig som mulig i forhold til rivaler. Det er derfor mindre sannsynlig å bli angrepet hvis andre ser på deg som en mektig stat.

Det er nærmest umulig for en stat å oppnå globalt hegemoni siden det er for omfattende å opprettholde makt over hele jorda og holde sterke stater langt unna under kontroll. Det beste en stat kan oppnå er derfor status som en regional hegemon, altså dominere sin egen region. Når denne statusen er oppnådd, blir neste mål å hindre andre stormakter tilstedeværelse i denne regionen.

Hva kan denne teorien si om hvordan Kina sannsynligvis vil opptre i årene fremover? Kina vil forsøke å dominere Asia slik USA dominerer den vestlige hemisfære. Kina vil søke hegemoni og maksimere makten sin mellom seg og sine naboer, spesielt Russland, Japan og India. Beijing vil også sikre seg ved at de er så mektige at ingen andre stater i Asia kan true dem. Det er tvilsomt at Kina bygger opp sine militære kapabiliteter for å erobre andre asiatiske land. Det er mer sannsynlig at de vil prøve å diktere grenser og hva som er akseptabel oppførsel blant nabostater. Et stadig kraftigere Kina vil også forsøke å presse USA ut av sin region (Mearsheimer, 2014, S.11).

Disse målene virker logisk for Beijing. De vil foretrekke at Russland og Japan er svake militært, akkurat som USA foretrekker at Mexico og Canada er militært svake rundt dem med tanke på egen sikkerhet. Etersom landet vokser, vil ikke et mektig Kina tillate at amerikanske styrker opererer i nærområdet sitt. USA ser alvorlig på hvis utenlandske styrker er innenfor

den vestlige hemisfære, og ser dette på som en sikkerhetstrussel. Den samme tankegangen bør gjelde for Kina også. Da kan man spørre seg: vil ikke kinesisk sikkerhet være bedre tjent med å presse det amerikanske militæret ut av Asia? Man bør derfor ikke forvente at Kina skal opptre noe annerledes enn USA argumenterer Mearsheimer.

5.4.2 Så hva vil dette si for Taiwan?

For Kina er det strategisk rasjonelt å skille Taiwans nære bånd til USA og nøytralisere Taiwan. Det beste tilfellet for Kina vil imidlertid være ettersom de blir mektigere over tid, ville vært å gjøre øyen endel av fastlandet.

En gjenforening vil tilegne seg Taiwans militære og økonomiske ressurser, noe som vil skifte maktbalansen i Asia videre mot Kina. Kontroll over Taiwan vil også styrke Kinas mulighet til å projisere militær makt ut mot Stillehavet som nevnt.

Som man ser så er det både nasjonalistiske og realpolitiske grunner til hvorfor Kina har sterke insentiver til å gjøre Taiwan endel av fastlandet. Mearsheimer hevder maktbalansen i Asia går stadig i Beijings retning, og det er derfor bare et tidsspørsmål før Taiwan ikke kan beskytte seg selv (Mearsheimer, 2018). Det er vanskelig å si om USA kan beskytte Taiwan overfor et sterkt Kina, og om de kan de stole på USA for deres sikkerhet.

5.4.3 USAs mål i Asia og relasjonen til Taiwan

Regionale hegemoner strekker seg langt for å stoppe andre stormakter fra å bli en hegemon. Det beste tilfellet for en stormakt er å være en hegemon alene i hele systemet, og det er slik USA har operert gjennom historien.

Gjennom det 19 århundre har det vært fire stormakter som har forsøkt å bli en regional hegemon; Tyskland fra 1900-1918, Japan fra 1931-1945, Tyskland fra 1933-1945 og Sovjetunionen under den kalde krigen. Under disse forsøkene spilte USA en sentral rolle for en nedkjempelse av disse forsøkene til å bli en hegemon.

USA kom inn i første verdenskrig i april 1917 når Tyskland så ut til å vinne i Europa. Her gjorde USA nok til å tippe balansen mot Tyskland så de kollapset i 1918. Under andre verdenskrig ble USA med i krigen der de hindret Tysklands ambisjoner i Europa og Japans ambisjoner i Asia. Under den kalde krigen jobbet USA for å hindre at Sovjetunionen skulle dominere Europa og Asia. Fellesnevneren her er at USA jobbet hardt i nesten et århundre for å oppnå hegemoni i den vestlige hemisfære, og gått langt for å hindre at andre stormakter skal kontrollere enten Europa eller Asia.

Derfor er det med god grunn å tro at USA vil reagere dersom Kina forsøker å dominere Asia. Man kan derfor anta at Washington vil bruke betydelige ressurser på å svekke Kinas planer i Asia. Det er derfor ikke usannsynlig at USA vil handle mot Kina slik de handlet på mot Sovjetunionen.

Under den 100 årsmarkeringen kom Xi med en advarsel at “China will not be oppressed” og Kina vil ikke lenger “accept sanctimonious preaching from those who feel they have the right to lecture us” (BBC, 2021) Dette er mye sett på som kritikk mot USA. Dette kan bety at dersom USA vil blande seg inn i Kinas planer, kan de være på kollisjonskurs med sterke utsagn som “The chinese people will never allow any foreign forces to bully, oppress or enslave us. Anyone who dares try to do that will have their heads bashed bloody against a great wall of steel forged by over 1.4 billion Chinese people.” (Crawshaw, Chen, 2021, 1 juli).

Nabolandene rundt Kina frykter også Kinas vekst, og vil gjøre det de kan for å hindre Kina i å oppnå regionalt hegemoni. Land som Japan, India, Sør-Korea, Singapore og Vietnam for eksempel er bekymret for Kinas vekst, og ser på mulighetene for å begrense denne veksten (Mearsheimer, 2018). De vil derfor være en del av en maktbalanse som balanserer mot Kina gjennom en amerikansk ledet koalisjonen som står opp mot Kina siden de frykter for egen sikkerhet.

Taiwan og USA har nære relasjoner siden starten av den kalde krigen. Til forskjell fra NATO alliansen, der USA er pliktig til å forsvare dersom et NATO-land blir angrepet, er ikke Washington forpliktet til å forsvare Taiwan hvis Beijing bestemmer seg for å angripe. Uansett vil USA ha sterke insentiver til å ha Taiwan på sin side for å balansere mot Kina. Som sagt tidligere har Taiwan betydelige økonomiske, men også militære ressurser som kan være behjelpelig til å kontrollere havene rundt Kinas kyst øst i landet som er sentralt for import av varer. Det er derfor med god grunn at Washington vil ha Taiwan på sin side istedenfor på Kina sin side.

USA ligger flere tusen kilometer unna Øst-Asia, og de må legge ned en stor innsats for allierte, spesielt Sør-Korea og Japan, at de vil støtte dem hvis Kina eller Nord-Korea truer dem. Hvilken tilnærming Washington tar i henhold til et forsvar overfor Taiwan er derfor viktig for kredibiliteten til USA i regionen.

Hvis USA kutter sine militære bånd til Taiwan eller ikke klarer å forsvare landet i en krise med Kina, kan dette sende et sterkt signal til andre allierte i regionen om at de ikke kan stole

på USA for beskyttelse. Derfor vil beslutningstakerne i Washington strekke seg langt for å unngå dette tilfellet, og heller opprettholde omdømmet sitt som en troverdig partner. I prinsippet betyr dette at de må støtte Taiwan uansett.

Selv om USA har gode grunner til å ha Taiwan på sin side til å balansere Kina, er det også grunner til hvorfor dette forholdet ikke er bærekraftig over tid. I løpet av kommende tiårene vil det bli vanskelig for USA å forsvare Taiwan mot en Kinesisk invasjon. Grunnen til det er blant annet fordi de vil være sterkere i fremtiden enn idag som sagt. Geografien spiller også en viktig rolle i favør Kina da de er så nære til Taiwan og langt unna USA. En krig over Taiwan vil amerikanske beslutningstakere være motvillige til å angripe fastlandet til Kina med tanke på frykten for en kjernefysisk krig. Med tanke på avstanden for Kina kontra USA, og et fornyet kinesisk militær, er det mange amerikanske eksperter som engster seg for at Kina kan ta kontroll over Taiwan før USA i det hele tatt kan reagere. Nylige krigs simulatorer har vist at militære sammenstøt mellom Kina og USA over Taiwan vil mest sannsynlig føre til et tap for USA der Kina kan ta Taiwan på noen dager eller uker (Mastro, 2021, S.4).

Dersom Beijing setter i gang en kampanje for å ta Taiwan under kinesisk kontroll er det godt mulig de vil forsøke å hindre en intervensjon fra USA. Beijing kan begynne med små militære angrep som missiler og diverse luftangrep. Videre kan de eskalere til en blokade og til slutt en fullskala invasjon dersom disse virkemidlene ikke klarer å tvinge taiwanske myndigheter til å kapitulere. Ved å gjennomføre disse angrepene sakte og dra ut tiden over en lang periode, kan gjøre det vanskelig for USA og deres allierte til å svare sterkt siden en storkrig er ikke ønskelig. Dersom det kinesiske militæret ikke skyter etter amerikanske styrker, vil det være vanskelig for USA og deres allierte i nærområde til å starte en militær intervensjon. Denne tilnærmingen kan også ha politiske og innenrikske fordeler for det kinesiske regimet da omfanget av internasjonal motstand er usikkert. Bli kostnadene og motstanden for stor, er det lettere å trekke seg tilbake så lenge det ikke er snakk om en invasjon (Mastro, 2021, S.5).

Man kan argumentere for å unngå at Taiwan ikke er avskrekkende nok for Kina, kan USA putte Taiwan under sitt kjernefysiske område. Mearsheimer (2018) hevder dette ikke vil løse problemet siden det er lite trolig USA vil eskalere konflikten til et kjernefysisk nivå dersom Kina invaderer Taiwan. Innsatsen for denne tilnærmingen er ikke høye nok.

En annen grunn til hvorfor USA kan svikte Taiwan i fremtiden er fordi det er et svært farlig

og sensitivt tema som kan starte en storkrig mellom USA og Kina. Amerikanske beslutningstakere vet Taiwan er et sensitivt tema for kineserne, og de vil bli svært sint hvis USA hindrer en gjenforening. Dette er en realitet dersom Washington utvikler en tett militær allianse med Taiwan.

Det er også viktig å ta med den kinesiske nasjonalismen som har en sterk kraft der det vektlegges på hvordan Kina ble ydmyket i fortiden når de var svake. Det er derfor ikke så vanskelig å se for seg at en krise bryter ut over Taiwan med våpen. Kinesisk nasjonalisme vil være sterk i slike kriser, og at det kinesiske militæret blir sterkere med en kombinasjon av nasjonalisme, kan gjøre sjansene for krig større.

Når Kina har samlet de kapabilitetene som trengs for å løse Taiwan problemet, kan Xi være i en politisk situasjon som er uholdbar til og ikke invadere med tanke på nasjonalismen og oppbyggingen til gjenforeningen (Mastro, 2021, S.5).

Samtidig som det er en opptrapping i den militære aktiviteten i stredet, så vil Kina fortsette med bruk av sine diplomatiske virkemidler til å svekke eller fjerne internasjonale begrensinger for muligheten til bruk av makt og presse andre stater og aktører med økonomiske midler. Målet til Beijing vil være å skape et narrativ over at enhver bruk av makt mot Taiwan vil være defensive og rettferdiggjort med tanke på Taiwan og USAs provokasjoner.

Under den kalde krigen var det ingen varm krig mellom stormaktene som var så farlig som det Taiwan kan bli i en konflikt mellom USA og Kina. Noen sammenligner Berlin under den kalde krigen med Taiwan, men forskjellen er at Berlin var ikke et hellig territorium, og liten strategisk betydning. Dette er annerledes for Taiwan-konflikten. Når USA ikke er i posisjon til å forsvare Taiwan lenger, så kan det derfor være rasjonelt og ikke stå i Kinas vei for en gjenforening (Mearsheimer, 2018).

Så på den ene siden, har USA gode grunner til å ha Taiwan innenfor sin balanseringskoalisjon rettet mot Kina. På den andre siden, er det også gode grunner over tid kostnadene med nære relasjoner til Taiwan vil være større enn fordelene. Idag og nær fremtid er det trolig at USA kan beskytte Taiwan, men hvor lenge dette varer, er uklart.

Hva som blir utfallet av Taiwan handler ikke bare om hvordan USA vil reagere dersom noe skulle skje, men også hvordan politikk Taiwan velger å føre over tid. I de kommende årene er det ikke overraskende at det hovedmålet er å bevare sin uavhengighet. Dette målet vil som nevnt ikke se ut til å være i fare da USA har militære kapabiliteter og sterke grunner til å

beskytte Taiwan. Men etter en uviss tid er nådd, vil situasjonen sannsynligvis forverres for Taiwan. Hovedgrunnen til dette er at Kina vil bli så sterke at de kan overvinne Taiwan til tross for militær hjelp fra USA. Som sagt er det dessuten ikke en garanti for at USA vil være side om side med Taiwan i all tid.

5.4.4 Taiwan har muligheter, men vil de lykkes?

Kjernefysiske våpen er den ultimate avskrekkelsen, Taiwan kan derfor forsøke å utvikle egne atomvåpen. Taiwanske atomvåpen vil definitivt redusere sannsynligheten for en kinesisk invasjon av øyen. Taiwan har forsøkt seg på dette på 1970 tallet, da de fryktet at USA skulle forlate Taiwan med tanke på Vietnamkrigen. USA stoppet denne prosessen og avsluttet våpenprogrammene deres, ikke bare en gang, men også forsøket på 1980 tallet (Mearsheimer, 2018). I likhet med den neoliberalistiske retningen mener Jervis at kostnadene med gjensidig ødeleggelse er for store og derfor bevarer freden (Jervis, 1978). Waltz (2000) hevder at kjernefysiske våpen bringer fred siden innsatsene og konsekvensene er for høye. Det er altså «lettere» å gå til krig mot et land som ikke har disse våpnene. Sett ut ifra dette perspektivet er det uheldig for Taiwan at de ikke har disse kapabilitetene. Dersom de forsøker å utvikle dette idag, vil både USA og Kina motsette seg dette. Washington vil motsette seg dette fordi det kan gjøre at en alliert er i posisjon til å starte en kjernefysisk krig som da fort gjør at USA blir involvert. Får Taiwan kjernefysiske våpen, kan dette smitte over på at Sør-Korea og Japan følger etter (Mearsheimer, 2018).

Kina vil åpenbart motsette seg at Taiwan skaffer seg disse våpnene, siden dette vil gjøre en invasjon langt mer utfordrende og farligere. Får Taiwan kjernefysiske våpen, kan dette spre seg i regionen noe som gjør at Kina ikke kan gå frem som de «vil». Beijing vil nok iverksette en forebyggende krig og ødelegge disse fasilitetene dersom Taiwan utvikler disse våpnene. Derfor virker det som om denne strategien er for sent å sikte etter.

En annen mulighet de har for å unngå krig kan kalles «Hong Kong strategien». Dette vil si at Taiwan forstår at de er dømt til å miste sin selvstendighet og bli endel av Kina. I dette tilfellet vil Taiwan gjøre det de kan for å få mest mulig selvbestemmelse som mulig på en fredfull måte. Denne tilnærmingen er uaktuell idag og vil være det en god stund til, men alternativet kan bli mer «spiselig» i fremtiden da Kina er så sterke at de kan ta Taiwan om de vil.

Dersom Kina blir en supermakt, vil det ifølge Mearsheimer være rasjonelt for Taiwan å gi opp håp om opprettholdelse av uavhengighet, og heller følge «Hong Kong strategien». Det er ikke

et tilfredsstillende alternativ, men som Thucydides sa «de sterke gjør hva de kan og de svake gjør det de må» (Mearsheimer, 2018).

Om Taiwan skal gi opp sin selvstendighet eller ikke vil avhenge betydelig av hvor sterkt det kinesiske militæret blir i fremtiden. Taiwan vil gjøre det de kan for å opprettholde status quo og kjøpe tid, men mange ser det som uunngåelig dersom Kina fortsetter å vokse.

5.4.5 Ønsketenkning for USA og deres allierte?

Mange vestlige analytikere mener at Xi ikke kan få både den «kinesiske drøm» og en overtagelse av Taiwan. For å få den «kinesiske drøm», er de nødt til å opprettholde en økonomisk vekst og ha en god status internasjonalt. Mange mener at de økonomiske kostnadene ved å føre en militær konflikt med Taiwan er avskrekkende nok i seg selv fordi det er for kostbart, og at Kina vil være helt isolert internasjonalt.

Selv om målet antageligvis er en kortvarig krig, tror kinesiske ledere at de også har fordelene i en langvarig krig da de har sosiale og økonomiske fordeler. Kina og folket har et ønske om en gjenforening og de er derfor villig til å ofre mer for at dette skal lykkes. Noen argumenterer for at Kina har store innenrikske markeder som gjør de mindre avhengig av handel i forhold til andre stater. Mearsheimer mener at jo mindre avhengig man er av andre stater for forsyninger, desto mindre sårbar er man for motpartens handlinger og krav (Mearsheimer, 2014, S.27). Men som neoliberalisten Keohane hevder, blir dette stadig vanskeligere i en verden der man er gjensidig avhengig av hverandre.

Internasjonal isolasjon og koordinert straff mot Kina kan ses på som en stor trussel for Xi's styre. Åtte av de ti største handelspartnerne til Beijing er demokratier, og nær 60% av eksport går til USA og deres allierte (Mastro, 2021, S.6). Som nevnt, hvis disse svarer på et angrep mot Taiwan ved å svekke handelsrelasjonene med Kina, kan de økonomiske kostnadene bli store og potensielt true Xi sitt mål.

Et motargument til dette er at kinesiske ledere har grunner til å anta at internasjonal isolasjon og sanksjoner vil være i en mildere grad. Fra midten av 90 tallet har Kina dyrket strategiske partnerskap med mange stater og overbevist flere land til å bytte diplomatiske forbindelser til Beijing. Med andre ord, så har mange av Kinas viktige handelspartnere signalisert at Taiwan problemet vil ikke spore av forholdet deres med Kina. En sør koreansk tjenestemann sa i et intervju med The Atlantic at det å velge en side i en konflikt mellom USA og Kina, er som å spørre et barn hvem de liker av moren eller faren sin (Mastro, 2021, S.6). Slike holdninger tilsier at USA vil få utfordringer med å overbevise allierte om å isolere Kina.

Av alle disse grunnene, kan Xi tro at han kan gjenvinne kontrollen over Taiwan uten å sette den «kinesiske drømmen» i fare.

Som en siste ting Taiwan kan håpe på, er en drastisk økonomisk nedgang for den kinesiske økonomien i årene som kommer samtidig som Beijing har politiske problemer innenriks noe som gjør at de må bruke større ressurser på hjemmefronten. Er dette tilfellet, så kan Kina være i en vanskelig situasjon til å bli en regional hegemon samtidig som USA i større grad kan forsvare Taiwan. Den beste måten for Taiwans selvstendighet er at Kina er militært og økonomisk svak.

Når Kina startet sin svært imponerende økonomiske vekst på 1980 tallet, syntes de fleste folk fra USA og land fra Asia at dette var gode nyheter siden en økt handel og andre økonomiske interaksjoner ville gjøre alle mer velstående. Ifølge Barnett (2021) ville Kina bli en ansvarlig aktør i det internasjonale systemet, og nabolandene hadde lite å være bekymret for.

Mearsheimer derimot mener dette en feil tankegang da handel med Kina hjelper Kina å vokse og bli en økonomisk stormakt (Mearsheimer, 2014). USA har bidratt til veien for et revisjonistisk Kina som har som mål å gjøre slutt på Taiwans selvstendighet og gjøre det til en del av fastlandet. Alt i alt går Taiwan i en usikker fremtid.

5.5 Kinas implikasjoner og lærdommer av den russiske invasjonen av Ukraina

24 februar 2022 startet det russiske militæret en invasjon av Ukraina. Dette førte til at vestlige stater innførte nye sanksjoner mot Russland. Beijings offentlige uttalelser har vært nokså tvetydige der de uttrykker en respekt for suvereniteten og territoriale grenser for alle stater, men samtidig uttrykker Beijings talsmenn en forståelse for Russlands sikkerhetshensyn og avstår fra å kalle det en invasjon (Yang, Yu, 2022).

For å stå opp mot USA, har Kina valgt en strategisk allianse med Russland. Før de olympiske vinterlekene, hadde Xi og Putin et møte der de signerte en samarbeidsavtale med et bredt spekter fra geopolitikk til handel. Samarbeid som dette signaliserer et samarbeid og støtte for Putin, noe som kan øke Russlands selvsikkerhet mot Ukraina og evnen til å motstå sanksjoner fra vestlige økonomier.

Ettersom den militære konflikten vedvarer, fortsetter også de økonomiske sanksjonene mot Russland. Xi støtter ikke invasjonen direkte, men den overordnede planen er å opprettholde

Kinas samarbeid med Russland. Russlands største handelspartner har vært Kina de siste 12 årene og Russland er Kinas største energi eksportør (Yang, Yu, 2022). Når vestlige stater gjorde det klart at sanksjoner ville komme mot Russland, mente Beijing at slike tiltak er ikke effektive for å løse problemet.

Dersom vesten ikke hadde reagert så kraftig som de har gjort, så kan man argumentere for at dette kunne inspirert Beijing i forhold til Taiwan konflikten. Det er derfor viktig at vesten må gi Xi gode grunner for at en invasjon vil bli altfor kostbar.

Ettersom fremskrittene til Russland har stoppet opp i Ukraina, kan det se ut som Putins krig virker mer som en avskrekkelse for Beijing istedenfor et veikart for suksess. Kan den russiske invasjonen gjøre at Kinas ledere tenker seg godt om før de tar Taiwan med makt?

Ukraina og Taiwan er ganske ulike på mange områder, men de er sammenlignet når det kommer til USA vennlige demokratier som er i en slags konflikt med autoritære stormakter. Putin har lenge truet med aksjoner mot Ukraina, mens Kina utelukker ikke å bruke makt for å ta over Taiwan.

Russlands erfaring i Ukraina så langt viser at en overlegen militærkraft er ikke nok i seg selv for å garantere en rask seier uten å lide markante tap. Dette kan «skremme» Kina og betrygge Taiwan der faren for en kinesisk invasjon er til stede. Man kan derfor si at Putins krig i Ukraina sender et signal til Kina over at det blir ikke så lett å ta Taiwan som de muligens antar.

Kinas utenriksminister Wang Yi har avvist at man kan trekke likheter mellom Ukraina og Taiwan, siden det ene er et suverent land, mens den andre er en uerstattelig del av Kina (Bloomberg, 2022). Videre advarte utenriksministeren USA over å formalisere bånd til Taiwan samtidig som Yi anklaget USA for å danne et «Indo-pacific» NATO. Dette vil presse Taiwan inn i en svært vanskelig og usikker posisjon, samtidig som det vil bli betydelige konsekvenser for USA ifølge utenriksministeren.

5.5.1 Militære beregninger

Det at Russland har problemer med å overvinne Ukraina til tross for deres overlegne militære, er kanskje den største advarselen for Kina. Russland har forsøkt å fjerne den ukrainske presidenten uten å lykkes. Kina nevner ofte at det vil være en rask overvinnelse mot Taiwan. Hendelsene i Ukraina antyder at disse antagelsene kan være litt for optimistiske. Til tross for å

dele landegrenser over et stort område, har den russiske hæren hatt problemer med å opprettholde forsyningslinjer. Russland har heller ikke oppnådd overlegenhet i lufta til tross for at USA og deres allierte ikke har sendt tropper eller håndhevet en flyforbudssone (Carlson, 2022, S.3).

For å ta seg over til Taiwan vil kinesiske krigsskip og tropper være nødt til å krysse minst 130 kilometer gjennom Taiwan stredet. Denne kryssningen vil være vanskelig og kan gjøre at de blir sårbare overfor Taiwans militær. Som nevnt tidligere består store deler av kystlinjen til Taiwan av klipper og vanskelig terreng noe som gjør det vanskelig å gå i land, noe som igjen kan virke som en avskrekkelse i seg selv. Det kan også oppstå møter mellom amerikanske marinefartøyer da de regelmessig patruljerer i stredet. Til forskjell fra Ukraina, har ikke USA utelukket en intervensjon i en mulig konflikt mellom Taiwan og Kina. Det betyr at Kina muligens må slå ut amerikanske baser i regionen, noe som betyr at konflikten mellom Taiwan og Kina utvikler seg til å bli en krig mellom de to største verdensøkonomiene. Et angrep langt over 100 kilometer fra fastlandet, muligens med en amerikansk intervensjon, er risikabelt til tross for Kinas overlegne militær. Situasjonen kan derfor fort bli uforutsigbar, og uventede komplikasjoner kan oppstå. Det er altså mye som skal «klaffe» for at en invasjon skal gå knirkefritt.

5.5.2 Økonomisk nedfall?

USA og deres allierte over hele verden innførte kraftige økonomiske sanksjoner mot Russland. Dager etter invasjoner, ble store russiske banker kuttet av fra det internasjonale finansielle systemet. Nord Stream 2 rørledningen ble stanset, Ukraina fikk våpenforsyninger og det ble innført sanksjoner på Putins indre sirkel.

Det er uklart om USA har råd til å iverksette liknende tiltak mot Kina, som har en økonomi rundt 10 ganger større (Bloomberg, 2022). Kina er viktig på tvers av flere markeder, mens bortsett fra olje og gass, er Russland ikke dette. Det er derfor mye usikkerhet over hvor avgjørende en økonomisk respons kan formes mot Kina dersom de invaderer Taiwan. Eksempel på dette er at USA har sanksjonert flere kinesiske selskaper og forsøkt å blokkere salg av strategisk teknologi til selskaper som Huawei. Men sanksjoner som kan skape betydelig skade for den amerikanske økonomien har ikke blitt utført.

Ifølge Mastro, må det internasjonale samfunnet isolere Kina diplomatisk og avslutte alle handelsrelasjoner på ubestemt tid hvis man skal avskrekke Xi fra en mulig invasjon. De

økonomiske sanksjonene som har truffet Russland, vil ikke ha samme effekt på Kina da de har en mer robust økonomi. Disse tiltakene kan Kina absorbere, og det kan derfor ses på med kinesiske øyne at det er vel verdt det for en gjenforening med mindre tiltakene økes (Bloomberg, 2022).

Men samtidig, har Taiwan en nøkkelrolle når det kommer til den globale brikkeforsyningen og transportruter, noe som kan bety at Washington er mer villig til å ta på seg kostnader for å forsvare Taiwan enn Ukraina.

5.5.3 Fremtiden til Xi – stabilitet en nøkkel

I en mulig invasjon av Taiwan er det som sagt mulig at alt går galt, noe som kan sette hans egen og det kommunistiske partiet i fare. Putins invasjon viser noen bekymringsverdige signaler. Russiske ledere har støtte innenriks, men det har oppstått protester da man ser alle tapene og demoraliserende meldinger fra russiske soldater. Flere tusen som protesterer mot krigen, har blitt arrestert (Haugen, Breivik, 2022, VG). Mange velger å ta ut pengene sine fra minibanker og forlater landet i tilfelle grensen blir stengt. Det er uklart hvor mange som har forlatt Russland, men i løpet av 10 dager etter krigen hadde mer enn 200 000 flyktet (Buggeland, Sandblad, 2022, VG). Man kan si det er en «hjerneflukt» fra Russland da store deler av de som flykter kommer fra storbyer med høy utdanning og er i 20-30 årene.

Xi setter stabilitet høyt, noe som stadig blir en større utfordring.

Presidenten må beregne at forsøk på å ta Taiwan med makt, utgjør en betydelig risiko til hans lederskap. Xi kan heller ikke anta at det å ta Taiwan blir enklere enn Russlands invasjon av Ukraina. Det kan heller bli vanskeligere som diskutert. Militære midler i kommende fremtid kan også undergrave Xi's andre hjemlige mål for å gjøre om Kina til et «stort moderne land» ved midten av århundret.

Kina har også utpekt seg selv som en ansvarlig global stormakt, og bryr seg mer enn Russland over å bli sett på som en pariastat, altså en nasjon som er utstøtt i det internasjonale samfunnet. Til tross for deres interne brutalitet, er ikke Kina en regelbryter av internasjonale normer i samme grad som det Russland er, noe som kan tyde på at de er mer status quo orientert enn Russland.

Det er også usikkert om Kinas befolkning vil tolerere en utbredt død og ødeleggelse som kan oppstå i en langvarig konflikt som også kan spre seg til fastlandet. Det gjenstår derimot å se

hva den vanlige kineser får med seg da det er sterk sensur i landet. Til tross for dette, har det blitt betydelige protester blant befolkningen for myndighetenes nulltoleranse for Covid-19 (The Straits times, 2022). Man skal derfor ikke se bort imot at protester vil oppstå i Kina slik det har gjort i Russland også.

Ni Lexiong, en akademiker med fokus på Kinas militærstrategi mener Russlands ødeleggelser i Ukraina vil sannsynligvis legge mer press på å finne fredelige løsninger over Taiwan (Bloomberg, 2022). Når en krig starter, blir det ofte komplisert og uforutsigbarheter oppstår, noe som Putins invasjon av Ukraina har vist da de aller fleste ville anta at det skulle bli lettere for Russlands hær enn det har blitt.

5.5.4 Hva er Kinas standpunkt i forhold til krigen?

Russlands invasjon av Ukraina har uten tvil gjort det mer utfordrende for Xi i å opprettholde stabiliteten han setter så høyt, der varer og oljeprisen stiger. På den diplomatiske fronten møter Xi internasjonalt press for å støtte opp under sanksjonene mot Russland, som er en nøkkelpartner for Kina.

I en samtale med den kinesiske utenriksministeren Wang Yi, forteller Ukrainas utenriksminister Dmytro Kuleba at Kina ikke er interessert i denne krigen, og foretrekker å søke fredfulle løsninger på krigen på en diplomatisk måte (Carlson, 2022). Ingen land i verden har et like sterkt bånd til Russland som det Kina besitter og innflytelse på Putin, men det har også sine begrensninger. Til tross for vestlige sanksjoner er det ikke sannsynlig at Putin vil stoppe invasjonen før militære resultater har blitt oppnådd. Dersom Russland skal trekke seg ut fra Ukraina, må det komme et sterkere press fra Kina, samtidig som Putin må få en «seier», ellers vil «operasjonen» føres til de får det de vil oppnå.

Kina har gått fra å oppfordre Russland til å kreve sikkerhet i Europa, til å anbefale dem til å gå i mer diplomatiske baner etter invasjonen var et faktum. Med slike uttalelser kan man argumentere for at Kina er mer status quo orienterte enn revisjonistiske da de kaller på begge partene til å dempe retorikken og finne fredfulle løsninger istedenfor å støtte Russland åpenlyst, noe som ikke ville vært status quo orientert. I dagene før og etter invasjonen, argumenterte Kina i favør for diplomati for å løse krisen. Den 19 februar, kalte Yi etter diplomatiske løsninger basert på Minsk avtalene. Utenriksministeren nevnte flere ganger at Kina støtter suvereniteten til alle stater, og Ukraina er ingen unntak (Carlson, 2022, S.1). Dette kan ses på som at Kina støtter en regelbasert orden.

Det er verdt å huske at Russland er en rival til USA, noe Kina også er, og derfor har Kina insentiver til å ha Russland som en alliert. Deres nåværende nære relasjoner er hovedsakelig basert på deres forverrede forhold til vesten og deres motstand mot den unipolare ledelsen. De felles interessene skiller seg fra formelle allianser, og Kina er sannsynligvis ikke interessert i å formalisere deres forhold til en sikkerhets traktat med Russland (Kuzio, 2022, S.7).

Forholdet deres er mer basert på «Anti-USA» enn noe annet.

Kina har støttet Russlands krav for en endring av den europeiske sikkerhetsarkitekturen siden det er i Beijings interesse å gå fra en unipolar til en multipolar verden ved at Russland krever en stopp til NATO utvidelse. Dette betyr ikke at Kina støtter Russlands mål om å gjøre Ukraina om til Hviterussland nummer 2. Istedenfor å være helt pro-russisk, er det mer sannsynlig at Beijing foretrekker at Ukraina opprettholder en nøytral posisjon mellom vesten og Russland istedenfor at Ukraina er på en side med tanke på den geopolitiske ustabiliteten (Kuzio, 2022, S.7).

Spørsmålet er om Kina kan være en megler mellom partene og legge til rette for diplomati. Når Russland blir møtt med sterke økonomiske sanksjoner, er de nødt til å lene seg mer på Kina. Dette gir Kina et unikt handlingsrom da de også har et godt forhold til Ukraina. Det er derfor ikke mange andre land som er så mektige og stor innflytelse som er bedre egnet til å være en fredsmekler enn Kina.

6. Konklusjon

Målet med denne oppgaven var å undersøke om Kina har en status quo eller revisjonistisk holdning til dagens orden, og om det blir en ny kinesisk ledet orden, og om hvordan kinas vekst påvirker utsiktene til en krig.

Kinas deltakelse innenfor den internasjonale ordenen forblir kompleks og ofte motstridende. Siden reformene på slutten av 1970 tallet, har Kina støttet den nåværende ordenen. Beijing har sluttet seg til en rekke institusjoner, er tilhenger av en regelbasert og fredfull verden der handel står i sentrum.

Det er vanskelig å gi et ja-nei-svar når det kommer til sannsynligheten for at maktoverganger resulterer i en konflikt eller ikke. Maktforskyvningsteorien har en generell pessimisme over utfallene av dette, og mener at når en stormakt vokser, vil de utfordre hegemonen av systemet og resultere i en krig. På den andre siden, mener neoliberalismen at slike overganger kan være fredfulle. Kina har insentiver til å være innenfor ordenen så lenge de har en positiv vekst og

utvikling. I en verden knyttet til gjensidig avhengighet, vil en aggressiv ført politikk være kontraproduktivt, noe som vil skape ustabilitet og trekke nabolandene deres nærmere USA. Revisjonistiske holdninger vil derfor ikke tjene Kinas økonomiske utvikling, skade omdømme deres og forholdet til naboland og vesten. Det gir derfor mening å si at kinas vekst og økning er avhengig av en status quo holdning siden vekst og stabilitet hører sammen. Kina har derfor få insentiver til å utfordre en orden som ikke diskriminerer dem og en orden de har vokst stort på. Innenfor den USA ledende ordenen har Kina vokst raskt og utviklet seg til å bli en stormakt. Uansett, så følger Kina fotsporene til andre stormakter, noe som vil si at et stadig mektigere Kina har demonstrert en villighet til å utfordre deler av ordenen. Kina og vesten er ikke enige når det kommer til det liberale demokratiet og menneskerettigheter. Når det kommer til Sør-Kina havet og Taiwan, har Kina en aggressiv tone og blitt mer selvhevdende den siste tiden. Til tross for dette, mener jeg neoliberalismen svarer bedre for seg for hvorfor Kina er mer status quo rettet enn revisjonistisk da Kina er en støttespiller for en regelbasert internasjonal orden og den gjensidige avhengigheten når det kommer til handel. Både neorealismen og neoliberalismen presiserer at stater er rasjonelle aktører. For øyeblikket virker det lite rasjonelt for Beijing å utfordre ordenen de har vokst stort på i flere tiår til en usikker økonomisk fremtid.

I neste del av oppgaven har det blitt besvart hvorfor Thucydides felle er reell mellom USA og Kina. Thucydides felle er et velkjent fenomen som går ut på at det blir en preventiv krig mellom den nedgående og utfordrende staten siden den nedgående staten er usikker på intensjonene til utfordrerens. Det har blitt argumentert for hvorfor Thucydides felle ikke produserer rasjonelle preventive kriger. Selv under store maktforskyvninger, vil forebyggende kriger oppstå bare dersom den nedgående staten er sikker på at den fremvoksende statens intensjoner virkelig er fiendtlige. Dette er fordi vennlige stater kan sende samarbeidsvillige signaler som er tilstrekkelige nok til å overbevise en rasjonell nedgående stat til og ikke eskalere til krig. Nedgående stater kan opprette forsikringsstrategier som reduserer insentivene for å gi en feilaktig fremstilling av intensjonene sine. Uansett så utelukker ikke dette argumentet muligheten for at Thucydides felle ikke kan oppstå mellom USA og Kina. Dersom Kinas mål er uforenelig med USA sine, kan det være mulig de vil forsøke en revisjon av den internasjonale ordenen. Dette kan da ifølge Organski, skape en maktforskyvningskrig. Basert på dagens informasjon over Kinas handlinger og oppførsel, er ikke dette tilfelle da de er mer status quo orientert enn revisjonistisk. Men dette betyr ikke nødvendigvis at man er

sikker på å unngå denne fellen da dette kan oppstå basert på irrasjonelle oppfatninger som kan eskalere en konflikt.

En av de største farene for en krig i fremtiden er mellom Kina og Taiwan. Xi har sagt at en gjenforening er uunngåelig og militære midler kan ikke utelukkes. Taiwan er strategisk viktig for Kina, og hindrer Beijing til å ha full kontroll over Sør-Kina havet. En av årsakene til hvorfor Kina har en mer aggressiv posisjon nå enn tidligere, er fordi den militære balansen er mer i Kinas favør nå. En annen årsak er Taiwans politikk beveger seg lenger unna Kina. Ved hjelp av neoliberalismen og neorealismen har det blitt diskutert hva som kan være årsakene til hvorfor Kina velger/velger ikke å invadere Taiwan. Jeg syntes neoliberalismen forklarer bedre hvorfor Kina ikke kommer til å invadere Taiwan. Hvis en mulig invasjon går galt, så kan det gå veldig galt og velte Xi sitt regime. For å avskrekke Kina, er det viktig at de ser at kostnadene og konsekvensene er så store at det ikke vil være verdt det. Først og fremst er det en vanskelig invasjon der havet må krysses og det Taiwanske terrenget er utfordrende. Beijing risikerer å bli isolert fra store deler av verden dersom de invaderer. Kina er i et økonomisk avhengighetsforhold med vesten, noe som betyr at det blir en økonomisk nedgangstid som kan true regimet og den innenrikske stabiliteten Xi verdsetter. Omdømmet og innflytelsen deres på omverdenen vil drastisk skades, og nabolandene til Kina vil trekkes nærmere USA. Dersom en invasjonen ikke går hurtig for seg, vil USA og andre allierte bistå Taiwan for å presse Kina tilbake. Taiwan og Kina er utviklet seg til å bli mer sammenvevde økonomier de siste tiårene, og handel har blitt en viktig inntektskilde for begge parter. Taiwan produserer opp mot 84% av brikker og halvledere i verden. Kina produserer kun 6% av deres brikkeforbruk, mens resten importeres. Å gå til krig mot Taiwan da vil være en vanskelig og risikabel beslutning da det vil bli en krise på fastlandet hvis denne importen stoppes.

Mearsheimer derimot er overbevist over at dersom Kina fortsetter å vokse, vil dette ha store konsekvenser for Taiwan. Hvordan legitimiteten til det kinesiske regimet er, avhenger blant annet av statusen til Taiwan. Som sagt, har Kina blitt mer selvhevdende i dette område, og de bryter stadig Taiwans luftvernsoner. Xi mener også en gjenforening er nødvendig for å oppnå den kinesiske drøm. I lys av neoliberalismen forsøker Kina å oppnå regionalt hegemoni, samtidig som de vil forsøke å presse USA ut av området. Ved å ha kontroll over Taiwan, blir Kina straks mektigere.

Det er med god grunn å tro at USA vil reagere på et angrep mot Taiwan, men til forskjell fra NATO alliansen, er ikke Washington pliktig til å forsvare Taiwan hvis de blir angrepet. Men dersom Taiwan blir raskt angrepet, er det vanskelig å tro at USA svarer med å angripe Kina, da dette kan sette i gang en kjernefysisk krig. Dersom Kina planlegger et angrep, vil det være rasjonelt ifølge neorealismen å gjøre seg mindre avhengig av andre stater for forsyninger, noe som gjør at man blir mindre sårbar for motparten. Internasjonal isolasjon og koordinert straff kan ses på som en stor trussel. Et motsvar på dette er vestlige land er såpass avhengige av import fra Kina, noe som kan bety at sanksjonene blir mildere. Det kan også bli vanskelig å isolere Kina fra omverdenen da de har en robust økonomi.

Det er også blitt diskutert i siste del av oppgaven hva som kan være Kinas lærdommer av Russlands invasjon av Ukraina. Kina er i en vanskelig posisjon med tanke på Russlands invasjon av Ukraina. Kina og Russland er allierte, men Beijing må ha en forsiktig balanse over hva de sier og gjør med tanke på sine vestlige forbindelser. USA og deres allierte har innført kraftige sanksjoner mot Russland, noe som kan være en avskrekkelse i seg selv for Beijing. Det at Russlands militære har problemer i Ukraina, er muligens den største advarselen for Kina. Beijing hevder det vil være en rask overvinnelse mot Taiwan. Dette kan tyde på at Beijing er litt for optimistiske. Det har blitt en indre uro i Russland med protester og folk vil forlate landet. Dette er noe som kan smitte over på det kinesiske folk ved en krig mot Taiwan. Kinas utenriksminister har uttalt at Kina foretrekker en fredelig løsning på krigen og kaller på partene til å løse dette med diplomati. Siden Russland blir møtt med sterke sanksjoner, gjør dette at Putin blir mer avhengig av Kina. Spørsmålet er da om Kina kan ta på seg rollen som fredsmekler mellom partene.

I tråd med hva som er diskutert tidligere, at Kina har en mer status quo orientert tilnærming til den internasjonale ordenen enn revisjonistisk, samtidig som risikoen og konsekvensene for en mislykket invasjon der mye skal gå riktig og lite skal gå feil. Som man ser med Russlands krig mot Ukraina, er det fort gjort at uforutsigbarheter oppstår og det blir ofte komplisert. Det er derfor mye som taler for at Kina ikke vil angripe Taiwan med det første.

Litteraturliste

Kuo, L (2019, 2 januar) 'All necessary means': Xi Jinping reserves right to use force against Taiwan. <https://www.theguardian.com/>

Dalland, O. (2020) *Metode og oppgaveskriving* (7.utg). Gyldendal Akademisk.

Friedberg, A. L. (2018). Globalisation and Chinese Grand Strategy. *Survival*, 60(1), 7-40.
<https://doi.org/10.1080/00396338.2018.1427362>

Morrison, W. M. (2019) China's Economic Rise: History, Trends, Challenges, and Implications for the United States. *Congressional Research Service*.

https://www.everycrsreport.com/files/20190625_RL33534_088c5467dd11365dd4ab5f72133db289fa10030f.pdf

The World Bank (2020) GDP growth (annual%) – China

<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?end=2020&locations=CN&start=2017&view=chart>

Deudney, D., & Ikenberry, G. J. (1999). The nature and sources of liberal international order. *Review of International Studies*, 25(2), 179-196.

<https://doi.org/10.1017/S0260210599001795>

Waltz, K. (2000) Structural Realism after the Cold War. *International Security*. 25(1), 5-41

<https://www.jstor.org/stable/2626772>

Viotti, P. R. & Kauppi, M. V. (2012) *International Relations Theory Fifth Edition*. Pearson.

Mearsheimer, J. J (2007) Structural realism. *International relations theories: Discipline and diversity*. 83. 71-88.

Waltz, K (1988) The Origins of War in Neorealist Theory. *The Journal of Interdisciplinary History*. 18(4), 615-628. <https://www.jstor.org/stable/204817>

Mearsheimer, J. J (2019) Bound to Fail: The Rise and Fall of the Liberal International Order. *International security*. 43(4) 7-50. https://doi.org/10.1162/isec_a_00342

Bugos, S (2019) U.S. Completes INF Treaty Withdrawal. *Arms Control Association*.
<https://www.armscontrol.org>

Robinson, K (2022, 28 april). What is the Iran Nuclear Deal? *Council on Foreign Relations*.
<https://www.cfr.org/>

Maclsaac, S & Duclos, B. C (2020) Trade and conflict: trends in economic nationalism, unilateralism and protectionism. *Canadian Foreign Policy Journal*. 26(1) 1-7.
<https://doi.org/10.1080/11926422.2020.1714682>

Csaky, Zselyke (2020) Nations in Transit – Dropping the Democratic Façade. *Freedom House*. https://freedomhouse.org/sites/default/files/2020-04/05062020_FH_NIT2020_vfinal.pdf

Krause, J. (2017) The times They are a Changin' – Fundamental Structural Change in International Relations as a Challenge for Germany and Europe. *SIRIUS – Zeitschrift für Strategische Analysen*. 1(1), 3-23. <https://doi.org/10.1515/sirius-2017-0025>

Bøås, M & Sending, O. J (2022, 8 mai) En verden av mistillit. Søgård, T (red), *NUPI Skole*.
<https://www.nupi.no/>

Kruse, J. E (2017, 28 mai) Merkel: Europa må ta skjebnen i egne hender. *NRK*.
<https://www.nrk.no>

Ikenberry, G. J (2008) The Rise of China and the Future of the West – Can the Liberal System survive? *Foreign Affairs*. 87(1). 23-37. <https://www.jstor.org/stable/20020265>

Paszak, P (2020, 14 oktober) China' Growing Influence in International Organizations. *Warsaw Institute*. <https://warsawinstitute.org>

Council on Foreign Relations (2022) *Global Conflict Tracker*. <https://www.cfr.org>

Goldstein, A (2020) China's Grand Strategy under Xi Jinping: Reassurance, Reform, and Resistance. *International Security*. 45(1) 164-20. https://doi.org/10.1162/isec_a_00383

Maizland, L (2020, 5 februar) China's Modernizing Military. *Council on Foreign Relations*.
<https://www.cfr.org/>

Bratberg, K (2019, 19 mai) Konflikten I Sør-Kina-havet. *Folk og Forsvar*.

<https://folkogforsvar.no>

Heydarian, R. J (2021, 2. september) China's foreign ship law stokes South China Sea tensions. *Asia Times*. <https://asiatimes.com>

Mearsheimer, J. J. (2014). Can China rise peacefully? *The National Interest*, 25(1), 1-40.

Xinbo, W (2018) China in search of a liberal partnership international order. *International affairs*. 94(5) 995-1018. <https://doi.org/10.1093/ia/iyy141>

Xuetong, Y (2018) Chinese Values vs. Liberalism: What Ideology Will Shape the International Normative Order? *The Chinese Journal of International Politics*, 11(1) 1-22).

<https://doi.org/10.1093/cjip/poy001>

Layne, C. (2018). The US-Chinese power shift and the end of the Pax Americana.

International Affairs. 94(1). 89-111. <https://doi.org/10.1093/ia/iix249>

Yoder, B. K. (2019) Uncertainty, Shifting Power and Credible Signals in US-China Relations:

Why the “Thucydides Trap” is Real, but Limited. *Journal of Chinese Political Science*. 24, 87-104. <https://doi.org/10.1007/s11366-019-09606-1>

Powell, R (2006) War as a Commitment Problem. *International Organization*. 60(1), 169-

203). <https://doi.org/10.1017/S0020818306060061>

Owen, J. M (2018) Ikenberry, international relations theory, and the rise of China. *The British Journal of Politics and International Relations*. 21(1) 55-62.

<https://doi.org/10.1177/1369148118791979>

Khoo, N., Smith, M. L. R. & Shambaugh, D. (2005) China Engages Asia? *International*

Security. 30(1) 196-211. <http://www.jstor.org/stable/4137463>

Steinberg, J & O'Hanlon, M. E (2015) *Strategic Reassurance and Resolve – U.S.-China*

Relations in the Twenty-First Century. <https://doi.org/10.1515/9781400873715>

Taylor, I & Cheng, Z (2022) China as a “rising power”: why the status quo matters. *Third*

World Quarterly. 43(1) 244-258. <https://doi.org/10.1080/01436597.2021.2005462>

Liberthal, K (2011, 21 desember) The American Pivot to Asia. *Foreign policy*.

<https://foreignpolicy.com>

- Nathan, A. J & Scobell, A (2016) Globalization as a Security Strategy: Power and Vulnerability in the “China Model”. *Political Science Quarterly*. 131(2). 313-339.
<https://www.jstor.org/stable/45175741>
- Kwon, J (2019) The Turn of the Tide: Explaining China's Growing assertiveness in the South China Sea. *International Relations and Diplomacy*. 7(2) 49-65.
<https://doi.org/10.17265/2328-2134/2019.02.001>
- Kirshner, J (2012) The tragedy of offensive realism: Classical realism and the rise of China. *European Journal of International Relations*. 18(1) 53-75.
doi:[10.1177/1354066110373949](https://doi.org/10.1177/1354066110373949)
- Chan, S., Hu, W. & He, K (2018) Discerning states’ revisionist and status-quo orientations: Comparing China and the US. *European Journal of International Relations*. 25(2) 613-640).
<https://doi.org/10.1177/1354066118804622>
- Paradise, J. F. (2016) The role of “Parallel Institutions” in China's Growing Participation in Global Economic Governance. *Journal of Chinese Political Science/Association of Chinese Political Studies*. 21, 149-175. <https://doi.org/10.1007/s11366-016-9401-7>
- Tangredi, S. J. (2019) Anti-Access Strategies in the Pacific: The United States and China. *The US Army War College Quarterly: Parameters*. 49(1) <https://doi.org/10.55540/0031-1723.2859>
- Feinberg, E (2021) PacNet#12 – China Policy from Trump to Biden: More continuity than Change. *Pacific Forum*. <https://pacforum.org>
- Mearsheimer, J. J (2018, 24 juli) RIP Taiwan? *The National Interest*.
<https://nationalinterest.org>
- Oriana Skylar Mastro (2021, juli/august) The Taiwan Temptation, Why Beijing Might Resort to Force. *Foreign Affairs*. <https://www.foreignaffairs.com>
- Hille, K & Shephard, C (2020) Taiwan: concern grows over China's invasion threat. *Financial Times*. <https://www.ft.com>

CNBC (2021, 8. oktober). China's Xi vows 'reunification' with Taiwan, but holds off threatening force. <https://www.cnbc.com/>

BBC (2021, 1 juli) CCP 100: Xi warns China will not be "oppressed" in anniversary speech. <https://www.bbc.com>

Crawshaw & Chen (2021, 1 juli) 'Heads bashed bloody': China's Xi marks Communist Party centenary with strong words for adversaries. <https://www.washingtonpost.com/>

Jervis, R (1978) Cooperation under the security dilemma. *World politics*. 30(2). 167-214. <https://doi.org/10.2307/2009958>

Maizland, L (2021, 10 mai) Why China-Taiwan Relations Are So Tense. *Council on Foreign Relations*. <https://www.cfr.org>

Embassy of the People's Republic of China in the United States of America (2005, 15 mars) *Anti-Secession Law*. <https://www.mfa.gov.cn/ce/ceus/eng/zt/999999999/t187406.htm>

Davidson, H (2022, 24 januar) China sends largest incursion of warplanes into Taiwan defence zone since October. *The guardian*. <https://www.theguardian.com/>

Price, N (2021, 3 oktober) Increasing People's Republic of China Military Pressure Against Taiwan Undermines Regional Peace and Stability. *U.S. Department of State*. <https://www.state.gov/increasing-peoples-republic-of-china-military-pressure-against-taiwan-undermines-regional-peace-and-stability/>

McKinney, J. M & Harris, P (2021) Broken Nest: Detering China from Invading Taiwan. *The US Army War College Quarterly*. 51(4). 23-36. <https://press.armywarcollege.edu/parameters/vol51/iss4/4/>

Taylor, A (2015, 8 oktober) Taiwan's Kinmen Islands, Only a Few Miles From Mainland China. *The Atlantic*. <https://www.theatlantic.com/>

Weitz, R (2021, 9 juli) Assessing Chinese-Russian Military Exercises: Past Progress and Future Trends. *Center for Strategic & International Studies*. <https://www.csis.org>

White, R (2021, 16 oktober) China, Russia conducts Joint Sea-2021 Naval Exercise in the Sea of Japan. *Naval Post*. <https://navalpost.com>

Grant, R (2021, 10 september) Battle of the Yalu River. *Encyclopedia Britannica*.

<https://www.britannica.com>

Kuok, L (2019, November) How China's actions in the South China Sea undermine the rule of law. *Brookings*. <https://www.brookings.edu>

Detsch, J (2021, 18 november) Pentagon quietly Puts More Troops in Taiwan. *Foreign Policy*. <https://foreignpolicy.com>

Chang, F. K (2021, 8 februar) The Ryukyu Defense Line: Japan's Response to China's Naval Push into the Pacific Ocean. *Foreign Policy Research Institute*. <https://www.fpri.org>

Barnett, M. (2021) International Progress, International order, and the Liberal International Order. *The Chinese Journal of International Politics*, 14(1). 1-22.

<https://doi.org/10.1093/cjip/poaa019>

Yang, J & Yu, Y (2022, 1 mars) The Ukraine Invasion: What lessons Is China Learning? *The Diplomat*. <https://thediplomat.com>

Bloomberg (2022, 7 mars). Putin's War on Ukraine shows Xi the Dangers of Attacking Taiwan. <https://www.bloomberg.com/>

Carlson, B. G. (2022) Russia's War in Ukraine: China's Calculus. *ETH Zürich*.

<https://www.research-collection.ethz>.

Haugen, V & Breivik, E. M (2022, 3 mars) 7603 russere arrestert for å protestere – blant dem små barn. *VG*. <https://www.vg.no>

Buggeland, S.A & Sandblad, M (2022, 8 april) Unge opposisjonelle flykter fra Russland: - En felle var i ferd med å klappe igjen. *VG*. <https://www.vg.no>

The Straits Times (2022, 1 april) China censors Shanghai protest videos as Covid-19 lockdown anger grows. <https://www.straitstimes.com/global>

Bu, F (2022, 4 mars) Derfor har Kina fått kalde føtter. *TV2 Nyheter*.

<https://www.tv2.no/nyheter/>

Kuzio, T (2022) What Russia's Invasion of Ukraine Tells Us About Chinese Policy Towards Taiwan. *Russia & Eurasia Studies Centre*. <https://henryjacksonsociety.org>